

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Alice Mikesková

**MIGRACE A REZIDENČNÍ PREFERENCE OBYVATEL
VENKOVSKÉHO REGIONU NA PŘÍKLADU SPRÁVNÍHO
OBVODU ORP FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Miloslav ŠERÝ, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Alice Mikesková (R21861)

Studijní obor: Geografie a regionální rozvoj

Název práce: Migrace a rezidenční preference obyvatel venkovského regionu na příkladu správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí

Title of thesis: Migration and residential preferences of inhabitants of rural region. The case study of the administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí

Vedoucí práce: Mgr. Miloslav ŠERÝ, Ph.D.

Rozsah práce: 119 stran, 5 vázaných příloh

Abstrakt: Tato diplomová práce se zabývá migrací obyvatel správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí a rezidenčními preferencemi obyvatel tohoto regionu. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. První část je zaměřena na teoretická východiska a druhá část se zabývá analýzou migrace a rezidenčními preferencemi. V rámci hodnocení migrace se jedná o analýzu sekundárních dat se zaměřením na mechanický pohyb obyvatel vybraného správního regionu v dlouhodobém horizontu a v další části zaměřené na rezidenční preference je provedeno vyhodnocení primárních dat z dotazníkového šetření.

Klíčová slova: migrace, vnitřní migrace, SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, rezidenční preference, migrace mladých, dotazníkové šetření

Abstract: This diploma theses is focused on migration of the administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí and residential preferences of the residents of this region. The thesis is divided into theoretical and practical part. First part is focused on theoretical basis and second part deals with the migration and residential

preferences. Analysis of migration is based on secondary data about mechanical movements of chosen administrative district in long term horizon and in another part which is focused on residential preferences is analysis of primary data from questionnaire survey.

Key words:

migration, internal migration, administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí, residential preferences, youth migration, questionnaire survey

Prohlašuji, že zadanou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s využitím uvedených elektronických zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 19. 4. 2023

.....

Bc. Alice Mikesková

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala Mgr. Miloslavu Šerému, Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce, cenné rady a připomínky, bez kterých by se tato práce neobešla. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a manželovi, kteří mi byli oporou po celou dobu studia.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Alice JEMELÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R21861**
Studijní program: **N0532A330021 Geografie a regionální rozvoj**
Téma práce: **Migrace a rezidenční preference obyvatel venkovského regionu na příkladu správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se bude obsahově zabývat migrací, rezidenční výstavbou a rezidenčními preferencemi obyvatel ve vybraném venkovském prostoru. Pro tyto potřeby bude jako zájmový region analyzován správní obvod obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí. V teoretické části studentka rozpracuje klíčové koncepty, na jejichž základě bude diplomová práce postavena, a také představí obecné trendy, které jsou v současnosti na našem území přítomné v souvislosti s migrací a rezidenční výstavbou. Následně bude provedena analýza primárních i sekundárních dat, jejíž výsledky poté budou interpretovány a v závěrečné části práce taktéž podrobeny diskusi. Analýzy budou provedeny do prostorové úrovně jednotlivých obcí zkoumaného regionu. Jako zdroje sekundárních dat budou využity dostupné analýzy, databáze a ročenky Českého statistického úřadu. Pro získání primárních dat budou voleny metody poté, co budou přesně formulované výzkumné otázky.

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 – 24 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

De Groot, C. et al. (2011): Life events and the gap between intention to move and actual mobility. *Environment and Planning A*, 43, 48–66.
Hruška, V. (2014): Proměny přístupů ke konceptualizaci venkovského prostoru v rurálních studiích. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 50 (4), 581–601.
Leibert, T. (2016): She leaves, he stays? Sex-selective migration in rural East Germany. *Journal of Rural Studies*, 43, 267–279.
Novotný, L., Hruška, V., Egedy, T., Mazur, M. (2015): Defining rural areas of Visegrad countries. *Studia obszarow wiejskich/Rural Studies*, 39, 21–33.
Analýzy a ročenky Českého statistického úřadu.
Databáze demografických údajů za obce ČR Českého statistického úřadu

Datum zadání diplomové práce: **24. ledna 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2023**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Miloslav Šerý, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 24. ledna 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2023

LS.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 24. ledna 2022

Seznam použitých zkratk:

Bi – bazický index

CZ-NACE – hlavní ekonomická činnost

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

Frýdlant n. O. – Frýdlant nad Ostravicí

H – hypotéza

CHKO – chráněná krajinná oblast

IAD – individuální automobilová doprava

MPSV – ministerstvo práce a sociálních věcí

MSK – Moravskoslezský kraj

ORP – obec s rozšířenou působností

p. b. – procentních bodů

Ři – řetězový index

SLDB – sčítání lidu, domů a bytů

SO – správní obvod

VOŠ – vyšší odborná škola

Pozn.: V seznamu nejsou uvedeny zkratky všeobecně známé nebo používané jen ojediněle s vysvětlením v textu.

Obsah

1. Úvod a cíle práce.....	11
Vstupní hypotézy	12
2. Rešerše literatury.....	13
3. Teoretická část.....	20
3.1. Mobilita a migrace	20
3.1.1. Mobilita	20
3.1.2. Migrace	21
3.2. Urbanizační procesy	28
3.2.1. Urbanizace	29
3.2.2. Suburbanizace	29
3.2.3. Deurbanizace.....	30
3.2.4. Reurbanizace	31
3.2.5. Vývoj urbanizačního procesu na území České republiky po roce 1989 ..	32
3.3. Venkov	35
3.3.1. Migrace na venkov	40
3.3.2. Migrace mladých lidí žijících na venkově	41
3.4. Rezidenční preference.....	41
4. Metodologie a postup zpracování.....	45
4.1. Použitá data a metody	45
Základní charakteristika respondentů	47
5. Vymezení vybraného regionu.....	49
5.1. Fyzickogeografická charakteristika regionu	51
5.2. Socioekonomická charakteristika regionu	52
6. Analýza migračního vývoje	60
6.3.1. Migrace na úrovni regionu.....	65
6.1.2. Migrace na úrovni obcí	75
7. Rezidenční preference obyvatel obcí SO ORP Frýdlant n. O.	80
Typ bydlení	80
Forma bydlení	82
Dispozice domu nebo bytu	82
Migrační potenciál	84
Preferovaný typ sídla	89
Důvod bydlení v obcích SO ORP	92
Migrační motivace	93

Shrnutí výsledků analýzy primárních dat	95
8. Ověření hypotéz	96
9. Závěr	97
10. Summary	100
11. Seznam použité literatury a zdrojů.....	102
Internetové zdroje	106
Datové zdroje.....	110
Seznam tabulek.....	113
Seznam obrázků.....	114
Seznam příloh	115

1. Úvod a cíle práce

Oblastí zájmu této diplomové práce je migrace a rezidenční preference obyvatel zájmového území správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí. Pod pojmem migrace, jakožto jednoho z druhů mechanického pohybu obyvatelstva, si lze představit řadu termínů a definic, nicméně migraci lze brát za nejvýznamnější složku územních pohybů obyvatelstva, díky které vznikají trvalé změny v prostorovém rozmístění obyvatelstva (Toušek a kol., 2008). Studium migrace je v dnešní době velmi aktuální a toto téma je předmětem zejména geografů, demografů, či sociologů. S migrací úzce souvisí studium rezidenčních preferencí neboli preferencí při výběru bydlení, což je zajímavou oblastí zájmu sociálních geografů. Problematika rezidenčních preferencí také přímo souvisí s migrační motivací obyvatelstva, což je dle Drbohlava (1990) potřeba uspokojovaná realizací migrace. Z předchozích výzkumů vyšlo najevo, že člověk při výběru místa k bydlení klade důraz na osobní zkušenost, neboli vykazuje tendenci preferovat místa člověku důvěrně známá (Gould, White, 1974). Ačkoliv již byla provedena řada výzkumů na téma sídelních či rezidenčních preferencí v rámci České republiky, krajů, správních obvodů či specifických skupin obyvatelstva, analýza rezidenčních preferencí na území správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí prozatím provedena nebyla.

Práce je rozdělena na dvě části. První část je teoreticky orientovaná, obsahuje rešerši literatury spolu s teoretickou částí, která zahrnuje pojmy jako je migrace, mobilita, urbanizační proces, venkov či rezidenční preference. Druhá část práce je orientována analyticky a je v ní zpracována analýza migrace a rezidenčních preferencí. Analýza migrace správního obvodu je provedena pomocí sekundárních dat, zejména z databázi Českého statistického úřadu, na základě kterých jsou vytvořeny výstupy týkající se migrace na úrovni regionu z hlediska pohlaví, věku a vnitřního stěhování. Dále je v této části analýza migrace na úrovni obcí správního obvodu. Následující částí práce zahrnuje rozpoznání rezidenčních preferencí obyvatel zájmového regionu na základě anonymního dotazníkového šetření, kde je úkolem zjistit, co obyvatelé regionu v rámci bydlení preferují a jaký je jejich migrační potenciál.

Hlavním cílem diplomové práce je tedy zhodnocení migrace na území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí spolu s vyhodnocením dotazníkového šetření rezidenčních preferencí obyvatel zájmového regionu, které bylo za účely této práce vytvořeno. Prvním dílčím cílem práce je v dlouhodobé perspektivě zhodnotit populační dynamiku zájmového regionu, přičemž pozornost je věnována zejména mechanickému pohybu obyvatel. Druhým dílčím cílem práce je identifikovat pozici zájmového regionu související s populačním vývojem v rámci

Moravskoslezského kraje. Třetí dílčí cíl diplomové práce zahrnuje rozpoznání rezidenčních preferencí obyvatel zájmového regionu se zaměřením na mladou populaci a zjištění jejich emigračního potenciálu.

Tato práce kladně přispěje k hlubšímu poznání regionu z hlediska migrace a jejího vývoje. Ačkoliv reprezentativní vzorek dotázaných v rámci dotazníkového šetření prezentuje pouze malý počet obyvatel regionu, výsledky by mohly kladně přispět k poznání potenciálu migrace u jednotlivých věkových skupin obyvatel, a dále by také mohly naznačit, jaké bydlení obyvatelé zájmového regionu preferují.

Vstupní hypotézy

Na základě studia literatury a poznatků z předešlých výzkumů byly zformulovány hypotézy k dílčímu cíli č. 3.

H1: Bydlení ve vlastní nemovitosti představuje nejpreferovanější formu bydlení.

H2: Sídlní preference vykazují efekt sousedství, což je preference podobných typů sídel či lokalit, se kterými mají obyvatelé největší zkušenosti.

H3: Lidé ve věku 20–39 let mají tendenci migrovat více než obyvatelstvo nad 39 let.

H4: Nejmladší generace (15–19 let) preferuje městský styl života.

2. Rešerše literatury

Tématem migrace se často zabývá zahraniční i česká odborná literatura. Dalo by se říci, že všechna díla uvádí, že studium zaměřené na tuto problematiku má dlouholetou tradici. Mezi první a nejvýznamnější autory patří Ravenstein (1885, 1889), jehož díla z poslední čtvrtiny 19. století, zaměřena na Anglický Londýn a Spojené státy americké, ovlivnila velké množství dalších prací zabývajících se migrací. Tento geograf a kartograf německého původu stojí za tzv. Ravensteinovými zákony. V zákonu migrace například uvádí, že větší počet migračních toků je na krátkou vzdálenost, dále také migranti migrující na větší vzdálenosti mají tendenci si vybírat větší města a venkovské obyvatelstvo migruje více než městské. Migrace od jeho dob byla řízena a koncipována především pracovními příležitostmi dostupných ve velkých městských oblastech. Jeho závěry se staly základem pro modelování migrace v dalších obdobích. Na Ravensteina navázal v polovině 20. století Zipf (1946), jehož pravidlo popisuje závislost objemu a intenzity migrace na vzdálenosti mezi emigrační a imigrační jednotkou. Jak u Ravensteina, tak u Zipfa, se jedná většinou o aplikaci principu gravitačního modelu.

Od 70. let minulého století byla migrace brána v širších souvislostech s celkovou dynamikou obyvatelstva a její studium se začalo vyznačovat interdisciplinárním charakterem, který vidíme například v pracích představitele Wolperta (1966), jenž se zabýval geografii chování neboli behaviorální geografii, která studuje projevy chování lidí v prostoru a vnímání prostoru jednotlivci či skupinami. Zásadní otázky zformuloval významný metodik migrace Mangalam (1968), jenž je velmi významný pro studium této problematiky v 70. letech minulého století. Mezi jeho definované otázky patří: Kdo migruje? Odkud a kam, proč, a jaké jsou důsledky této migrace? Mezi další významné osobnosti této doby patří například van den Berg (1982), jenž definoval 4 stádia městského vývoje. Prvním stádiem je urbanizace, při které přichází do měst obyvatelé venkova. Při druhé fázi suburbanizace, což je první dekoncentrační proces, se stěhují obyvatelé města do jeho blízkého zázemí. Třetím dekoncentračním procesem je desuburbanizace, neboli kontraurbanizace, při které se stěhují obyvatelé za blízké zázemí města. Současně s touto fází může docházet také k suburbanizaci. Poslední fází je reurbanizace, což je opětovné osidlování centrálních zón města a metropolitních regionů. Významným literárním příspěvkem byla publikace Adey (2010), kde je mobilita popsána jako „cesty“ ve kterých žije lidstvo a poukázal na důležitost daného jevu, ačkoliv bychom si to vůbec uvědomovali. Zabýval se také sociální interakcí, která je díky mobilitě možná.

Co se české a slovenské literatury týče, již od počátku 20. století existuje mnoho studií zabývajících se vývojem obyvatelstva na území dnešního Česka a Slovenska. V tomto období již

byly k dispozici vcelku relevantní data o vnitřní migraci, jelikož pravidelné sledování započalo v květnu roku 1945. Mezi prvními autory byl Boháč (1937), který se zabýval dlouhodobým vývojem obyvatelstva, dále také Korčák, jenž ztvárnil spolu s Králem a Häuflerem publikaci *Zeměpis Československa*. První studie orientované na procesy z hlediska regionalizační funkce byly především práce Korčáka (1961) a Hampla (1963). Korčák také významně přispěl svou prací o geografii obyvatelstva v roce 1973. Hlubší zájem geografů o studium migrace však začíná až v 70. let 20. století. Známou monografií je také dílo *Základy demografie* od Pavlíka a kol. (1986), který shledává v migračních proudech vliv na změny ve strukturách osídlení.

Po roce 1989 vycházelo množství článků a publikací se zaměřením mimo jiné i na migraci v celospolečenském kontextu. Mezi autory zde patří např. Drbohlav (1986, 1989), který poukázal na motivaci migrantů při výběru nového místa k bydlení (změna pracoviště, bytové důvody či sňatek). Díla z tohoto období se také zabývala změnou migračního chování. Zde se řadí publikace Čermáka (1991), jenž popsal vývoj migrace od konce 2. sv. války po 90. léta 20. století v rámci českého území. V knize Hampla (1996) *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v ČR* byl publikován Čermákův článek z roku 1996, který se taktéž zabývá obdobím změn po roce 1989. Dalšími autory jsou například Hampl a Müller (1995), kteří vytvořili migrační regiony na našem území s využitím dostupných dat o migraci. Územním členěním ČR z hlediska modelování prostorových interakcí v roce 2010 se zabývala autorská dvojice Halás a Klapka. Na základě aplikace Reillyho modelu vznikla regionalizace, jejíž výsledek poté srovnávali právě s regionalizací dle Hampla. Bartoňová a Drbohlav (1993) provedli analýzu migrační atraktivity v rámci regionálního pohledu okresů ČR v letech 1961–1991 a na základě této studie vzniklo členění okresů dle migrační atraktivity.

V posledním období bylo vydáno množství odborné literatury, publikací či studií na téma migrace. Vnitřní migraci popsal Polášek (2005), kde hodnotil období 1991–2004 a došel k závěru vyšší migrace v návaznosti na rostoucí vzdělání. Dále také upozorňoval na fakt, že absolventi si povětšinou hledají zaměstnání ve městě, kde studovali. K tomuto závěru také došli autoři Srb a Andrlé (1997) ve své publikaci *Vnitřní stěhování v České republice 1993–1995* podle vzdělání a také poukazovali na fakt, že se lidé s vysokoškolským vzděláním stěhují na větší vzdálenosti a častěji, než lidé se základním nebo neukončeným vzděláním. Migraci a jejím důvodem se také zabývali de Groot, Mulder, Das a Manting (2011), kde v rámci nizozemských statistik zkoumali dopad životních událostí, které mohou brzdit či stimulovat ke změně bydliště, pokud mají předem stanovený úmysl se přestěhovat nebo zůstat. Ze studie vyplývá, že mnohdy lidé, kteří měli v úmyslu migrovat, nemigrovali, a lidé, kteří migrovat nechtěli, migrovali. Jedná se o události jako například narození dítěte či změna profese živitele rodiny. Dle autorky

Ní Laoire (2000) je migrace složitý proces a je potřeba ji chápat jako součást „biografie jednotlivce“. Konceptualizace migrace tímto způsobem zahrnuje snahu porozumět roli lidského jednání. Ní Laoire popisuje migraci mnohvrstevnou, biografickou a komplexní povahou, ne jako jednoduchou událost. Jacquet, Guthrie a Jackson (2017) studovali městské a venkovské obyvatelstvo Jižní Dakoty ve Spojených státech amerických a dospěli k závěru, že obyvatelé měst mají pravděpodobnější úmysly migrovat než obyvatelé venkova a že hnací síly migračních záměrů se zdají být podobné v městském i venkovském kontextu.

V současnosti se autoři zaměřují v rámci výzkumu dekoncentračních procesů především na suburbanizaci, kterou popisuje ve svém díle Ouředníček (2003). Dle Ouředníčka jde o druh urbanizačního procesu vývoje měst, kde dochází ke stěhování městského obyvatelstva a některých aktivit z jádra do blízkého zázemí města. Suburbanizací se také zabývá Musil, Sýkora a Čermák (2001). Ouředníčkem a kol. (2013) byla vymezena mapa rezidenčních suburbií v České republice, kde jsou vypočteny suburbánní zóny pomocí migračního salda a dokončených bytů. Suburbanizací se taktéž zabývá Hampl (2005) z hlediska regionalizace země po roce 1989. Hampl zde rovněž poukazuje na dekoncentrační jev. Ouředníček, Špačková, Feřtová (2011) však ve své publikaci konstatují, že trvalá migrace je z části nahrazována dojížděnkou za prací, což odráží fakt dle Srbovy publikace (2005), že poklesl počet stěhování z pracovních důvodů.

Pojmem venkov a problematikou jeho vymezení se v české i zahraniční literatuře zabývá mnoho autorů. Mezi nejvýznamnější autory v české literatuře patří například Perlín (1998), jenž se ve své publikaci zabýval venkovem a typologií venkovského prostoru, kde charakterizoval český venkov a jeho vývoj od druhé světové války až po rok 1990. O několik let později Perlín, Kučerová a Kučera (2010) publikovali Typologii venkovského prostoru Česka, kde venkov rozdělili na několik typů: rozvojový a nerozvojový, Moravskou periferii, vybavený moravský venkov, problémový rekreační venkov, intenzivní rekreační oblasti, strukturálně postižený průmyslový venkov a neprofilovaný venkov. Nicméně tato analýza je primárně založena na datech vycházejících ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001, a tak typy venkovských oblastí již nemusí být aktuální. Dalším autorem je Binek (2007, 2009), který se jednak zabýval venkovským prostorem a jeho oživením, aktéry a nástroji rozvoje venkova a dále popisuje fakt, že neexistuje pouze jeden typ venkova. V publikaci také vymezuje znaky pro tradiční venkov. Chromý a kol. (2011) se zabývali regionální diferenciací percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku. V této publikaci popisují venkov jako socioprostorový proces, během kterého vzniká prostorová jednotka jako část prostorové struktury společnosti a stává se viditelnou a jasně identifikovatelnou. Hruška (2013) ve své

disertační práci studoval diferenciaci venkovského prostoru na příkladu Moravskoslezského kraje, kde popisuje procesy a mechanismy vedoucí k nerovnoměrnému vývoji, dále také vytváří typologii venkovských oblastí pro Moravskoslezský kraj. V rámci zahraniční literatury Woods (2005, 2011) ve svých knihách poukazuje na obtížnost vymezení venkova, jelikož každý autor si venkov vykládá jinak. Publikace se věnuje zkoumání procesů, které formulují venkov, a také definuje přístupy k jeho rozvoji.

Zahraněční literatura se taktéž věnuje migraci z venkova a na venkov. Berg (2020) popisuje migraci jako nekonečný proces související s životními událostmi. Ve studii norských migrantů mířících z městských částí na venkov, shledala propojenost pojmů „venkov“ a „dobrý život“. Nugin (2014) chápe na základě výpovědí estonské venkovské mládeže migraci z venkova ne jako pohyb pryč, ale spíše jako pohyb vpřed, a také jako možnost seberealizace. Jamieson (2000) vysledovala, že sociální mobilita stále více předpokládá geografickou mobilitu, zejména ve venkovských oblastech. Johnson a Lichter (2020) se zabývali změnou venkovské populace a vylidňováním nemetropolitních okresů v USA v prvních desetiletích 20. století. Zdokumentovali, jak čistá migrace a přirozený úbytek vzájemně zhoršily klesající tempo růstu venkovské populace v posledních dvou desetiletích. Poukázali na fakt, že vylidňování má kořeny v minulosti, a že migrace v průběhu času bez nových přistěhovalců vede k přirozenému úbytku venkova. Bjorna a Aarsather (2009) studovali dvě malé moderní obce v severním Norsku zasažené trendem depopulace neboli vylidňováním, zrychlujícím od začátku 90. let. Autoři shledávají důležitost rozvojových strategií a přenesení moci a odpovědnosti od politiky národní úrovně na úroveň místní. Mberu (2005) se zaměřil na migraci z venkova na venkov a z venkova do měst v Nigérii v roce 1993. Nejčastějším trendem v subsaharské Africe byla vnitřní migrace z venkova na venkov. Studie ukázala nižší sklon k migraci z venkova do měst na jihozápad, kde se nachází hlavní město, což je v rozporu se vzorci rozvoje hlavních měst a velkoměst. Z pohledu lidského kapitálu je dle něj vzdělání dominantním faktorem migrace. Vizí autora je rovnoměrný rozvoj regionálních ekonomik s důrazem na venkovský sektor.

Leibert (2016) se zaměřoval na selektivní migraci dle věku a pohlaví od roku 1990 ve venkovských regionech východního Německa. Dospěl k závěru, že východoněmecký venkov je jedinečný v nadměrném zastoupení mladých mužů a nadměrné migraci žen ve věku kolem 20 let, což ohrožuje socioekonomický a demografický vývoj venkovských komunit. Meyer (2017) se v případové studii o emigraci z venkovských obcí taktéž východního Německa zabýval především adolescenty, které považuje za klíčovou skupinu pro rozvoj venkova. Tato skupina dospívajících z rurálních oblastí odchází výslovně kvůli socioekonomickým podmínkám a omezeným pracovním příležitostem. Alston (2004) sledovala migraci mladých

lidí, zejména mladých žen, na příkladu malých vnitrozemských venkovských měst v Austrálii. Alston (2004), Lichter (2020), Sedlacek, Kurka, Maier (2009) shledávají jako východisko proti úpadku malých rurálních měst investice do školství, venkovské infrastruktury, komunit či lidského kapitálu a následné přilákání mladých lidí. To vše s podporou vlád. Rauhut a Littke (2016) ve své případové studii na příkladu švédského venkovského regionu poukázali na emigraci mladých žen, které se rozhodly pro emigraci z regionu právě kvůli špatné infrastruktuře, omezených atraktivních pracovních možností či sužeb, nebo nedostatečných možností terciálního vzdělání. Zhang (2014) studovala mladé ženy v Číně a dospěla k závěru, že mnoho migrantek původně pocházejících z venkova pociťuje, že jsou bez kořenů, izolované a méněcenné.

Meyer (2017) nachází subjektivitu v každém rozhodnutí jedince, jelikož povětšinou za rozhodnutím stojí osobní preference, školní zkušenosti či rodinné interakce. Wiborg (2004) zkoumal, jak lze chápat vztahy lidí k místům v moderní společnosti. Rauhut a Littke (2016) vidí příčinu emigrace ve slabých sítích, které jsou v průběhu života navázány. Stockdale (2002a) se také zabývala rolí sociálních a rodinných sítí při migraci osob ze skotského venkova. Stejně jako u jiných studií byla v rozhodovacím procesu prokázána důležitost vzdělání a pracovních příležitostí, ale také byla zdůrazněna vědomá a často podvědomá role, kterou hraje rodina a další sociální sítě. Význam těchto sítí se ale v různých fázích života jednotlivce a pro různé skupiny migrantů liší. Dle výsledků byla emigrace z venkovského regionu za účely studia brána jako uznávaná životní etapa. Z výzkumu dále vyplynulo, že přesuny jsou obvykle do sousedních oblastí regionu a migranti mužského pohlaví mají tendenci migrovat na větší vzdálenosti. Stockdale (2002b) se zabývala nejen různorodostí migračních motivací, ale také migračními skupinami, které odchází z rurálních oblastí. Kvalifikovaní mladí absolventi mají dle Stockdale (2004) pouze omezené uplatnění ve venkovských oblastech, vidina vyššího výtěžku jim zamezuje návratu zpět do domovského venkova. Migranti z venkova zmiňovali jako pozitivum města svobodu rozhodnutí, bez zasahování venkovské komunity, která jim umožnila dopřát si řadu sociálních a kulturních zkušeností, přínosných pro jejich osobní obzory. Mladší migranti ale často trpěli steskem po domově, nejen kvůli rodině, ale také kvůli venkovskému prostředí. Stockdale (2006) dále poukazuje na fakt, že pouze odchodem z venkovských oblastí mohou mladí dospělí získat dovednosti nezbytné k účasti na rozvoji venkova, avšak jen málo vystěhovalých se následně vrací na venkov. Region tak zažívá tzv. „brain drain“ neboli odliv mozků, kdy vysoce vzdělaní mladí lidé mají sklon tyto oblasti opouštět.

S migrací úzce souvisí preference lidí při výběru místa k bydlení a také tímto specifickým tématem v zájmu sociální geografie se v minulosti i v současné literatuře zabývalo mnoho autorů. Bydlení je jednou ze základních lidských potřeb, na což poukazoval Maslow (1943). Mezi významná díla zabývající se bydlením a rezidenčními preferencemi patří Drbohlav (1990), jenž utřídil teoretické informace o procesu migrační motivace sídelních preferencí na příkladu Československa v globálním světovém měřítku. Do roku 1989 dle Drbohlava nebyla v zemích bývalého východního bloku celkově sídelním preferencím věnovaná náležitá pozornost. V teoreticko-metodologické rovině problematiky motivace migrace se v Československu zabýval, do té doby jako jeden z prvních, pouze Kotačka v souboru prací (1972–1974), kde se snažil uchopit problematiku sídelních preferencí Československa v rámci celostátního průzkumu preferencí z roku 1970. Ve stejném období vyšel pro tuto problematiku poměrně významný koncept preferenčních map, které vycházejí ze subjektivních pocitů respondentů z daného místa. Jedná se o tzv. Gouldovské mapy autorů Goulda a Whitea v knize *Mental maps* (1974), kde došli k zajímavým závěrům v oblasti percepce prostředí a sídelních preferencí, zohledňujících především osobní zkušenosti s daným místem a popisují tzv. efekt sousedství, což je zjednodušeně tendence respondenta preferovat k bydlení místo, kde aktuálně žije. Percepce prostředí se taktéž zabývala kniha Lynche (1960), kde představil pojem „mentální obraz“ prostředí, jenž je vyvolaný jako emocionální odezva na dané místo. Zajímavým příspěvkem je taktéž článek Štefánkové a Drbohlava (2014) o regionálních a sídelních preferencích obyvatelstva Česka pod názvem „Zlatá Praha“, „Zaslíbený Jih“ a to ostatní...? V rámci této studie byl v roce 2010 proveden výzkum preferencí, který prokázal vazbu na věk a sídelní příslušnost respondenta, ale naopak neprokázal vazbu na pohlaví, dosaženou úroveň vzdělání a subjektivně vnímanou životní úroveň, jako významné faktory ovlivňující sídelní preference. Tato studie potvrzuje existenci efektu sousedství, jenž v minulosti definoval Goud a White (1974) jako významný rys sídelních preferencí obyvatelstva Česka. Z hlediska sociální psychologie se vazbou na konkrétní místo, smyslem či významem místa zabýval Stedman (2002).

Co se týče oblasti bydlení, i tímto tématem se zabývají odborníci z oblasti geografie, sociologie, ekonomie či architektury nebo urbanismu. Mezi nejznámější jména zde patří např. Lux (2002), jenž hodnotil spokojenost českých občanů s bydlením, dále Lux a Kuda (2008, 2010) zkoumali důsledky regionálních rozdílů v dostupnosti bydlení a zabývali se např. fyzickou či finanční dostupností bydlení. Také Sunega, Lux a Mikeszová (2010) hodnotili regionální rozdíly ve finanční dostupnosti bydlení jako bariéru pro migraci za prací. Lux a Kostelecký (2011) se zabývali bytovou politikou.

Geografie bydlení je zahrnuta v některých pracích o geografii osídlení, například Hampl, Gardavský a Kuhn (1987) ve své publikaci popisují regionální strukturu a vývoj systému osídlení nebo také již zmiňovaný Ouředníček (2003) orientoval svou práci na výzkum procesů urbanizace a suburbanizace. Fenomémem druhého bydlení se zabýval např. Bičík a kol. (2001). Ze zahraničních autorů zde mohu uvést např. Malpass a Murie (1999), jenž se zabývali hlavně bytovou politikou 20. století. Vobecká (2010) popsala ve své studii sociální a demografické charakteristiky residenční migrace na příkladu České republiky za rok 2004.

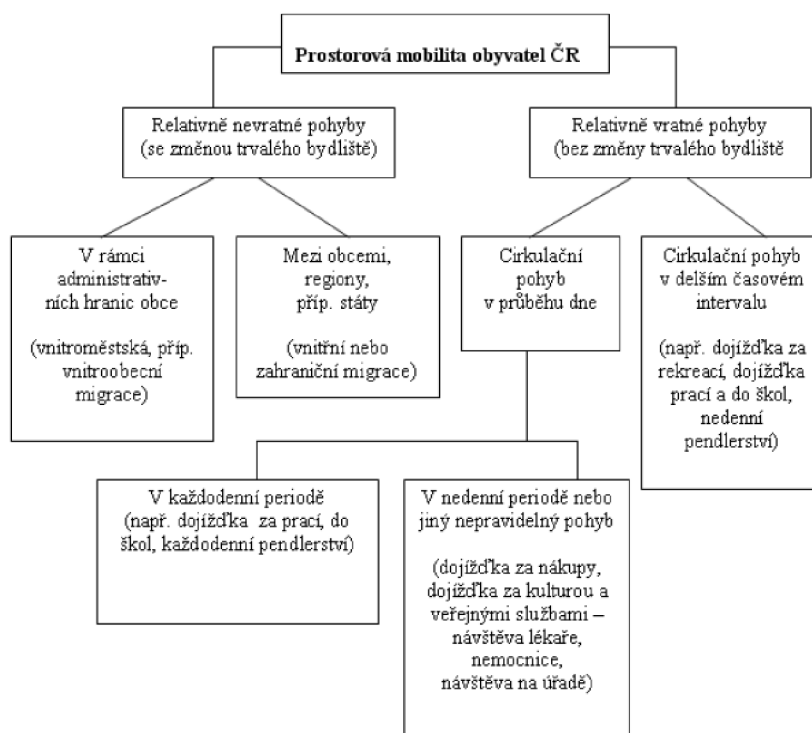
3. Teoretická část

3.1. Mobilita a migrace

Tato kapitola je zaměřena na teoretické ukotvení pojmů mobilita a migrace. Jsou zde definovány jednotlivé pojmy a popsány migrační ukazatele. Kapitola se dále věnuje teoretickým přístupům k migraci, mezi které se řadí například Ravensteinovy zákony a „push-pull“ model. V závěru kapitoly jsou popsány urbanizační procesy.

3.1.1. Mobilita

Prostorová mobilita je definována jako pohyblivost, schopnost pohybu či přemístitelnost a v sociální geografii označuje veškeré pohyby osob v prostoru (Šilhánková, 2007). Prostorová mobilita není jen fyzické přemístění, ale proces výběru místa s emocionální vazbou k prostoru či objektu (Drbohlav, 1999). V rámci mobility obyvatelstva se tak může jednat o dočasné nebo opakující se formy, jako například dojíždka za prací, studiem či za účelem dovolené, vyjíždka, docházka či sezónní vyjíždka (Veselá, 2004, Drbohlav, 1995).

Obrázek 1: Typy prostorové mobility obyvatel ČR, Zdroj: (Šilhánková, 2007)

Významný sociální jev představuje každodenní dojíždka obyvatel do zaměstnání či školských institucí, jelikož je v porovnání s ostatními formami mobility zdaleka nejčetnější a představuje proces spontánně reagující na rozmístění pracovních příležitostí. Pestrou skupinu pohybů také představují nepravidelné nedenní cesty, jako například návštěva lékaře, úřadu,

nákupního centra či kulturních služeb. Jednotlivé formy prostorové mobility jsou propleteny vzájemnými vazbami v různých kombinacích. Příkladem může být účelové spojování cest (práce + nákupy, nákupy + kultura či práce + vzdělávání aj.) (Šilhánková, 2007). V rámci dojížděky do zaměstnání se dle řady odborníků jedná o stav, při kterém se překročí administrativní hranice obce trvalého bydliště. Údaje o dojížděce za prací byly poprvé zjišťovány v roce 1961 v rámci sčítání lidu a od tohoto roku jsou tato data široce využívána v pracích zabývajících se vztahem jádra a jeho zázemí (Toušek a kol., 2005).

3.1.2. Migrace

„Migrace je nejvýznamnější složkou územních pohybů obyvatelstva, pouze jejím důsledkem vznikají trvalé změny v prostorovém rozmístění obyvatelstva“ (Toušek a kol., 2008 s. 73.). Migrace je jedna z hlavních forem prostorové mobility a jedná se o zdroj lidského přežití a adaptace. Lidé se v rámci geografického procesu dočasně nebo na stálo přemísťují na různé dlouhé vzdálenosti (Stojanov a kol., 2006). Jedná se o dlouhodobý proces ovlivňující migranta po celou dobu jeho života i jeho následující generaci (Castles, Miller, 2014).

Tento jev patří ke složitým procesům vyvolávajícím změny v ekonomických, sociálněgeografických, sociálních a demografických strukturách (Pavlík a kol., 1986). Dle Kinga (2012), žijeme ve „věku migrace“, což je období, při kterém se migrace velmi zrychlila, diverzifikovala a feminizovala a stala se více politicky diskutovaným tématem (King, 2012).

Ve studiu migrace dominují zejména geografové, ekonomové, demografové, sociologové a psychologové. Například geografové se zaměřují především na prostor, tedy na analýzu směrů a vzdáleností. Ekonomové zdůrazňují roli ekonomických příležitostí a redukuje migraci na pracovní proces. Demografové se převážně soustřeďují na věkové struktury migrantů a na důsledky migrace na přirozený pohyb obyvatelstva a psychologové sledují například procesy individuálního rozhodování o migraci a adaptaci v místě přestěhování (Drbohlav, 1999).

„Migrace je pouze jednou z forem prostorové mobility obyvatelstva. Tou rozumíme pohyb obyvatelstva v geografickém prostoru z důvodu uspokojování potřeb v nejširším významu tohoto pojmu“ (Drbohlav, 1999 s. 75). Dle ministerstva vnitra je migrace definovaná jako: *„přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje“*. Ministerstvo vnitra zároveň uvádí, že migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá či opakovaná (MVČR, 2022).

Dle definice OSN je migrací pobyt v jiné zemi, než je země původu, delší než jeden rok (Drbohlav, 1995). V rámci České republiky se migrací rozumí změna trvalého pobytu za hranice územní jednotky, například obce (Pavlík a kol., 1986). To znamená, že pokud se v rámci procesu mobility změni i trvalé bydliště, jedná se o migraci. Proto je důležité ji odlišovat od ostatních forem prostorového pohybu, které nevedou k trvalé změně bydliště, ale jen ke změně dočasné (Šilhánková, 2007).

Migraci dělíme, z pohledu směru uskutečňovaného pohybu, na emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování) (Roubíček, 1997). Z hlediska času se může jednat o migraci krátkodobou, dočasnou, dlouhodobou či trvalou. V rámci dodržování zákonů lze migraci rozdělit na legální či nelegální, kde legální migraci lze oproti nelegální snadno statisticky doložit. Z hlediska příčin a motivů se migrace dělí na dobrovolnou a nedobrovolnou (Šilhánková, 2007). Dobrovolná migrace je změna původního bydliště, vycházející z vlastního přesvědčení migranta, kdežto nedobrovolná migrace je násilný, vynucený pohyb, nevycházející z vlastního přesvědčení. Zde můžeme zařadit například evakuaci či vyhoštění. Dalšími typy je individuální migrace, kdy migruje jedinec a kolektivní migrace, kterou se rozumí přesun celých skupin (Roubíček, 1997).

Další formou je vnější a vnitřní migrace. Vnější migrace zahrnuje pohyby přes hranice dané oblasti (obec, okres, kraj či stát) a vnitřní migrace zahrnuje pohyby uvnitř dané oblasti.

Vnitřní migrace nemá dopady na změnu počtu obyvatel daného územního celku, jelikož se počet přistěhování a vystěhování rovná, ale pouze na změnu jeho prostorového rozmístění, kdežto vnější migraci mění počet jeho obyvatel (Šilhánková, 2007). V rámci vnitřní migraci dominuje zejména stěhování na regionální a mikroregionální úrovni. Znamená to, že migrují zejména kvůli změně zaměstnání, změně v rodinném životě nebo také kvůli atraktivnější lokalitě k bydlení. Nejvíce ale většinou migrují lidé z regionů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti (Halás a kol., 2016). Pokud sledujeme pouze vnitřní migraci, je sice počet přistěhování a vystěhování rovný, ale není totožný s počtem migrantů, protože někteří se mohli v průběhu sledovaného období vystěhovat nebo přistěhovat vícekrát (Toušek a kol., 2008).

Pokud se jedná o vnější migraci, sledování migračních pohybů je poměrně problematické (Toušek a kol., 2008). Každý migrant je tedy zároveň emigrantem i imigrantem, jelikož člověk opouštějící svou zemi se stává emigrantem a zároveň hledá své uplatnění na území jiného státu (Knox a kol., 2007).

Česká statistika přistupuje k migraci obyvatel ze dvou hledisek – vnitřní stěhování (meziobecní stěhování v rámci České republiky) a zahraniční stěhování (migrace přes státní hranici). Demografická statistika zjišťovala mezi roky 1966 a 2004 důvody stěhování, které uváděla většina stěhujících se v rámci České republiky (ČSÚ, 2005). Dle ČSÚ byly faktory změny bydliště: změna pracoviště, přiblížení k pracovišti, studium, zdravotní důvody, sňatek či rozvod, bytové důvody nebo následování rodinného příslušníka či jiné důvody. Informace o stěhování byly do roku 2004 získávány zpracováním statistického výkazu Hlášení o stěhování obyvatel. Od roku 2005 není toto hlášení vyplňováno, ale potřebné údaje o stěhování získává Česká statistický úřad na základě dohody s Ministerstvem vnitra přímo z Centrálního registru obyvatele. Zde ale nejsou uváděny všechny údaje obsažené ve statistickém hlášení, a tak za rok 2005 již nejsou k dispozici údaje o vzdělání stěhujících se a důvodech stěhování. Po změně způsobu získávání údajů o stěhování, již ČSÚ data o důvodech migrace tedy nemá k dispozici (ČSÚ, 2006, ČSÚ, 2012).

3.1.2.1. Migrační ukazatele

Základním migračním ukazatelem je suma migrantů a emigrantů určité regionální jednotky. Jedná se o hrubou míru migrace nebo objem migrace, který je tvořen hrubou migrací a hrubou imigrací. Pro sledování vnitřní migrace je vhodné zejména vztáhnout počet přistěhování a vystěhování ke střednímu stavu obyvatelstva (S).

Hrubá míra imigrace (intenzita imigrace)

$$HMI = \frac{I}{S} * 1000$$

I je počet imigrantů za sledované období.

Hrubá míra emigrace (intenzita emigrace)

$$HME = \frac{E}{S} * 1000$$

E je počet emigrantů za sledované období.

Pokud chceme vysledovat čistou migraci, použijeme vzorec hrubé míry migračního salda. Je to rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů. Pokud hodnota vyjde kladně, je počet migrantů v územní jednotce vyšší než počet emigrantů a jedná se tedy o čistou imigraci. Pokud ale hodnota vyjde záporně, můžeme zde říci, že se jedná o čistou emigraci. Hrubá míra migračního salda je tedy rozdíl počtu imigrantů a emigrantů přepočtený na 1000 obyvatel středního stavu (Toušek a kol., 2008).

Hrubá míra migračního salda

$$\text{HMMS} = \frac{I-E}{S} * 1000$$

Ukazatel, který představuje součet přistěhovalých a vystěhovalých za územní jednotku se nazývá migrační obrat (MO). Jedná se o intenzitu migrace na daném území a výsledek je v absolutních hodnotách.

Migrační obrat

$$\text{MO} = I + E$$

Ke zrelativizování výsledku lze použít hrubou míru migračního obratu (HMMO), kde se migrační obrat relativizuje vůči střednímu stavu obyvatelstva a přepočte se na 1000 obyvatel.

Hrubá míra migračního obratu

$$\text{HMMO} = \frac{I+E}{S} * 1000$$

Index efektivit migrace (IE), neboli index migrační účinnosti je podíl migračního salda a migračního obratu. Hodnoty blízké 1 (resp. -1) značí výraznou převahu přistěhovalých nad vystěhovalými (resp. převahu vystěhovalých nad přistěhovalými), kdežto hodnoty blízké 0 značí malý rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých (Fiala a kol., 2014).

Index efektivit migrace

$$\text{IE} = \frac{I-E}{I+E}$$

3.1.2.2. Teoretické přístupy k migraci

Migrační studie lze klasifikovat z empirické stránky dle toho, zda si kladou za cíl najít důvody migrace, nebo studovat její důsledky (Etzo, 2008). Migrační teorie se dle Massey (1993) dělí na dva typy, a to mikroúroveň a makroúroveň. V rámci mikroúrovně se teorie zaměřují na faktory, které jednotlivce ovlivňují při jeho rozhodování o migraci či setrvání, tzn. každý se rozhoduje na základě individuálního rozhodnutí a vyhodnocuje jak výhody, tak nevýhody migrace, aby mu z toho plynul maximální zisk. Oproti tomu makro-teorie řeší vztah mezi migrací a makro proměnnými (rozdíly v příjmech, rozdíl mezi nabídkou a poptávkou po zaměstnání apod.), jenž tvoří prostředí, ve kterém probíhá migrace (Massey a kol., 1993, (Bijak, 2006). Dle Portese (1997) ale není možné vytvořit jednu teorii zohledňující všechny aspekty migrace, jelikož by byla natolik obecná, že by ztratila explikativní schopnost (Portes, 1997).

Následující část textu se bude zabývat migračními zákony dle Ravensteina a „push-pull“ modelem.

Migrační zákony

Mezníkem ve studiu migrace se staly zákony anglického geografa a kartografa německého původu E. G. Ravensteina, který analyzoval statistická data získaná v Anglii a Walesu v 19. století a je považován za zakladatele migračních teorií. Jeho díla byla publikována v letech 1885 a 1889 a stanovil v nich 7 zákonů migrace. Tento výzkum významně ovlivnil další práce zaměřující se na strukturu a procesy migrace.

- Každý migrační tok vytváří zpětnou migraci.
- Většina migrantů migruje na kratší vzdálenosti.
- Migranti, kteří migrují na delší vzdálenosti, mají sklon k výběru velkých měst.
- Obyvatelé z venkova mají tendenci migrovat více než obyvatelé z měst.
- Rodiny migrují na mezinárodní úrovni méně než mladí dospělí jedinci.
- Většinu migrantů tvoří dospělé osoby.
- Velká města rostou zejména důsledkem migrace než díky přirozenému přírůstku (Ravenstein, 1885) (Palát, 2014).

Ravenstein objevil vztah mezi objemem migrace a vzdáleností na kterou lidé migrují. Vysvětluje to koncept „distance decay“, který tvrdí, že v závislosti na vzdálenosti, klesají vazby mezi jednotlivými body. Ravenstein uvádí, že toky na delší vzdálenosti jsou sekvence několika dalších fází migrace nazvaných jako „migration steps“. Od 19. století se díky pokroku v dopravě změnilo pojetí krátké vzdálenosti a značně se navýšila průměrná vzdálenost, na kterou osoby migrují. Vliv na to nepochybně má také rozvoj komunikačních technologií (Palát, 2014).

Rubenstein uvádí, že na svou dobu byly Ravensteinovy závěry převratné a průkopnické, o což nás přesvědčuje i současná platnost některých jeho ujištění (Rubenstein, 2005). Platnost migračních zákonů potvrzuje i Toušek a kol. (2008).

„push-pull“ model

V odborné literatuře se často objevují odkazy na „push-pull“ model, který vychází z neoklasických ekonomických teorií, které vztahují migrační toky zejména vůči velikosti nabídky a poptávky po pracovní síle (Vojtková, 2005). Model byl zpracován Leem a Jansenem v 60. letech 20. století. Právě Lee (1969) navázal na původní myšlenky jednoduchého push-pull modelu Petersena a Bogue z 50. let 20. století. Lee se řadí mezi pokračovatele

ravensteinovské tradice založené na generalizaci empirického pozorování (Drbohlav a kol., 2007).

Autoři Lee a Jansen rozdělují faktory, které způsobují migrační pohyb ze země jeho původu („push faktory“) a faktory přitahující migranta do jeho cílové země (pull faktory“) (Palát, 2014). „Pull faktory“ jsou pozitivní, přitažlivé faktory, které vedou migranty k opuštění původního místa. Řadí se zde například existence atraktivních pracovních příležitostí, vysokých mezd, možnost seberealizace, bezpečí, lepší klima či životní prostředí nebo například demokratický politický režim a další. „Push faktory“ jsou naopak nepříznivé, vytlačující okolnosti jako například nedostatek pracovních příležitostí, rasová diskriminace, války, chudoba, špatná kvalita životního prostředí aj. (Knox a kol., 2007, Waugh, 2002). Samotná existence faktorů tlaku však nemusí vést k migraci. Aby mohlo k migraci dojít, musí existovat i pozitivní faktory, které by potenciálního migranta přitahovaly do cílového místa (Palát, 2014).

Lee (1966) ve studii dělí „push-pull“ faktory do 4 kategorií:

- Faktory spojené se zemí původu
- Faktory spojené s cílovou zemí
- Zasahující překážky
- Osobní faktory

První dvě oblasti zahrnují jak faktory pozitivní, které zvyšují pravděpodobnost uskutečnění migrace, tak negativní, které tuto pravděpodobnost snižují. Další dvě kategorie zahrnují zejména faktory, které migraci spíše zabraňují. Platí ale, že při převaze pozitivních faktorů nad negativními, se migranti většinou rozhodnou pro přesun do cílové destinace. Mezi faktory související se zemí původu a faktory souvisejícími s cílovou oblastí mohou být důležité rozdíly. Osoby žijící v zemi původu mají bezprostřední a dlouhodobou znalost dané země či oblasti, kdežto znalost cílové destinace je málokdy přesná a skutečné výhody a nevýhody lze vnímat pouze až životem v ní. V cílové oblasti tak vždy existují prvky neznalosti a nejistoty. Zároveň také existuje mnoho osobních faktorů, které ovlivňují individuální rozhodnutí posilující nebo utlumující migraci (Lee, 1966). Například subjektivní faktory, zejména rodinné faktory se za účely analýzy velmi těžko odhalují. Pro migranty bývají přitažlivými regiony právě ty, ve kterých mají rodinné či přátelské vazby. Statistické metody uvádějí geografickou vzdálenost jako jeden z hlavních faktorů, zejména v souvislosti se vzdáleností od rodiny a přátel (Krasulja a kol., 2016).

Z „push-pull“ modelu lze vyvodit, že migrace nastává, až když přitahující či vytlačující faktory dosáhnou určité intenzity. Dále se intenzita faktorů, která je potřebná k tomu, aby se

jednotlivec rozhodl pro migraci, mění v závislosti na okolnostech a závisí na množství subjektivních důvodů. Pokud jsou překážky k migraci malé a podmínky v původní a cílové zemi podobné, lze předpokládat nižší účinnost/efektivitu migrace. Lidé se tedy budou vracet do původního prostoru (Lee, 1969 v Drbohlav a kol., 2007).

Rubenstein dělí faktory ovlivňující migranty na ekonomické, kulturní a environmentální. Nejvíce jedinců je dle něj ovlivňováno ekonomickými faktory, zde se jedná zejména o nedostatečné nebo neatraktivní pracovní příležitosti. Dále jsou jedinci ovlivňováni environmentálními a kulturními faktory. Kvůli environmentálním a kulturním faktorům vedoucím k migraci nedochází však ale tak často, jako k migraci z ekonomických důvodů (Rubenstein, 2005). Pokud se ale podíváme do 20. století, v Evropě patřily politické faktory k jednomu z nejvýznamnějších a docházelo i k nucené mezinárodní migraci, zejména z důvodu politické nestability, pronásledování při značné politické či kulturní rozmanitosti v Evropě. Politické faktory mohou ale také fungovat jako „pull faktory“, zvláště pokud se jedná o demokratické režimy poskytující politické, občanské a ekonomické svobody (Palát, 2014).

V emigračních oblastech se často vyskytují negativní důsledky pohybu obyvatelstva. Negativní jevy se můžou vztahovat zejména k mladším skupinám obyvatel v reprodukčním věku a nadstandardně vzdělanému a kvalifikovanému obyvatelstvu (Toušek a kol., 2008). V rámci souvislosti vzdělání a intenzity migrace dospívá řada autorů, jako například Gould (1981) a Wiendl (1970), k podobným závěrům. Například Gould (1981) konstatuje, že se zvyšujícím se vzděláním se zvyšuje pravděpodobnost migrace. Vyšší intelektuální status (většinou korelující s výší dosaženého vzdělání) rozšiřuje obzory poznání, což se odráží ve variabilitě a širší cíli a frekvenci řešit určité situace migrací (Gould 1981, Drbohlav 1990).

Může se jednat například o „*brain drain*“ neboli odliv mozků, což je odchod kvalifikovaných pracovníků do regionů či států. V rámci České republiky se s tímto pojmem můžeme setkat v rámci migrace zdravotníků či lékařů, mířících zejména do západních zemí (Vavrečková a kol., 2009). Na první pohled je zřejmý negativní dopad na region, v rámci vystěhování kvalifikovaného jedince, do kterého domovský region během studia investoval nemalé peníze. Výzkumy dle Krasulji (2016) ukazují, že migrace vzdělaných jedinců tvoří benefity v původním regionu, zejména v oblasti rozvoje. Na druhou stranu ale vysoce vzdělaní migranti, kteří se vrací do domovské oblasti, většinou začínají budovat svůj vlastní business. To znamená, že prostředky, které vydělali, rozeinvestují v původním domovském regionu, což má pozitivní dopad na region, ze kterého emigrovali. (Krasulja a kol., 2016).

S odlivem kvalifikovaných a talentovaných pracovníků se také potýká studovaný Moravskoslezský kraj, ze kterého tito lidé odcházejí do Prahy, Brna či jiných měst, kde je vyšší

průměrný měsíční příjem, více pracovních příležitostí pro perspektivní kariéru v nadnárodních korporacích, státních orgánech, ústředních institucích či nových perspektivních odvětvích (Magistrát města Ostravy, 2018).

3.2. Urbanizační procesy

Se studiem migrací úzce souvisí i urbanizační procesy, jelikož migrační proudy nejčastěji směřují z městských částí na venkov nebo také v opačném směru. Tato kapitola se bude zabývat urbanizací, suburbanizací, deurbanizací a také reurbanizací.

Termín urbanizační proces lze chápat jednak jako koncentrační fázi vývoje měst, kde roste jádro, ale zároveň klesá či stagnuje počet obyvatel v zázemí města, a také jako komplexní proces vývoje měst (Sýkora, 2002). Z hlediska geografického vývoje jde v rámci urbanizačního procesu zejména o územní koncentraci obyvatel, v rámci urbanistického vývoje se jedná například o změny forem zástavby a také u sociálního vývoje lze hovořit o změnách sociálního chování obyvatel (Hampl, 1990).

L. van den Berg a jeho pracovní skupina se ve druhé polovině 20. století zabývali stádiem vývoje měst. Berg a kol. hodnotili vývoj měst 14 evropských států na základě vztahu růstu počtu obyvatelstva jádrového města a jeho zázemí v rámci funkčních městských regionů neboli FMR, jinak také FUR¹ (Van den Berg a kol., 1982). Dle autorů je vývoj měst přímo závislý na socioekonomické úrovni společnosti. Ve svém výzkumu rozeznali čtyři základní stádia městského vývoje, a to urbanizaci, suburbanizaci, deurbanizaci a reurbanizaci (Ouředníček, 2000). Van den Bergova teorie se setkala i s kritikou. Například Sýkora a Posová (2011) a mnoho dalších prací tvrdí, že jednotlivá stádia urbanizačního procesu na sebe mohou přecházet a nemusí k tomu ani docházet v rámci jednosměrného cyklu. Stádia se ale také mohou střádat. Autoři tedy poukazují na fakt, že vývoj městských regionů může být mnohem rozmanitější, než evokuje teorie a model stádií a vývoje měst (Sýkora a kol., 2011).

Jednotlivá stádia se dají rozdělit dle dvou tendencí stěhování, a to na koncentrační procesy a dekoncentrační procesy. Za urbanizační procesy jsou považovány urbanizace a reurbanizace a za dekoncentrační procesy suburbanizace a deurbanizace (Popjaková, 2013a).

¹ FUR z angl. Functional urban region

3.2.1. Urbanizace

Prvním stádiem urbanizačního procesu je urbanizace, která je vyvolána přebytkem pracovní síly v zemědělských oblastech a rozvojem průmyslu ve městech. Z hlediska osídlení obyvatelstvo směřuje do centrálních míst poblíž továren, což je podmíněno nízkou mobilitou lidí. Tento jev vede k expanzi průmyslových a obytných částí města (Ouředníček, 2000). Růst města je tedy vyvolán migrací z venkovských oblastí do městských částí. Kompaktní města jsou díky přílivu obyvatel přeměněna ve spojení více sídelních jednotek, tzv. městských aglomerací. Dochází tak k růstu města a zároveň k urbanizaci původně venkovských oblastí (Van den Berg a kol., 1982). Tento koncentrační proces je často spojován s etapou industrializace, respektive s přechodem od tradiční zemědělské společnosti ke společnosti průmyslové (Toušek a kol., 2008).

Existuje několik druhů urbanizace, kde je například *přímá urbanizace* chápána jako stěhování obyvatelstva z venkova přímo do velkých měst. V dnešní době je tento typ charakteristický pro země třetího světa (Afrika, Jižní Amerika, Jihovýchodní Asie), kde mimo hlavní město většinou neexistuje rozvinutá infrastruktura menších měst, nýbrž pouze venkovské osídlení. Dalším typem je *urbanizace nepřímá*, která představuje proces s rozvinutou hierarchickou strukturou. Obyvatelstvo se nejprve stěhuje z venkova do nejbližšího města a v následující generaci pokračuje urbanizace z menšího města do města většího - metropole (Šilhánková, 2007). V dnešní době k nejvíce urbanizovaným regionům patří například Evropa, Severní a Latinská Amerika, zatímco nejméně urbanizované regiony jsou Afrika či Asie. Mezi regiony jednotlivých států se ale míra urbanizace liší (Toušek a kol., 2008).

3.2.2. Suburbanizace

Suburbanizace je navazující stádium vývoje města v průmyslové éře. Roste propojenost města s městským zázemím pomocí železničních spojení, budují se trasy veřejné dopravy a objevují se automobily a autobusy. Díky novým dopravním možnostem dochází k přesunu obyvatel k okrajovým částem města, a zároveň také průmyslové výroby do míst, které mají stále dobrou dopravní dostupnost. Odděluje se bydliště a pracoviště a narůstá s tím související dojíždka do zaměstnání (Ouředníček, 2000). Počet obyvatel jádrového města ubývá, kdežto v příměstské zóně počet obyvatel roste (Musil a kol., 1984). Začínají se postupně formovat městské aglomerace s obyvatelstvem koncentrovaných podél hlavních tahů v okolí města (Ouředníček, 2000). Charakteristické pro suburbanizaci jsou samostatně stojící domy či řadové domy s jedním až dvěma patry a vlastní zahradou (rezidenční suburbanizace). Dále také

komerční zástavba či průmyslové parky lokalizované podél hlavních tahů nebo v blízkosti jejich křižovatek (komerční suburbanizace).

Pokud v příměstské oblasti v absolutních číslech roste počet obyvatel a firem, mohou být vytvářena i tzv. „nová města“. K tomuto jevu zpravidla dochází v zemích se silným územním a regionálním plánováním, například ve Velké Británii či Nizozemsku. Naopak existuje také opačná forma extrémního rozptýlení nové zástavby umístěné ve volné krajině, kde nová zástavba nepřiléhá ke stávajícím sídlům. Jedná se o zástavbu mimo kompaktní zastavěné území. Tato forma se vyskytuje v metropolitních oblastech USA a je nazývána „urban sprawl“ neboli „sídelní kaše“ (Sýkora, 2002, Šilhánková, 2007). Tyto kolonie rodinných domů jsou bez návaznosti na jakoukoliv občanskou vybavenost, vyznačují se vysokými nároky na zábor půdy a vysokými náklady na budování technické a dopravní infrastruktury. Roste potřeba mobility a každodenní dojíždění za prací, do škol či službami, což vyžaduje překonávání stále větších vzdáleností. Takovéto lokality nelze dostatečně obsloužit veřejnou dopravou, a tak obyvatelé jsou závislí pouze na individuální automobilové dopravě (dále jen IAD) (Šilhánková, 2007).

Zvýšení objemu IAD negativně ovlivňuje kvalitu životního prostředí. V oblastech, do kterých se lidé stěhují zejména kvůli klidu a čistého ovzduší, se tak paradoxně kvalita života snižuje. Jsou zde ale i negativní sociální důsledky, jelikož se do příměstských lokalit stěhují především domácnosti s vysokým sociálním statutem. Může tak vzniknout segregace mezi obyvateli předměstí a obyvatel vnitřního města. Společenským důsledkem je také posilování individualizace či ztráta sociální soudržnosti, která je způsobena vysokou prostorovou segregací funkcí a individualizovaným dojížděním osobním automobilem. Lidé tráví daleko více času v automobilech, a to sami nebo s jinými členy rodiny, za účelem dojíždění do práce či nakupování. Do neosobních hypermarketů, kde oproti nakupování v tradičních čtvrtích vnitřního města, se jezdí autem (Sýkora, 2002).

3.2.3. Deurbanizace

Třetím stádiem je deurbanizace², která je spojena s městskou decentralizací. Mimo přetrvávající suburbanizační proces se začínají objevovat nevýhody spojené se zatížením dopravního systému města. Zvyšují se nároky na parkovací místa, snižuje se propustnost dopravní sítě a městské centrum se stává stále méně dostupné (Ouředníček, 2000). Původně obytné domy v centrálních zónách jsou přeměněny na kancelářské objekty nebo nahrazovány jinými budovami ke komerčním účelům (Šilhánková, 2007). Klesá počet obyvatel jádrového

² Obdobně jako deurbanizace se v literatuře můžeme setkat s termíny desurbanizace, dezurbanizace, kontraurbanizace či de-urbanizace (Popjaková, 2013a).

města, ale i předměstí, kdežto venkovské oblasti v širším zázemí se mění v městská sídla. Je tomu tak ale na úkor přírody a zemědělské půdy (Ouředníček, 2000).

Cílem migrantů tedy není pouze suburbánní zázemí města, ale také vzdálenější venkovské oblasti. Populace v produktivním věku se z panelových sídlišť či obytných zón stěhuje do venkovského zázemí, ale i lidé v postproduktivním věku mění své bydliště za rekreační objekty na venkově (Šilhánková, 2007). Tento proces je výzvou pro rozvoj venkova, která v sobě zahrnuje jak ohrožení lokální kultury, tak využitelný rozvojový potenciál. Na rozdíl od suburbantů, kteří intenzivně udržují vazby s městem, deurbanizace vazby na město významně redukovali (Šimon a kol., 2010).

Šimon (2013) uvádí, že deurbanizace v Česku se nijak výrazně neliší od deurbanizace v západních zemích, kde městská a venkovská prostředí sdílejí podobné výhody a nevýhody. Popisuje migranty z předměstí jako lidi střední třídy, kteří se stěhují z nepříjemných městských oblastí do idylických venkovských vesnic, kde si mohou plnit své sny (Šimon, 2013).

Proces deurbanizace s sebou přináší změnu venkovských komunit, populační růst obcí, novou výstavbu či rekonstrukci stávající zástavby a celkovou změnu života ve venkovských komunitách, který se váže na nové obyvatelstvo a jejich vztahy s původními starousedlíky (Hruška, 2013). Ačkoliv definování pomyslné hranice mezi suburbanizací a deurbanizací je poměrně složitá záležitost, detailní typologii venkovského prostoru zpracovali např. Perlín, Kučerová, Kučera (2010) či Ouředníček, Novák a Puldová (2011) (Šimon a kol., 2010).

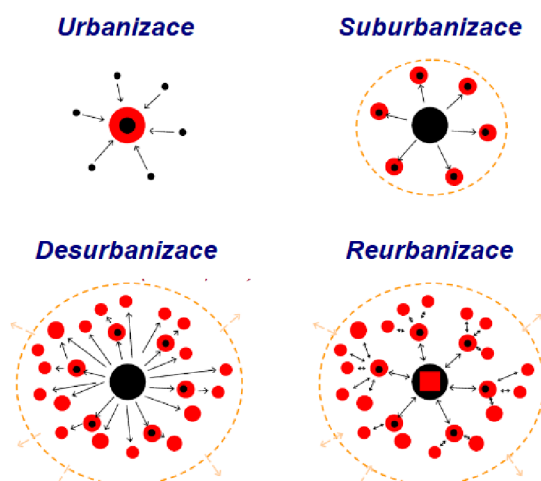
Na příkladu Moravskoslezského kraje, do kterého spadá ORP Frýdlant nad Ostravicí, jsou dle Hrušky (2013) pro rozvoj kontraurbanizace nejvhodnější podmínky právě v podhůří Beskyd a ve venkovských obcích mezi městy Havířov, Český Těšín a Frýdek-Místek. Naopak migračně neatraktivní jsou obce spadající pod CHKO Beskydy, kde ochranná funkce působí jako nežádoucí bariéra pro stavební aktivity.

3.2.4. Reurbanizace

Dalším konceptem je reurbanizace, jakožto snaha o znovuoživení či revitalizaci městských center. Tato fáze je popisována jako jejich oživení. Do opuštěných průmyslových zón se vrací obyvatelé v rámci nových bytových komplexů a umisťují se zde nové administrativní, obchodní či jiné komerční jednotky (Hoskovcová, 2008). Reurbanizace je dle van den Berga a kol. (1982) alternativní proces k vyliďňování městských čtvrtí v procesu deurbanizace. K realizaci reurbanizace je potřeba finanční a územně plánovací asistence států a úřadů. Slouží k tomu programy na zlepšení městského image, sociální infrastruktury či pěších zón (Van den Berg a kol., 1982).

V městských centrech mohou vznikat v průběhu suburbanizace a deurbanizace průmyslové brownfields neboli zchátralé, zanedbané či kontaminované objekty nebo pozemky, které již neplní svou funkci a mohou být pro okolní prostředí ekologickou zátěží. Tyto objekty mohou být ve fázi reurbanizace regenerovány a opětovně využívány (Hoskovcová, 2008). Hlavním procesem je revitalizace, která zahrnuje modernizaci, gentrifikaci, regeneraci, či asanaci (Ouředníček, 2000, Hoskovcová, 2008, Šilhánková, 2007).

Revitalizací se rozumí obnova či oživení např. zchátralého objektu, nebo uvedení objektu do takového stavu, aby přinášel užitek. Je to proces ekonomické, sociální a prostorové restrukturalizace urbanizovaného prostoru. Formou je například modernizace neboli zvýšení standardu ve stávající zástavbě. Gentrifikace je přeměna původního obytného prostředí některých čtvrtí a postupné vytlačování a nahrazování původního obyvatelstva příjmově silnějšími obyvateli. Regenerací se rozumí obnova nebo údržba za účelem dosažení soudobých standardů, zejména hygienických, ve starší zástavbě. Asanace znamená přestavba doprovázená úplnou demolicí původní zástavby a naprostou změnou fyzického vzhledu lokality a úplnou výměnou obyvatelstva (Šilhánková, 2007).

Obrázek 2: Vývoj sídel, Zdroj: (Halás, 2021)

3.2.5. Vývoj urbanizačního procesu na území České republiky po roce 1989

Do roku 1989 se Česká republika rozvíjela na základě centrálního plánování, kdy se o bytové výstavbě či rozmístění pracovních příležitostí rozhodovalo z centra. Vývoj ČR po roce 1989 je možné charakterizovat zejména demokratizací politického systému, přechodem od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní či radikální institucionální transformací (Čermák, 1996). Na změny v rozmístění obyvatelstva mělo vliv například dokončování socialistického programu komplexní bytové výstavby v počátku tohoto období, což ovlivňovalo

koncentraci obyvatel do měst (Mulíček, Sýkora, 2012). Nízká kupní síla většiny obyvatelstva omezila stěhování obyvatel do zázemí města. Snížily se průměrné reálné příjmy a prudce narostly ceny nemovitostí, stavebních prací a materiálu, což středním třídám znemožnilo pořízení rodinného domu (Sýkora, 2002).

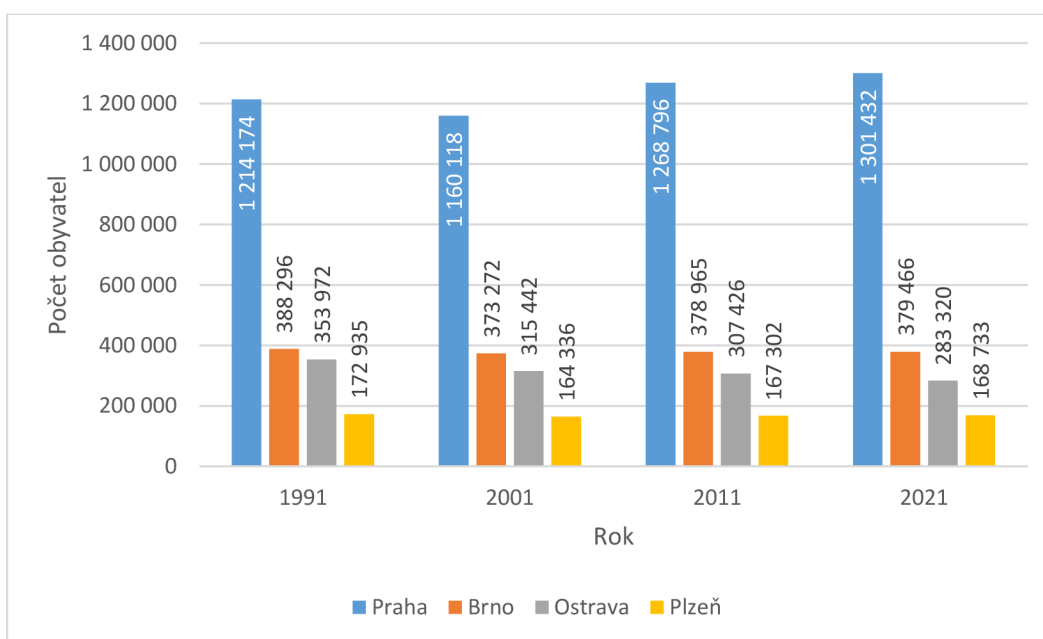
Urbanizace České republiky změnila od druhé poloviny devadesátých let 20. století svůj charakter. Po předchozím stěhování venkovského obyvatelstva do měst započalo stěhování do jejich příměstských zázemí (MMR, 2016). Nastupovaly nové trendy v územním rozvoji, zejména nástup dekoncentračních tendencí podmíněných tržní alokací. Důsledkem ekonomického rozvoje, prosperity části obyvatelstva, zvýšení příjmů a státem podporovaných hypotečním úvěrům bylo zastavení koncentračních trendů a snížení míry územní nerovnoměrnosti v rozložení obyvatelstva (Mulíček, Sýkora, 2012). ČR začala procházet dynamickou transformací krajinného typu označovanou jako příměstská krajina, která tvoří zónu přechodu mezi městem a volnou krajinou. Tuto oblast začaly zasahovat právě projevy suburbanizace, kde původně její zemědělská funkce začala být nahrazována jinými funkcemi a v druhé polovině 90. let 20. století odstartoval proces rezidenční suburbanizace. Dle ČSÚ (2018) se proces týkal všech krajů České republiky (Létal a kol., 2001, ČSÚ, 2018). Mezi faktory, které ovlivňovaly rozvoj rezidenční suburbanizace, patřilo například: Zastavení výstavby nájemních domů ve městech, zvyšování nájemného, úbytek bytového fondu na úkor administrativních funkcí, uvolnění ochrany zemědělského fondu či podpora hypotečních úvěrů (Perlín, 2002).

Díky suburbanizačnímu procesu se u největších metropolí jako například Praha, Brno, Ostrava a Plzeň objevoval téměř nulový migrační růst (Čermák, 1996). Největší změna však nastala až s rozvojem maloobchodu, velkoobchodu a výroby v příměstských částech. (Mulíček, Sýkora, 2012, Sýkora, 2002). Jednalo se o počátek komerční suburbanizace, kterou od 2. poloviny devadesátých let vyvolal příchod zahraničních investorů do českého průmyslu. Komerční suburbanizace se projevovala (a stále projevuje) zejména tím, že podnikatelé začali upřednostňovat umístění svých závodů v extravilánu měst neboli na zelené louce. Na komerční suburbanizaci se podílejí zejména zařízení velkoplošná maloobchodní, zábavní či logistická a skladovací areály nebo průmyslové zóny (Ouředníček a kol., 2013). Důvodem byly nižší náklady na výstavbu či nižší daně (Nový, 2004). Tomuto typu suburbanizace se začala věnovat pozornost až v roce 1998, kdy vláda České republiky schválila dotace na rozvoj průmyslových zón. Od roku 2007 je legislativně upravena zákonem 159/2007 Sb. (Průmyslove-zony, 2008). Komerční suburbanizace, v rámci objektů postavených na zelené louce, ale znamenala nevratné zábory velmi často i nejkvalitnějších zemědělských půd, devastaci přírodních stanovišť rostlin

a volně žijících živočichů. Při výstavbě nových obchodních či průmyslových center jen v minimální míře docházelo k novému využití brownfields (Ouředníček a kol., 2013).

Vedle urbanizace a suburbanizace nastaly změny týkající se demografické a sociální skladby populace v sídlech a částech městských/metropolitních regionů. Prudce narostly disparity mezi sociálně ekonomickými ukazateli v jednotlivých částech republiky. Nedostatek pracovních příležitostí v periferních územích a později v regionech zasažených restrukturalizací těžkého průmyslu, energetiky či textilního nebo kožedělného průmyslu vyvolal odchod převážně mladých lidí do metropolitních oblastí zejména Prahy a v menší míře do Brna, Plzně či dalších regionálních center. Po roce 2000 se jednalo zejména o mladé lidi s vyšším dosaženým vzděláním, jelikož právě ti nacházeli uplatnění v prosperujících částech republiky. Rychlost suburbanizačního procesu kulminovala před krizí roku 2009, ale trend suburbanizace je možné považovat za dlouhodobý (MMR, 2016).

V dnešní době probíhá v českých městech především suburbanizace. Desuburbanizace a reurbanizace se na našem území téměř neuplatňuje, ale výjimky mohou představovat tradiční průmyslová města s nižší úrovní vzdělanosti, problémy s nezaměstnaností či horšími přírodními podmínkami. V českém kontextu se může jednat například o města Ostravu, Most či Havířov. Jedná se tedy o smršťující se města, tzv. shrinking cities (Herber, 2010).

Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel největších měst ČR za SLDB 1991–2021

Zdroj: (ČSÚ, 2022) zpracování vlastní

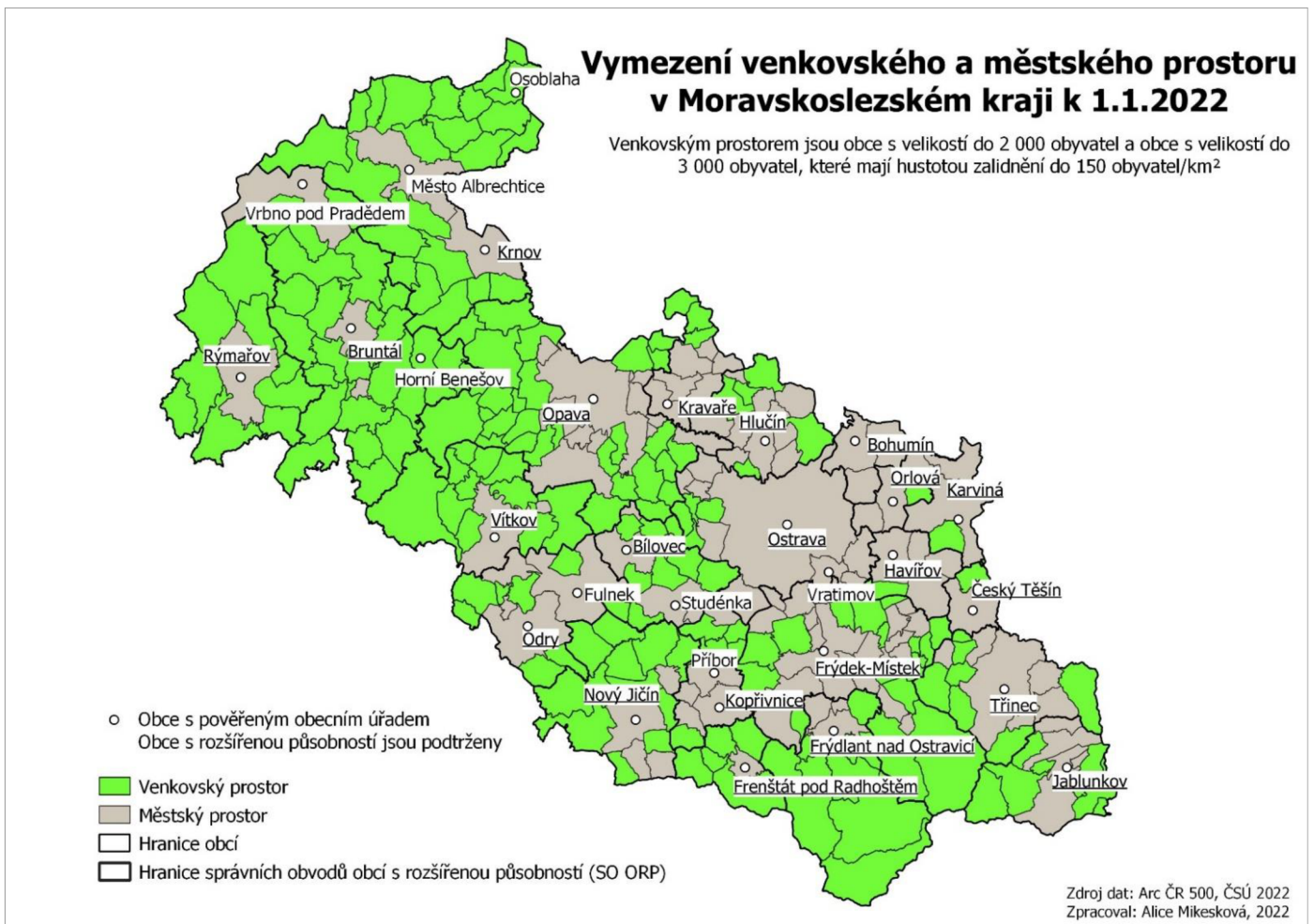
3.3. Venkov

Pojem venkov patří ke klíčovým geografickým konceptům, stejně jako krajina, jádro, město či např. periferie (Chromý a kol., 2011). Pro venkovský prostor dle Woodse (2005) neexistuje jedna souhrnná definice, jelikož vytvořit pouze jednu, z jejich nepřehledného množství, je v podstatě nereálné (Woods, 2005).

Venkov zahrnuje venkovská sídla, území jak zastavěná, tak i nezastavěná, malá sídla neboli vesnice, ale i krajinu samotnou. Ve venkovských sídlech je charakteristická zejména menší intenzita hustoty vazeb mezi jednotlivými subjekty (Perlín, 1998a). Venkov je možno vymezit na základě např. velikosti obce, počtu obyvatel, vybavenosti nebo dle hustoty zalidnění či dalších hledisek (Faltová Leitmanová, 2012). Woods (2005) uvádí, že nejvhodnější a nejjednodušší vymezení venkova je dle počtu obyvatel a hustoty zalidnění, což je počet obyvatel vztahovaný k prostorové jednotce, většinou k 1 km², nicméně v rámci tohoto indikátoru jsou velké rozdíly mezi jednotlivými státy, kde se na základě těchto ukazatelů vymezuje venkovský prostor od prostoru městského. Na úrovni *lokální* (tj. obce) OECD označuje za venkovské oblasti ty, ve kterých je hustota zalidnění nižší než 150 obyvatel/km². Tuto definici využívá i Eurostat (Woods, 2005, Binek a kol., 2007). V odborné literatuře jsou zpravidla za venkovské obce považovány obce s počtem obyvatel do 2000 a po přijetí zákona o obcích ty, které mají méně než 3000 obyvatel (MMR, 2019). Český statistický úřad v jeho unikátních publikacích z roku 2009 považoval za venkovské všechny obce o velikosti populace do 2000 obyvatel a obce s 3000 obyvateli, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km² (ČSÚ, 2009). Dle Perlína a kol. (2009) jsou pro český venkov typická malá sídla s 30 až 100 obytnými domy a poměrně hustá síť malých měst o 3000 až 10 000 obyvateli (Perlín, 2009).

Na úrovni *regionální* se vymezují regiony:

- převážně venkovské, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích
- významně venkovské, kde ve venkovských obcích žije 15 – 50 % obyvatel regionu
- výrazně městské, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu (ČSÚ, 2009)

Obrázek 4: Vymezení venkovského a městského prostoru v Moravskoslezském kraji

Zdroj: ČSÚ, 2022, zpracování vlastní

Při vymezení venkovského prostoru lze vycházet buď ze statistických dat nebo lze využít i řadu subjektivních hodnotících technik a na jejich bázi zpřesňovat vnímání obce. Hodnocení na základě subjektivních technik, je však vhodné pouze pro velmi malá území (Perlín, 2009).

Tabulka 1: Nástroje k vymezení venkova

	Venkovská obec	Venkov, venkovský prostor
Statistické	Počet obyvatel, správní struktura, označení obce	Hustota zalidnění, podíl ekonomických aktivit v průměru
Subjektivní	Individuální znaky, architektura, urbanismus, sociální vztahy	Krajina, krajinný ráz

Zdroj: (Perlín, 2009), zpracování vlastní

Obec je základní administrativní jednotka veřejné správy, kde je voleno zastupitelstvo a starosta a spravuje své správní území v samostatné působnosti. Území obce se skládá z více

územně oddělených sídel. Dalším pojmem je sídlo, což je prostorová jednotka, kterou tvoří skupina domů a je oddělena od dalších sídel nezastavěným prostorem. Každé sídlo či skupina domů náleží k základní sídelní jednotce neboli ZSJ, což je nejmenší evidenční sídelní jednotka. ZSJ jsou evidovány dle evidenčních kódů, dle kterých jsou k nim vztaženy i primární statistická data (Perlín, 1998a, Perlín a kol., 2010). Současný stav venkova je výsledkem dlouhodobých procesů a vlivů. Významná je vazba venkov-město a intenzita interakcí stále narůstá. Venkovský prostor je vnitřně diverzifikovaný a je důležité pochopit jeho strukturu a procesy (Binek a kol., 2007). Woods (2005) konstatuje, že není možné, aby byl venkov vnímán jako protiklad městského prostoru (Woods, 2005). Co se týče obyvatelstva těchto dvou prostorů, rozlišení mezi venkovskou komunitou (pospolitostí, nebo také společenství) a městskou společností popsal Ferdinand Tönnies v publikaci *Gemeinschaft a Gesellschaft* (1887). Jedná se o označení dvou typů společenských vazeb. V *Gemeinschaft* neboli venkovské komunitě je život definován jako stabilní a jednotný, kdy se lidé setkávají stále s těmi samými lidmi. Tönnies rozeznává tři typy pospolitosti, a to příbuzenství, sousedství a přátelství, kde sousedství je charakteristické právě pro venkovskou komunitu, kde blízkost usedlostí, společné pozemky nebo jejich hranice vytvářejí příležitosti ke stykům či vzájemné spolupráci. Naopak *Gesellschaft* neboli společnost je kruh lidí, kteří žijí a bydlí vedle sebe, nejsou však spjatí, ale rozdělení. Každý ve společnosti sleduje pouze své vlastní zájmy a vztahy mezi jejími příslušníky jsou napjaté a neosobní, většinou zprostředkované penězi. Tyto negativní postoje jsou normální a každý je považuje za samozřejmé (Tönnies, 1887, Sedláček, 2017). Dle Tönniese předmoderní společnosti dominovaly vazby *Gemeinschaft*, zatímco moderní průmyslová společnost měla více vazeb *Gesellschaft* (Waters, 2016).

Vybrané typologie venkovského prostoru

Díky typologiím venkova lze přejít od diverzifikovaného souboru prvků k malému počtu relativně homogenních kategorií. Typologizací se zabývají různé profese, zaměřené na různé diference. Základní typologie venkova je postavena na *velikostní a polohové odlišnosti* obcí, kde polohová diferenciace je založena na dopravní poloze obcí. Tento přístup slouží pouze k základní orientaci a je nutné také zohlednit umístění obcí v krajině, omezující podmínky, místní zdroje či vnímání situace ze strany místních obyvatel.

Další typologií je sídelní typologie, která vychází z polohy obcí vůči urbanizovanému území či urbanizačním osám. Rozlišují se sídla v suburbánním území jádra, sídla v hlavních či vedlejších urbanizačních osách, sídla mimo urbanizační osy, či sídla v marginálním území. Sídla v *suburbánním území* jádra mají potenciál rozvoje rezidenčních funkcí. Pokud je sídlo

schopné generovat rozvojový potenciál pracovních míst, je možné vymežit plochy pro výrobní funkce. Sídla na *hlavních urbanizačních osách* vykazují předpoklady pro významný celkový urbanistický rozvoj, pro který je přípustné vymežit plochy pro funkce rezidenční i výrobní. Sídla na *vedlejších urbanizačních osách* vykazují předpoklady pro funkce rezidenční, ale pokud sídlo vykazuje potenciál generování pracovních míst, je taktéž jako v suburbánním území možné vymežit plochy pro výrobní funkce. Sídla *mimo urbanizační osy* nemají předpoklady pro celkový urbanistický rozvoj nad rámec současně zastavěného území. Přípustné je využívání rezerv v zastavěném území sídla pro funkce rezidenční i výrobní. Sídla v *marginálním území* nemají předpoklady pro celkový urbanistický rozvoj. Přesto je žádoucí udržet funkčnost sídla pro obhospodařování krajiny v nezbytné míře a pro zajištění stability lze využít rezervy v zastavěném území pro funkce rezidenční i výrobní. Dle Binka a kol. (2007) lze tvrdit, že současné trendy ve vývoji sídelní struktury nebudou mít přímý vliv na ohrožení venkovských obcí, protože se především týkají urbánního typu krajiny a sídelní struktury v suburbánní zóně jádra aglomerace a na urbanizačních osách (Binek a kol., 2007).

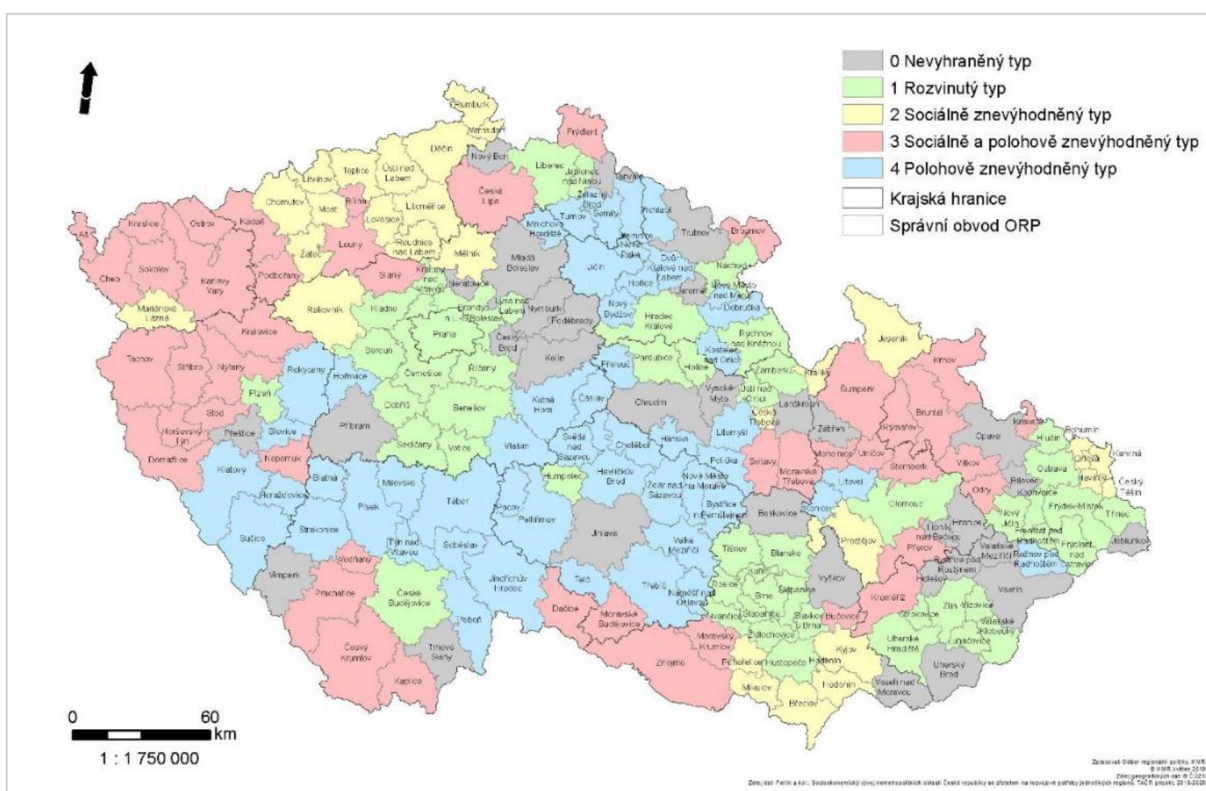
Další typologií je historicko-sociální typologie. V rámci historického vývoje venkova a socioekonomických ukazatelů je možné specifikovat venkovské oblasti, které měly v minulosti odlišný historický vývoj a které mají odlišné socioekonomické charakteristiky. Na základě historických, sociálních, ekonomických a fyzickogeografických kritérií lze v českém venkovském prostoru identifikovat základní typy venkovského osídlení, jako je suburbánní zóna, venkov v bohatých zemědělských oblastech, Bohaté Sudety, Chudé Sudety, Vnitřní periferie a Moravsko-slovenské pomezí (Perlín, 1998a).

Jinou typologií může být například Typologie venkovského prostoru dle potenciálu rozvoje. Venkovský prostor v Česku není homogenní, což vyplývá z analýzy prostorových vzorců jednotlivých charakteristik venkovských obcí a dle potenciálu rozvoje venkova lze rozlišit jeho několik základních typů. Autoři Perlín, Kučerová a Kučera (2010) vytvořili rozdělení na rozvojový a nerozvojový venkov, moravskou periferii, vybavený moravský venkov, problémový rekreační venkov, intenzivní rekreační oblasti, strukturálně postižený průmyslový venkov a neprofilovaný venkov (Perlín a kol., 2010). Zvolené ORP Frýdlant nad Ostravicí je v rámci této typologie zařazeno do shluků POÚ³ Intenzivních rekreačních oblastí, kde turistický ruch a s ním spojené aktivity jsou dominantním hospodářským odvětvím. Turisticko-rekreační funkce je nejvyšší a zároveň je zde nejnížší podíl trvale obydlených domů. Míra nezaměstnanosti je poměrně nízká a obyvatelstvo dosahuje vysokých hodnot indexu

³ POÚ: obec s pověřeným obecním úřadem

vzdělanosti. Nacházíme zde nadprůměrný podíl nových domů postavených v 90. letech 20. století, které v mnoha případech slouží jako sezónní byty pro bohatší klientelu. Rozvojový potenciál těchto venkovských oblastí lze z environmentálního, ekonomického hlediska a kvality lidského kapitálu zařadit mezi ty nejvyšší (Perlín a kol., 2010).

Ministerstvo pro místní rozvoj v Strategii regionálního rozvoje ČR vymezuje několik typů venkova. V programu rozvoje venkova ČR na období 2021–2027, byla provedena analýza socioekonomických ukazatelů, na základě níž vznikla typologie nemetropolitních území ČR na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP). Tato typologie byla zvolena jako nejvhodnější pro potřeby strategického plánování rozvoje venkova. Jsou zde vymezeny „rozvinuté regiony“ – nejčastěji tvořící zázemí nejvýznamnějších ekonomických center, dále „sociálně znevýhodněné typy“ – což jsou ORP se zhoršenými hodnotami ukazatelů dokládajících kvalitu lidského a sociálního kapitálu. Třetím typem jsou „polohově a sociálně znevýhodněné typy regionů“ – v periferních polohách s horšími socioekonomickými ukazateli, dále „polohově znevýhodněné typy“ – nacházející se zejména ve vnitřních periferiích podél krajských hranic. Posledním typem je „nevyhraněný typ venkova“, který je tvořen prostorově rozlehlejšími ORP se stabilním a rozsáhlým zázemím. Vyznačuje se menším počtem pracovních příležitostí v kvartéru a se střední úrovní vzdělanosti (MMR, 2019).

Obrázek 5: Typologie území (MMR, 2019)

3.3.1. Migrace na venkov

Dle Bernarda (2006) je migrace na venkov především spojována s rodinnou migrací, kde malé obce jsou přitažlivé zejména pro rodiny s malými dětmi. Nejčastěji uváděné motivy pro migraci do malých obcí jsou rodinné a bytové důvody a také motiv „hledání venkova“, kde jde zejména o důvody ke stěhování, při nichž se lidé stěhují proto, že se cíleně snaží najít nové prostředí k bydlení. Stěhování pro tuto skupinu „hledáčů venkova“ není nutností z finančních nebo rodinných důvodů, ale cílem je opustit město a usadit se na jiném místě. Dále se také může jednat o to, že město neopouští migranti primárně proto, protože by se chtěli usadit jinde, ale protože našli přijatelné bydlení v jiné lokalitě, získali práci v jiném místě či z rodinných důvodů (Bernard, 2006).

Šimon (2011b) tvrdí, že je ekonomická situace domácností hlavním faktorem migrace na venkov. Jedná se o to, že ekonomická situace rodin a jejich příjmy nepostačují k pokrytí životních nákladů ve městě. Naopak uvádí skupinu lidí, která se stěhuje z vlastní vůle, jelikož preferují kvalitní životní prostředí a zdravý životní styl (Šimon, 2011b).

Šimon (2011b) se zabýval důvody stěhování na venkov a migranty rozdělil do několika skupin. *Navrátilci a odpočinkáři* jsou starší obyvatelé měst v důchodu, které již zaměstnání nepoutá k městu. Navrátilci se vrací do své oblasti a odpočinkáři jsou starší lidé, kteří chtějí stáří trávit v kvalitnějším venkovském prostředí. Další skupina jsou *empty nesters* neboli prázdná hnízda a v tomto případě se jedná o obyvatelstvo středního věku, od kterých se jejich děti již odstěhovaly, a tak se stěhují na venkov, kde mohou rozvíjet své zájmy. Následující skupina jsou *mladí a zodpovědní* či *ekologové*. Tito mladí lidé mají kladný vztah k přírodě a k lepšímu životnímu prostředí a zodpovědné mladé rodiny se pak stěhují většinou kvůli dětem. Poslední skupina zahrnuje *nedobrovolné vesničany*, kteří se na venkov stěhují kvůli ekonomické situaci. Lze tedy říci, že příchod deurbantů částečně působí proti depopulaci a socioekonomické stagnaci venkovských oblastí (Šimon, 2011a, Šimon, 2011b).

Ve venkovském prostoru se ale nachází řada problémů, které jsou klíčové při rozhodování o stěhování na venkov. Na venkově je obecně nižší kvalita nabízených pracovních příležitostí a nižší finanční ohodnocení. Řešením tedy bývá dojíždění za prací a s tím související nutnost vlastnit osobní automobil z důvodu horší dopravní obslužnosti. Problémem také může být horší kvalita maloobchodně nabízených výrobků a služeb a jejich vysoké ceny (Šustrová a kol., 2012).

3.3.2. Migrace mladých lidí žijících na venkově

Venkovské oblasti jsou vnímány jako ideální místa pro děti a mládež, nicméně spokojenost s venkovským životem a to, co venkovské oblasti nabízejí, se s přibývajícím věkem mladých často snižuje. Díky globalizaci a zvyšující se sociální a geografické mobilitě jsou mladí lidé stále méně vázání na region, kde vyrůstali (Haartsen, Thissen, 2014). Řada autorů shledává jako problém právě migraci mladých lidí, jakožto nejdůležitější skupinu pro budoucí rozvoj venkovských regionů, kteří z jistých důvodů migrují z venkovských oblastí do oblastí městských. Migrace z venkova také souvisí s potřebou mladých lidí hledat vyšší vzdělání (Alston, 2004). Dospívající obyvatelstvo také zejména odchází z venkovských regionů kvůli socioekonomickým podmínkám a omezeným místním příležitostem (Meyer, 2017). V kombinaci s procesy stárnutí populace a očekávanou stagnací nebo poklesem populačního vývoje v mnoha evropských venkovských oblastech se zdá, že pozornost věnovaná mladým lidem a jejich roli při udržování životaschopnosti venkova stále roste (Haartsen, Venhorst, 2010). Odchod mladých lidí z venkovských oblastí je často vnímán jako problematická ztráta lidského kapitálu, nicméně existují i potenciální výhody, kdy se mladí mobilní lidé naučí žít ve velkých městech, zažívají rozmanitost jiných míst a někdy se vracejí zpět na venkov s novými dovednostmi a nápady. Vracející se mladí dospělí mohou být tedy cenným zdrojem lidského a sociálního kapitálu. Otázkou ale je, zda se právě tyto vracející se mladí dospělí chtějí vrátit do svého domovského regionu z důvodu preferencí svého domova a obecně života na venkově, nebo pouze sociálně či ekonomicky neuspěli v regionu, do kterého se předtím s jistou vizí přestěhovali (Haartsen, Thissen, 2014). K pochopení venkovské migrace mladého obyvatelstva je důležité, jak významnou roli mladí venkovským místům připisují – zdali se cítí být s venkovem svázaní či nikoliv. Tyto významy hrají velkou roli při rozhodování, zda zůstat nebo odejít, popř. se do rodného venkova vrátit (Jamieson, 2000).

3.4. Rezidenční preference

Již zmíněnou problematikou migrace se nezabývá pouze geografie, demografie, ekonomie či sociologie, ale s ní související urbanismus či architektura. Významnou sociologickou relevancí má také studium migračních motivací, což je jeden z nejpodstatnějších faktorů studia migrací. Naproti tomu problematika sídelních neboli rezidenčních preferencí bývá často středem zájmu zejména geografů. Výzkum rezidenčních preferencí má kořeny v behaviorální a v humanistické geografii a tato problematika je zkoumána od 60. let 20. století. Sídelní preference jsou utvářeny uspokojováním lidských potřeb, jež dohromady utváří hierarchický systém, který nadeřinoval Abraham Harold Maslow v roce 1943. Pokud se jedná

o ostatní potřeby, některé si odpustit můžeme, ale potřebu uspokojivého bydlení ne (Drbohlav, 1990). McClelland (1987) spatřuje naplňování lidských potřeb jako základní faktor lidské motivace (McClelland, 1987). Kellerman (2006) uvádí, že pro výzkum migrace a sídelních preferencí je klíčové, zda migrační motivace vzniká na základě vnitřních a vnějších potřeb. Například základní potřebou je dostatečné uspokojování fyziologických potřeb, avšak do procesu migrace významně vstupuje i potřeba bezpečí či seberealizace (Kellerman, 2006). Tyto potřeby mohou i nemusí být součástí aktivního vědomí, jako je tomu u fyziologických potřeb. Většina lidí si tyto potřeby ani neuvědomuje, avšak jejich působení významně podvědomě ovlivňuje jejich sídelní a migrační preference (McClelland, 1987).

Dle Štefánkové a Drbohlava (2014) může výzkum rezidenčních preferencí přispět k lepšímu pochopení migračních proudů a k pochopení ideálu, kterého chce populace ve své migraci dosáhnout (Štefánková, Drbohlav 2014).

Z geografického hlediska s tvorbou sídelních preferencí souvisí pojem percepce prostředí a prostorová zkušenost jedince. Dle Siwka (2011) je percepce prostředí: „*obraz okolního světa, který si každý člověk svým sobě vlastním způsobem vytváří na základě své zkušenosti*“ (Siwek, 2011). Kevin Lynch (1960) nadefinoval percepci prostředí jako vznik mentálního obrazu prostoru, který je tvořen na základě obrazotvornosti prostředí a schopnost člověka tyto obrazy vnímat. Jedná se tedy o odraz reálného světa zprostředkovaný vnímáním člověka (Štefánková, Drbohlav 2014, Lynch, 1960).

Gould a White (1974) během svého výzkumu k tvorbě mentálních preferenčních map došli k zajímavým závěrům v rámci percepce prostředí a sídelních preferencí. Mezi ně patří například to, že člověk při výběru místa k bydlení klade důraz na osobní zkušenosti s daným místem a tato místa preferuje, což je často popisováno i v dalších podobných výzkumech jako „efekt sousedství“ neboli neighbourhood effect (Gould, White 1974, Štefánková, Drbohlav 2014). Jedná se tedy o tendence preferovat místa člověku důvěrně známá, jako například primární místo člověka – domov. Roli vzniku efektu sousedství hraje sociokulturní a historický odraz lokality, ale také možnost regionu uspokojovat potřeby obyvatelstva. Samotné sídelní preference respondenta pak také souvisí s věkem, vzděláním, sociálním postavením a dalšími charakteristikami (Gould, White 1974). Paasi (1986) popisuje velmi podobně osobní prostorovou zkušenost. Chápe ji jako zcela zásadní v oblasti percepce prostředí (Paasi, 1986).

Problematiku sídelních preferencí a migrační motivace se pokoušel poprvé uchopit Srb (1970) ve svém celostátním průzkumu preferencí. Na něj navázal v souboru svých prací Kotačka v letech 1972–1974, který zachytil pokles proubovánních sídelních preferencí obyvatelstva na území Česka a dále správně předpokládal tendence vývoje sídelních preferencí

v decentralizované formě osídlení. Vlastnictví rodinného domu Kotačka definoval jako stabilizační prvek společnosti. Kotačka (1973) popisuje tendenci obyvatel preferovat malé obce v blízkosti měst. Jedná se tak o první zdokumentování suburbanizačních procesů na území České republiky, popsaných ve stádiu sídelních preferencí (Kotačka, 1972, 1973). Dále lze mezi autory zabývajícími se otázkami problematiky sídelních preferencí uvést autory jako například Illner (1986), Kühnl (1975), Siwek (1988) či Drbohlav (1989), který ve své kandidátské práci navazoval na výsledky Kotačky a definoval základní charakter potenciální migrace na území Česka. Jeho práce potvrzuje fakt, že nejvíce migrují obyvatelé ve věku mezi 20 a 30 lety. V práci je zdokumentován zejména faktor kvality životního prostředí bydliště, jenž při výběru místa k bydlení hraje významnou, často rozhodující roli, jako neekonomický faktor podílející se na sídelních preferencích. (Drbohlav, 1989).

V rámci regionálních preferencí obyvatelstva proběhl v roce 1991 průzkum Sociologického ústavu Československé akademie věd. Jako region s nejvyšší životní úrovní byl respondenty vyhodnocen region Praha, jako fenomén „zlaté Prahy“ a regiony NUTS 2 Jihozápad a Jihovýchod – regiony jihu Čech a Moravy jako nejatraktivnější v rámci kvality životního prostředí jako fenomén „zaslíbeného jihu“ (Illner, Vajdová 1992).

V roce 2003 proběhl pod vedením Milana Jeřábka výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění v rámci Sociologického ústavu Akademie věd ČR pod názvem Naše společnost. Respondenty byla populace České republiky ve věku od 15 let. Z výzkumu vyplynulo, že k trvalému bydlení by městské prostředí preferovalo 43 % respondentů, z čehož nejatraktivnější byla sídla o velikosti 20 tisíc až 100 tisíc obyvatel. Venkovské prostředí by preferovalo 41 % dotázaných, nejlépe v blízkosti středního či menšího města (21 %) a v blízkosti velkoměsta (15 %). Výzkum také ukázal, že z hlediska věku přitahují velkoměsta mladší generaci do 29 let, což potvrzují i jiné výzkumy rezidenčních preferencí, např. dotazníkové šetření Akademie věd ČR z roku 2010 (Rezková, 2003).

V roce 2010 proběhlo v rámci Sociologického ústavu Akademie věd ČR dotazníkové šetření 1170 osob starších 15 let. Dle tohoto výzkumu se ukázalo, že pro respondenty z městského prostředí je ideálním typem sídla město v 66,3 % případů. Respondenti z venkova považují v 64,4 % ideálním typem sídla venkov a naopak 25,5 % obyvatel venkova považuje město za nejatraktivnější. Na druhou stranu 23,7 % respondentů z měst preferuje život na venkově. Tyto výsledky lze považovat za jasné potvrzení působení efektu sousedství v oblasti preferovaného typu sídla. Dle tohoto výzkumu se také ukázalo, že 73,8 % dotázaných preferuje jako ideální typ bydlení rodinný dům. Respondenti, kteří v době dotazování žili v bytě, preferovali rodinný dům v 63,6 % a respondenti žijící v rodinných domech preferovali žití

v rodinném domě z 89,7 %. V tomto případě se také jedná o efekt sousedství, jenž ovlivňuje preferenční výběr typu bydlení. Zajímavým fenoménem je atraktivita Pražského regionu, který byl vyhodnocen jako nejatraktivnější a zároveň region hlavního města získal nejvíce negativních hlasů, které jej staví do pozice nejméně atraktivního regionu. Prahu lze tedy označit za místo rozdělující českou společnost na dvě skupiny, které zaujímají k Praze opačné názory. Tyto dvě skupiny jsou odlišeny věkově, kde mladá generace (15–29 let) s vidinou atraktivních pracovních příležitostí hodnotí Prahu jako velmi atraktivní a naopak méně atraktivní je pro respondenty ve věku 30–59 let. Zcela neatraktivní se Praha jeví respondentům 60+. V tomto výzkumu prokázal vazbu na věk a sídelní a regionální příslušnost respondenta, naopak pohlaví, dosažená úroveň vzdělání a životní úroveň respondenta se neprokázaly jako významné faktory ovlivňující regionální a sídelní preference. Výzkum také potvrdil odlišný přístup rodáků a migrantů k domovu. Rodáci vnímají domov jako obec, ve které žijí nebo celý region, kdežto migranti chápou domov jako současnou domácnost, popřípadě ulici. Nejatraktivnějším typem bydlení je rodinný dům, jak již uváděl Kotačka (1974), ale i přesto je byt shledáván jako vysoce atraktivní typ bydlení zejména v Praze a dalších velkoměstech. Respondenti žijící v bytech v nájmu či podnájmu však vykazují nejvyšší intenzitu potenciální migrace (Štefánková a kol., 2014).

Dalšími zajímavými výzkumy jsou dva výzkumy oblasti spokojenosti s bydlením, taktéž prováděné Sociologickým ústavem Akademie věd ČR ve spolupráci s agenturou STEM/MARK: Postoje k bydlení 2001 a Postoje k bydlení 2013. Jednalo se o rozsáhlý výzkum postojů a preferencí v oblasti bydlení, který probíhal na konci roku 2001 a 2013 a skládal se z 3003 respondentů starších 18 let v celé české populaci (Lux, 2015). Dle výsledků šetření se celková úroveň spokojenosti českých občanů mezi lety 2001 a 2013 zvýšila z 36 % na 53 %. Mezi nejčastěji uváděné důvody nespokojenosti patřila zejména nedostatečná velikost bytu, vysoké výdaje na bydlení, skutečnost, že byt není ve vlastnictví respondenta nebo nízká kvalita bytu či jeho vybavení. Tedy trend vývoje spokojenosti s bydlením mezi roky 2001 a 2013 je pozitivní. Osoby s průměrným vyšším vzděláním hodnotily své bydlení lépe, než tomu bylo u osob s nižším vzděláním. V porovnání s rokem 2001 se nejvíce zvýšila spokojenost u osob s vysokoškolským vzděláním a vyšším středoškolským vzděláním. Důvod lze shledat především ve výši příjmů těchto domácností. Toto odráží fakt, že lidé s vyšším vzděláním mají zpravidla lepší uplatnění na trhu práce, než je tomu u osob s nižší odbornou kvalifikací. To se promítá do skutečnosti, že lidé s vyšším vzděláním jsou schopni si opatřit bydlení odpovídající lépe jejich potřebám a preferencím. Spokojenost s bydlením úzce souvisí také s typem zástavby, přičemž v obou sledovaných obdobích byli se svým bydlením nejvíce spokojeni lidé

žijící v prostředí rodinných domů. Naopak nejméně spokojeni byli ti, kteří bydlí na sídlišťích nebo ve starší bytové zástavbě. Mezi sledovanými obdobími došlo k razantnímu nárůstu spokojenosti obyvatel rodinných domů na venkově (o 40 %) a také obyvatel rodinných domů ve městě spolu s obyvateli sídlišť. Mezi faktory zvýšení spokojenosti je možné zařadit například regeneraci městského prostředí či zvýšení dostupnosti a kvality oblužného sektoru v zázemí velkých měst (Kazmer, Půžová 2016). Z výzkumu v roce 2013 dále vyplynulo, že pokud by se naplnily ideální představy respondentů, zvýšil by se podíl vlastníků bydlení o 14 %. Ideál vlastnického bydlení v roce 2013 preferovalo 82 % dotázaných (Lux, 2015).

4. Metodologie a postup zpracování

4.1. Použitá data a metody

K tvorbě diplomové práce bylo nutné nastudovat poznatky k tématu migrace a rezidenčních preferencí z odborných článků, knih a publikací. Následně vznikla rešerše literatury, která byla zaměřena na studium migrace, venkova a rezidenčních preferencí. Další kapitoly se zabývaly samotnou analýzou migrace na vybraném území a analýzou rezidenčních preferencí, která byla provedena pomocí dotazníkového šetření.

S ohledem na naplnění prvního a druhého dílčího cíle diplomové práce bylo primárně pracováno s daty Českého statistického úřadu. K vytvoření kapitoly socioekonomická charakteristika regionu byla použita data z Veřejné databáze ČSÚ, kde jsou dostupné informace o počtu obyvatel, rozloze území, vzdělanostní struktuře, počtu dokončených bytů či ekonomických subjektech. Dalším zdrojem byly statistiky z webu Ministerstva práce a sociálních věcí, které byly zásadní ke zhodnocení zaměstnanosti v obcích zájmového regionu. K vytvoření tabulky zhodnocující největší zaměstnavatele působící na území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí byla použita data z Registru ekonomických subjektů ČSÚ.

Další částí práce je analýza migračního vývoje. Data vhodná pro analýzu pohybu obyvatel jsou dostupná v rámci Databáze demografických údajů za obce ČR (ČSÚ), kde jsou za období 1971–2021 popsány územní změny, počty obyvatel, dále je zde výčet narozených, zemřelých a stěhování obyvatel. V této části práce byla vytvořena analýza celkového, přirozeného a migračního přírůstku obyvatel vybraného správního obvodu a zároveň také srovnání SO ORP Frýdlant nad Ostravicí s Moravskoslezským krajem a Českou republikou pomocí dat z veřejné databáze ČSÚ a čtyř posledních sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991, 2001, 2011 a 2021.

K provedení analýzy migrace na úrovni regionu bylo pracováno s daty z Demografických ročenek správních obvodů obcí s rozšířenou působností, která jsou dostupná od roku 2000 do roku 2021. Analýza na úrovni regionu byla vytvořena za shodný časový horizont. Čerpáno bylo především z informací o přistěhovalých a vystěhovalých obyvatelích a migraci dle pohlaví a věku.

Další analyzovanou složkou bylo vnitřní stěhování, kde bylo čerpáno taktéž z Demografických ročenek správních obvodů obcí s rozšířenou působností a Statistických ročenek Moravskoslezského kraje. Horizont analýzy byl zvolen v rozmezí let 2004–2021, jelikož data o vnitřní migraci kraje jsou dostupná až od roku 2004.

Kapitola migrace na úrovni obcí čerpá data především z Databáze demografických údajů za obce ČR. Zvolený horizont byl mezi lety 1991–2021, jelikož některé obce byly až do konce roku 1990 součástí města Frýdlantu nad Ostravicí, jak blíže specifikuje kapitola 6.3.2, a tak by analýza obcí před rokem 1991 nebyla korektní.

Veškeré výstupy v podobě tabulek a grafů byly vytvořeny v programu Microsoft Office Excel s pomocí kontingenční tabulky, funkce filtr a suma. K tvorbě map byl použit program QGIS v kombinaci s mapovými podklady z geografické digitální databáze ArcČR 500 verze 3.3.

V rámci naplnění třetího dílčího cíle diplomové práce bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřující se na rezidenční preference obyvatel vybraného regionu. Šetření probíhalo od začátku února 2023 do poloviny března 2023 na území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Dotazník zahrnoval 19 otázek, které byly z většiny uzavřené, u některých otázek byla možnost odpovědět i jinak než z nabídky formou otevřené odpovědi. Výzkumu se zúčastnilo 136 osob ve všech věkových kategoriích a ze všech obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí.

Sběr dat byl proveden pomocí dotazníku vytvořeného v Google formuláři. Někteří respondenti využili tuto elektronickou verzi a zhruba polovina dotázaných vyplnila dotazník v tištěné podobě. (Dotazník je součástí přílohy diplomové práce.) Následně byly tyto odpovědi přepsány do elektronické podoby. Data z formuláře byla uložena formou tabulky xls a následně zpracovávána pomocí kontingenční tabulky, funkce filtr a suma.

První část této analýzy rezidenčních preferencí obsahuje odpovědi na preferovaný typ bydlení vůči současnému typu bydlení, na což navazuje ideální typ bydlení v závislosti na věku respondenta. Dále je popsána preferovaná forma bydlení. Následně jsou uvedeny preference ideální bytové dispozice ve vazbě na současné bytové dispozice respondenta a věku respondenta. Dále je zpracován migrační potenciál v souvislosti s rodáctvím, věkem, nejvyšším dosaženým vzděláním a cílové destinací potenciálního migranta. Následně je uveden preferovaný

typ sídla v závislosti na obci bydliště, věku a počtu stěhování. V poslední části této analýzy jsou rozebrány migrační motivace respondentů, a jaký význam přiřkládají respondenti význam jednotlivým skutečnostem. Výstupy jsou prezentovány formou tabulek, sloupcových grafů a mapy.

Hypotézy, které jsou na začátku práce formulovány, jsou vyhodnoceny pomocí třídění primárních dat, a také pomocí Pearsonova X^2 testu nezávislosti a Cramerova V. Dle Pearsonova testu nezávislosti je možné ověřit závislost mezi proměnnými. V rámci Cramerova V lze následně vypočítat míru asociace nominálních veličin a maximální možná hodnota výsledku statistické analýzy je 1.

- Hodnota 0 znamená žádný vztah
- Hodnoty kolem 0,2 – slabý vztah
- Hodnoty kolem 0,5 – střední vztah
- Hodnoty kolem 0,7 a výše – silný vztah

Základní charakteristika respondentů

V rámci výzkumu rezidenčních preferencí obyvatel obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí bylo zapojeno 136 respondentů různých věkových kategorií ze všech obcí správního obvodu. Celkem se do dotazníkového šetření zapojilo 0,55 obyvatel z regionu. Nejvíce dotázaných bylo z města Frýdlantu nad Ostravicí (0,34 %) a nejméně z Bílé, Čeladné a Kunčic pod Ondřejníkem (0,01 %).

Tabulka 2: Počet a podíl respondentů

Obec	Počet respondentů	%		
		Podíl dotázaných vůči počtu obyvatel obce	Podíl dotázaných vůči počtu obyvatel regionu	Podíl respondentů na celkovém počtu dotázaných
Bílá	2	0,76	0,01	1,47
Čeladná	2	0,07	0,01	1,47
Frýdlant n. O.	84	0,86	0,34	61,76
Janovice	7	0,36	0,03	5,15
Kunčice p. O.	2	0,08	0,01	1,47
Malenovice	6	0,77	0,02	4,41
Metylovice	7	0,40	0,03	5,15
Ostravice	4	0,17	0,02	2,94
Pržno	10	0,93	0,04	7,35
Pstruží	9	0,86	0,04	6,62
Staré Hamry	3	0,53	0,01	2,21
Celkem	136		0,55	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Výzkumu se zúčastnilo 79 žen (0,31 % v rámci celého regionu) a 57 mužů (0,23 %). V první a také nejpočetnější věkové kategorii 15–19 let je shodné zastoupení mužů a žen. Následující, druhá nejpočetnější, věková kategorie dotázaných ve věku 20–29 let zahrnuje ve valné většině ženy. V další kategorii 30–39 let převažují zase naopak muži. Třetí nejpočetnější skupina obyvatel mezi 40 a 49 lety zahrnuje o něco více žen než mužů, stejně tak jako poslední tři věkové kategorie obyvatel mezi 50 a 59 lety, 50 a 69 lety a 70 a více.

Tabulka 3: Věk a pohlaví respondentů

Věk	Počet dotázaných	Podíl vůči regionu	Podíl dotázaných žen	Podíl dotázaných mužů	Podíl žen vůči regionu	Podíl mužů vůči regionu
15–19	38	0,15	50,00	50,00	0,08	0,08
20–29	32	0,13	75,00	25,00	0,10	0,03
30–39	10	0,04	30,00	70,00	0,01	0,03
40–49	28	0,11	60,71	39,29	0,07	0,04
50–59	9	0,04	55,56	44,44	0,02	0,02
60–69	12	0,05	58,33	41,67	0,03	0,02
70 a více	7	0,03	57,14	42,86	0,02	0,01

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

V rámci nejvyššího dosaženého vzdělání byl shodný podíl středoškolsky vzdělaných s maturitou a vysokoškolsky vzdělaných respondentů (30,88 %). Z důvodu vysokého podílu respondentů ze střední školy byl vysoký podíl osob se základním vzděláním (27,94 %). Středoškolsky vzdělaných dotázaných bylo (10,29 %).

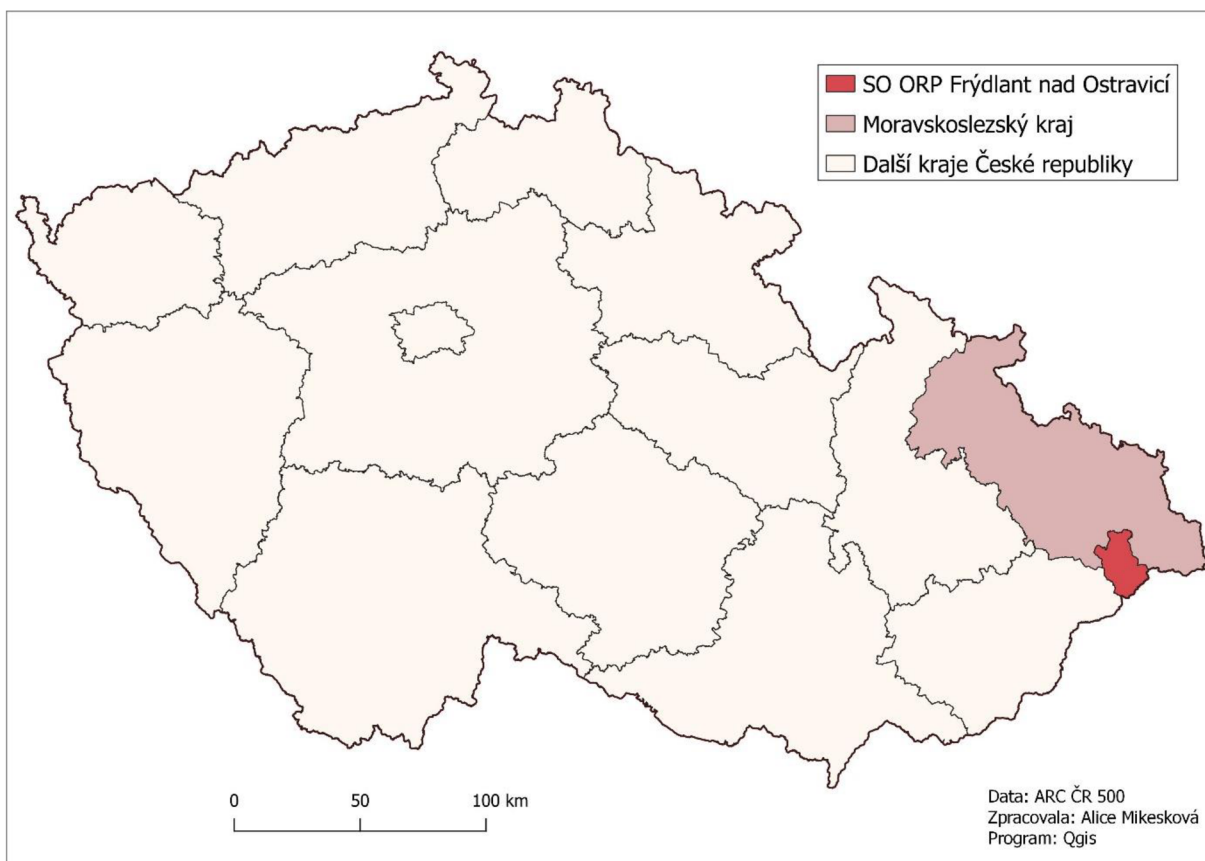
Tabulka 4: Věk a nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Středoškolské bez maturity	7,14%	7,14%	0,00%	28,57%	14,29%	28,57%	14,29%
Středoškolské s maturitou nebo vyšší odborné	4,76%	35,71%	4,76%	33,33%	4,76%	9,52%	7,14%
Vysokoškolské	0,00%	35,71%	19,05%	23,81%	11,90%	7,14%	2,38%
Základní	92,11%	2,63%	0,00%	0,00%	0,00%	2,63%	2,63%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

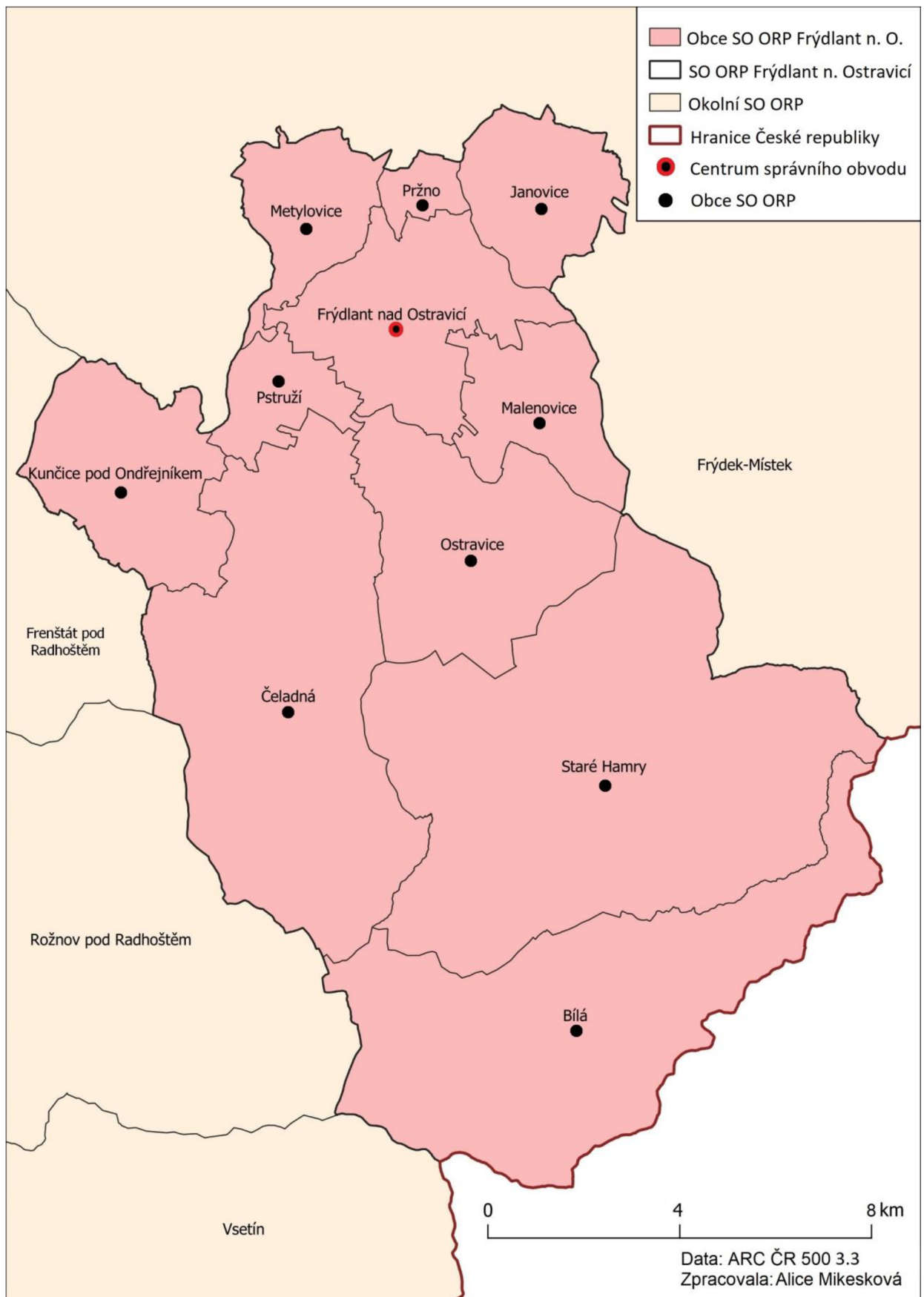
5. Vymezení vybraného regionu

Správní obvod obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí, dále jen SO ORP, se rozkládá v okrese Frýdek-Místek, ležícím v Moravskoslezském kraji (NUTS 3), jenž je totožný s regionem soudržnosti Moravskoslezsko (NUTS 2). S SO ORP Frýdek-Místek, Třincem a Jablunkovem tvoří okres Frýdek-Místek (LAU 1). SO ORP Frýdlant nad Ostravicí vznikl přenesením části působnosti okresního úřadu ve Frýdku-Místku v roce 2003. Do správního obvodu spadá 11 obcí, mezi které patří obec Bílá, Čeladná, Janovice, Kunčice pod Ondřejníkem, Malenovice, Metylovice, Ostravice, Pržno, Pstruží, Staré Hamry a Frýdlant nad Ostravicí, jakožto město s pověřeným obecním úřadem (POU) (ČSÚ, 2022). Obec Kunčice pod Ondřejníkem byla k SO ORP Frýdlant nad Ostravicí připojena až 1. 1. 2005, což bylo dva roky po jeho vzniku. Do té doby patřila pod SO ORP Frenštát pod Radhoštěm (ČSÚ, 2020). Aktuální rozloha celého obvodu činí 317,42 km² a počet obyvatel k 30. 9. 2022 činil 25 065 (ČSÚ, 2022).

Obrázek 6: Poloha SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Zdroj: ArcČR 500 (2022). Zpracování vlastní

Obrázek 7: Obce SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Zdroj: ArcČR 500 (2022). Zpracování vlastní

5.1. Fyzickogeografická charakteristika regionu

Území správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí z geomorfologického hlediska náleží k Alpsko-himalájskému systému, provincii Západní Karpaty, subprovincii Vnější Západní Karpaty. Severní část území náleží k oblasti Západobeskydské podhůří, zbytek území k oblasti Západní Beskydy. Území správního obvodu je z geologického hlediska tvořeno především pískovci a jílovci, zřídka slepenci, místy vápnitými jílovci a dalšími horninami (EDPP, 2023).

Celá oblast se nachází v Moravskoslezských Beskydech, část se řadí do CHKO Beskydy, jež je největším chráněným územím v České republice. Nejvyšším vrcholem tohoto pohoří je Lysá hora (1323 m n. m.), která se nachází na katastrech obcí Ostravice, Krásné, Starých Hamer a Malenovic. Nejnižše položeným bodem je údolní niva řeky Ostravice (cca 360 m n. m.) (2008).

Podle Quittovy klimatické klasifikace (za období let 1961–2000) spadá území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí do klimatických oblastí MT2, kde se nachází severní oblast regionu. Do chladnějších oblastí CH6 a CH7 spadá zbytek území.

V SO ORP dominuje půdní typ kambizem a jeho variety (např. mesobazická). V blízkosti vodních toků dominuje půdní typ glej fluvický a fluvizem modální (EDPP, 2023). Území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí se rozkládá na 31 743,5 ha. Zemědělská půda zabírá z celkové rozlohy správního obvodu 7 434 ha, nezemědělská půda zabírá 24 316 ha (ČSÚ, 2022).

Z hlediska hydrologie oblast spadá do povodí Odry. Nejvýznamnějším vodním tokem je Ostravice, jež protéká Starými Hamrami, Ostravicí, Frýdlantem nad Ostravicí a Pržnem. Tok Ostravice tvoří osu celého správního obvodu a je hranicí mezi historickým územím Moravy a Slezska. Délka jejího toku činí 65,1 km a plocha povodí měří 827,4 km². Na vodním toku Ostravice se nachází vodní dílo Šance, jenž náleží do katastru Starých Hamer. Dále se v oblasti nachází Čeladenka, která protéká Čeladnou a před intravilánem města Frýdlant nad Ostravicí se vodní tok vlévá do Ostravice a významně ovlivňuje výšku její hladiny. Dalším významným tokem je Frýdlantská Ondřejnice protékající územím Kunčic pod Ondřejníkem, Čeladnou a Frýdlantem nad Ostravicí (EDPP, 2023).

5.2. Socioekonomická charakteristika regionu

Tato kapitola se zabývá základními statistickými údaji obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. První část je věnována velikostní struktuře a hustotě zalidnění. Dále je zde provedena analýza vzdělanostní struktury obyvatel obcí a analýza změny vzdělanostní struktury v období mezi lety 2011 a 2021, jakožto posledními dvěma obdobími sčítání lidu, domů a bytů. V další části je rozebrána nezaměstnanost obyvatelstva regionu, sektorové rozdělení podniků a zastoupení cestovního ruchu. Poslední částí socioekonomické charakteristiky regionu je analýza bytového fondu spolu s vývojem počtu obyvatel.

Tabulka 5: Základní statistické údaje o obcích SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Obec	Počet obyvatel (1. 1. 2022)	Rozloha území (km ²)	Hustota zalidnění
Bílá	267	56,52	4,72
Čeladná	2 843	59,06	48,14
Frýdlant nad Ostravicí	9 796	21,91	447,06
Janovice	1 961	13,16	148,99
Kunčice pod Ondřejníkem	2 382	20,2	117,91
Malenovice	773	13,00	59,44
Metylovice	1 764	11,14	158,28
Ostravice	2 442	27,71	88,14
Pržno	1 078	2,94	366,9
Pstruží	1 054	7,14	147,6
Staré Hamry	555	84,64	6,56
SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	24 915	317,43	78,49

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Z hlediska obyvatelstva správního obvodu je největší počet obyvatel soustředěn ve městě Frýdlantu nad Ostravicí, dále na Čeladné a Ostravicí. Rozlohou největší obcí je obec Staré Hamry, Čeladná a Bílá. Jedinou obcí s více než 3 000 obyvateli je město Frýdlant nad Ostravicí, přičemž všechny ostatní obce mají počet obyvatel nižší než 3000. Hustota zalidnění SO ORP čítající 78 obyvatel/ km² je pod průměrem České republiky, jenž činil v září roku 2022 133 obyvatel/km². Hustota zalidnění Moravskoslezského kraje byla v tomto období 216 obyvatel/ km², což přesahuje v rámci obvodu pouze město Frýdlant nad Ostravicí (447 obyvatel./km²) a Pržno (366 obyvatel./km²) (ČSÚ, 2022).

Tabulka 6: *Vzdělanostní struktura obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí ve věku 15 let a více v roce 2011*

Území	Bez vzdělání + ZŠ (%)	SŠ bez maturity (%)	SŠ s maturitou + VOŠ (%)	Vysokoškolské (%)
Bílá	30,20	35,51	25,31	8,98
Čeladná	15,80	32,10	34,63	17,46
Frýdlant nad Ostravicí	16,50	34,24	35,26	14,00
Janovice	20,38	36,82	30,45	12,36
Kunčice pod Ondřejníkem	16,05	34,86	34,86	14,24
Malenovice	12,86	28,57	38,57	20,00
Metylovice	18,73	36,71	32,05	12,51
Ostravice	17,47	37,95	32,63	11,95
Pržno	29,25	32,65	27,06	11,04
Pstruží	16,53	35,69	32,78	15,00
Staré Hamry	23,48	40,43	28,04	8,04
SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	17,74	34,82	33,63	13,81

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Tabulka č. 6 a 7 analyzuje data vzdělanostní struktury obyvatelstva, jejichž sběr je realizován pouze jednou za 10ti leté období, a to v rámci sčítání lidu, domů a bytů. Jedná se o data za obyvatelstvo ve věku 15 let a více, bez vzdělání, společně s kategorií obyvatel se základním vzděláním včetně neukončeného. Další kategorií je střední vzdělání včetně vyučení (bez maturity), následně úplné střední (s maturitou) včetně nástavbového a pomaturitního, vyššího odborného nebo konzervatoře. Poslední kategorií je vysokoškolské vzdělání.

V rámci dvou posledních sčítání lidu data nejsou úplná. V roce 2011 nebylo zjištěno nejvyšší dosažené vzdělání u 165 osob a v roce 2021 u 753 osob, z čehož lze usoudit, že za předpokladu zjištění vzdělání všech osob v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí by se výsledky analýzy mírně lišily.

Tabulka 7: Vzdělanostní struktura obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí ve věku 15 let a více v roce 2021

Území	Bez vzdělání + ZŠ (%)	SŠ bez maturity (%)	SŠ s maturitou + VOŠ (%)	Vysokoškolské (%)
Bílá	20,00	32,68	30,24	17,07
Čeladná	10,20	27,69	34,55	27,56
Frýdlant nad Ostravicí	11,57	30,73	37,28	20,42
Janovice	13,27	33,99	33,33	19,41
Kunčice pod Ondřejníkem	10,28	33,90	35,80	20,02
Malenovice	10,84	22,98	40,13	26,05
Metylovice	10,94	34,63	35,61	18,82
Ostravice	12,72	34,89	34,11	18,28
Pržno	25,48	27,75	27,63	19,14
Pstruží	9,84	30,90	33,17	26,10
Staré Hamry	12,86	45,01	27,49	14,63
SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	12,13	31,57	35,29	21,01

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

V rámci vzdělanostní struktury byl ke SLDB 2021 nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva na obyvatelích ve věku 15 let a více v obci Čeladná, Pstruží a Malenovicích. V těchto obcích byl zákonitě nižší podíl obyvatel se základním vzděláním, bez vzdělání a středním vzděláním bez maturity. Nejnižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel měla obec Staré Hamry, Bílá a Ostravice. V těchto obcích byl zase naopak vyšší podíl obyvatel se základním vzděláním a středním bez maturity.

Nejvyšší podíl obyvatelstva s dokončeným základním vzděláním včetně neukončeného bylo v obci Bílá, Pržno, Janovice. Nejvyšší podíl obyvatel bez vzdělání se nacházel v obci Pržno, zejména z důvodu existence domu pro lidi se zdravotním postižením.

Obecně lze říci, že nejvíce vzdělané obyvatelstvo se nachází na území Malenovic, Čeladné a Pstruží, a naopak obyvatelstvo s nedosaženým středoškolským vzděláním s maturitou se nachází na území Pržna, Bílé a Starých Hamer.

Mezi lety 2011 a 2021 došlo k nárůstu počtu obyvatel nad 15 let ve všech obcích správního obvodu, kromě obcí Bílé, Janovic a Starých Hamer. Obec bílá a Staré Hamry jsou obce, které procházejí přirozeným procesem stárnutí populace. V téměř všech obcích regionu došlo k úbytku obyvatel s dokončeným základním nebo neukončeným základním vzděláním a středním vzděláním bez maturity. Naopak k nárůstu obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním středoškolským s maturitou nebo VOŠ, došlo prakticky ve všech obcích s výjimkou obcí Bílé, Starých Hamer a Čeladné. Jedinou oblastí, ve které se nesnížilo procento obyvatel v žádné z obcí, a počet těchto obyvatel se značně navýšil, je oblast vysokoškolského vzdělání.

Co se týče regionu jako celku, lze říci, že se snížil počet obyvatel bez vzdělání a se vzděláním základním. Taktéž se snížil počet obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity. Navýšil se počet obyvatel se středním vzděláním s maturitou, konzervatoří či vyšší odbornou školou, stejně tak jako počet vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva.

Tabulka 8: Nezaměstnanost v obcích zájmového regionu, regionu, MS kraji a ČR v prosinci roku 2014 a 2021

Obec	Prosinec 2014				Prosinec 2021			
	N	PNO (%)	VPM	PU1PM	N	PNO (%)	VPM	PU1PM
Bílá	22	10,3	12	1,8	9	5,1	10	0,9
Čeladná	129	7,7	11	11,7	62	3,5	64	1,0
Frydlant n. O.	389	6	67	5,8	196	3,2	109	1,8
Janovice	106	8,3	3	35,3	44	3,5	6	7,3
Kunčice p. O.	94	6,1	5	18,8	47	3,1	4	11,8
Malenovice	32	7,1	5	6,4	9	1,8	2	4,5
Metylovice	101	8,6	2	50,5	48	4,3	8	6,0
Ostravice	138	8,5	8	17,3	62	4	32	1,9
Pržno	43	5,6	4	10,8	17	2,3	11	1,5
Pstruží	42	6,5	0		14	2	8	1,8
Staré Hamry	33	8,8	1	33,0	17	4,9	3	5,7
SO ORP Frydlant n. O.	1129	6,9	118	9,6	525	3,3	257	2,0
MSK	83 877	9,8	5 399	15,5	42 152	5,1	12 939	3,3
ČR	541 915	7,5	58 408	9,3	258 173	3,5	343 148	0,8

Zdroj: MPSV, (2023): Statistika. Zpracování vlastní

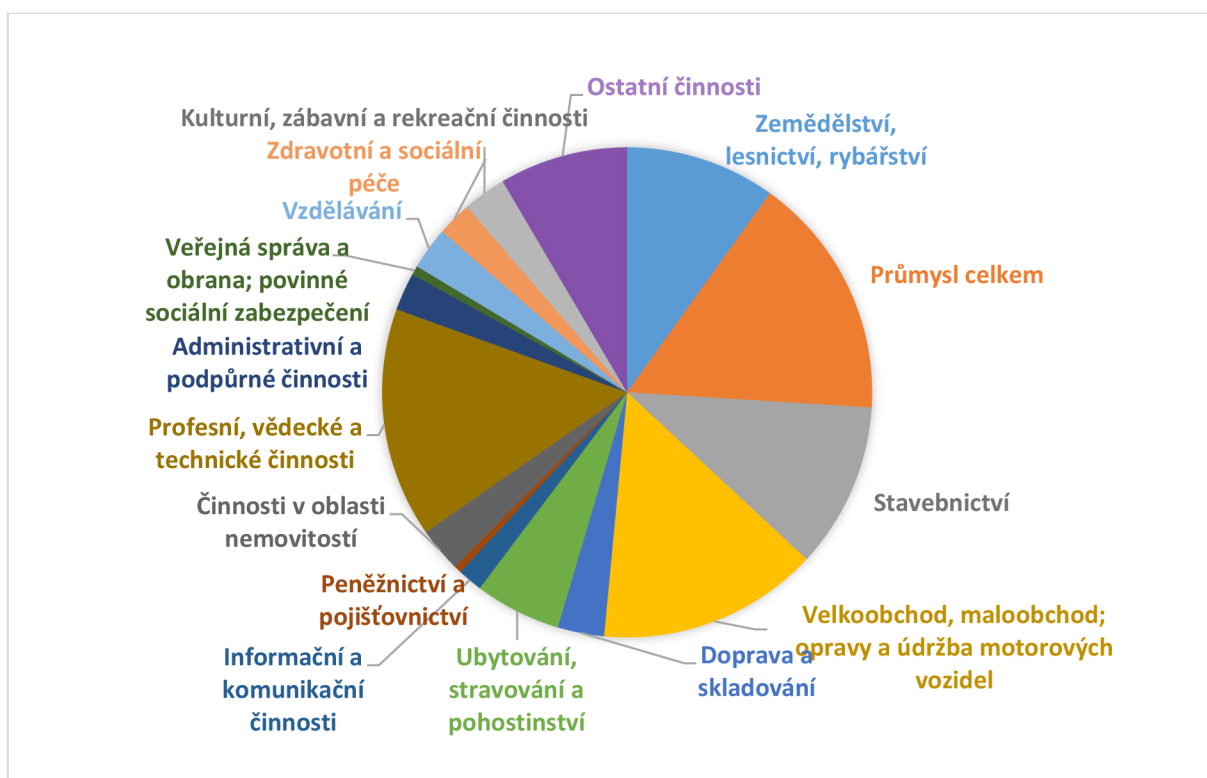
Tabulka č. 8 je zaměřena na srovnání nezaměstnanosti mezi roky 2014 a 2021. Ačkoliv jsou data o nezaměstnanosti dostupná i za nejnovější období, v rámci této analýzy je vhodné použít data za prosinec roku 2021, jež koresponduje s analýzou jiných socioekonomických ukazatelů. Dle stránek Ministerstva práce a sociálních věcí jsou dostupná data za obce již od března roku 2014. V rámci analýzy byla použita data: N (nezaměstnaní) – dosažitelní uchazeči ve věku 15–64 let, PNO jakožto podíl nezaměstnaných osob, VPM – volná pracovní místa a PU1PM jako počet uchazečů o 1 pracovní místo.

V prosinci roku 2014 byla nejvyšší nezaměstnanost v rámci správního obvodu v obci Bílá, Staré Hamry a Metylovice. V tomto období byla nejnižší nezaměstnanost v obci Pržno, městě Frydlantu nad Ostravicí a Kunčicích pod Ondřejníkem. Průměrný podíl nezaměstnaných osob byl ve srovnání s Moravskoslezským krajem i ČR podprůměrný, z čehož vyplývá, že ORP mělo v roce 2014 méně nezaměstnaných osob, než byl průměr kraje i České republiky.

V prosinci roku 2021 byla stejně jako v roce 2014 nezaměstnanost nejvyšší v obci Bílá, Staré Hamry a Metylovice a nejnižší v Malenovicích, Pstruží a Przně. Snížení podílu nezaměstnaných osob je ale ve srovnání těchto dvou období více než dvojnásobný. Největší

změna v PNO byla v rámci obce Malenovice, kde došlo k výraznému snížení nezaměstnanosti, dále v obci Pstruží a Pržno. Z údajů v tabulce č. 8 lze usoudit, že vývoj nezaměstnanosti v SO ORP byl srovnatelný s vývojem nezaměstnanosti v rámci České republiky.

V rámci počtu uchazečů o 1 pracovní místo bylo v roce 2014 nejvíce uchazečů na Pstruží, kde nebylo ani jedno volné pracovní místo na 42 uchazečů, dále v Metylovicích, Janovicích a na Starých Hamrech. V roce 2014 nebyl v žádné obci SO ORP vyšší počet pracovních míst než uchazečů o práci, nicméně v porovnání s krajem a Českou republikou, měl správní obvod lepší výsledky. V roce 2021 byla situace na trhu práce lepší, počty uchazečů o 1 volné pracovní místo se snížily ve všech obcích. V žádné obci, kromě obce Bílá, počet volných pracovních míst nepřevýšil počet uchazečů o 1 pracovní místo. V rámci srovnání s krajem, si SO ORP Frýdlant n. O. vedl lépe, přičemž ve srovnání s Českou republikou, která měla více volných míst než počtu uchazečů o 1 PM, měl správní obvod horší výsledky.

Obrázek 8: Ekonomické subjekty SO ORP podle převažující činnosti CZ-NACE k 31. 12. 2022

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Obrázek č. 8 je zaměřen na zastoupení ekonomických subjektů CZ-NACE v rámci správního obvodu k 31. 12. 2022. Nejvyšší zastoupení má průmysl, dále profesní, vědecké a technické činnosti, také velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel a stavebnictví. Z těchto oblastí jsou nejvíce zastoupeny subjekty v rámci velkoobchodu (kromě motorových vozidel) (10 %), dále rostlinné a živočišné výroby (8 %) myslivosti a souvisejících

činností, a také specializovaných stavebních činností (7 %). Z celkového počtu 3913 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou byl k 31. 12. 2022 největší počet subjektů zaregistrován na území Frýdlantu n. O. (38 %), Čeladné (13 %) a Ostravici (10 %) (ČSÚ, 2022).

Velkou tradici má na území SO ORP zpracování kovů a výroba železa. V 17. století byly ve Frýdlantu nad Ostravicí postaveny železářny a po přesunu hutní výroby do Ostravy-Vítkovic se výroba ve Frýdlantu přetransformovala na slévárství. V oblasti slévárství, strojírenství a kovovýroby jsou v současné době nejvýznamnější zaměstnavatelé na území správního obvodu (Blokšová a kol, 2014).

Tabulka 9: Největší zaměstnavatelé působící na území SO ORP k 31. 12. 2022

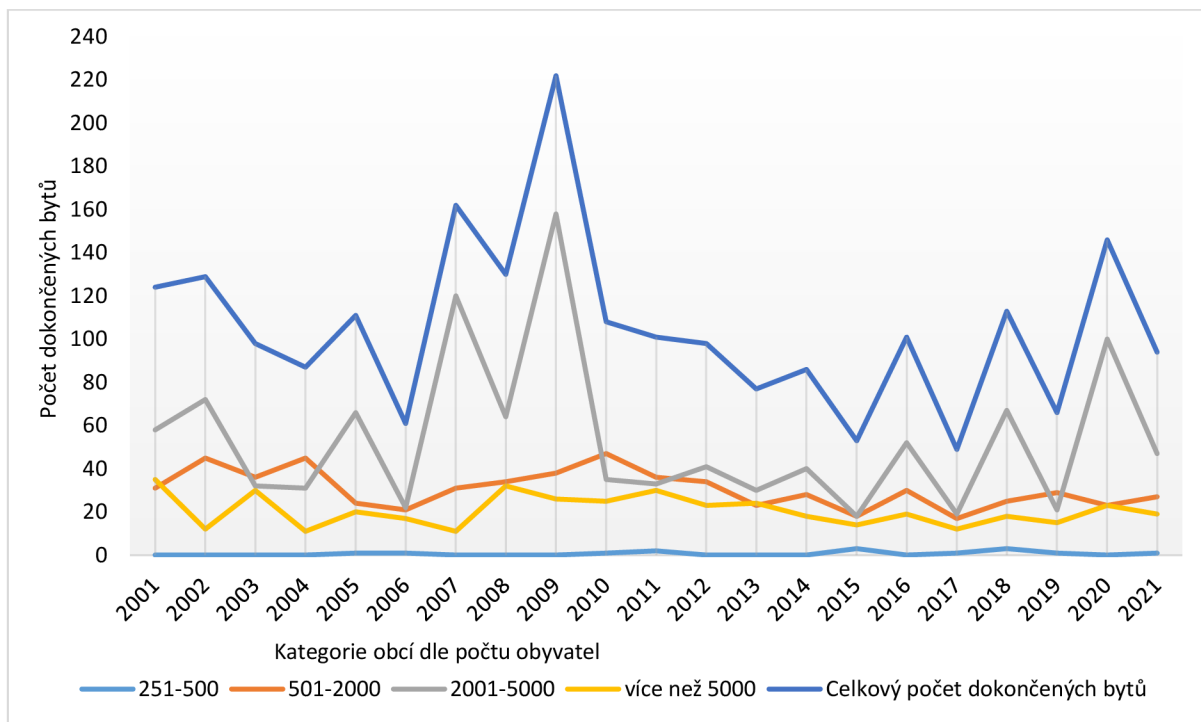
Počet zaměstnanců	Obchodní jméno	Sídlo	Hlavní ekonomická činnost (CZ - NACE)
250–499	Rehabilitační centrum Čeladná s.r.o.	Čeladná	Ústavní zdravotní péče
	FERRIT s. r. o.	Frýdlant nad Ostravicí, působiště - Staré Město	Výroba ostatních strojů a zařízení pro všeobecné účely
100 –199	Technomont Frýdek – Místek s.r.o.	Janovice, působiště -Paskov	Výroba zdvihacích a manipulačních zařízení
	GIFF a.s.	Frýdlant nad Ostravicí	Slévárství
	LAKUM – KTL, a.s.	Frýdlant nad Ostravicí	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
	Sky Paragliders a.s.	Frýdlant nad Ostravicí	Výroba konfekčních textilních výrobků, kromě oděvů
	Náš svět, příspěvková organizace	Pržno	Sociální péče v zařízeních pro osoby s chronickým duševním onemocněním
	Město Frýdlant nad Ostravicí	Frýdlant nad Ostravicí	Všeobecné činnosti veřejné správy

Zdroj: ČSÚ, (2022): Registr ekonomických subjektů. Zpracování vlastní

Další kategorie firem s 50 – 99 zaměstnanci čítá 14 podniků. V území dominují živnostníci a malé firmy a jejich počet se za posledních deset let, od roku 2012, navýšil o 16 % (ČSÚ, 2022, Blokšová a kol, 2014).

Téměř polovina zaměstnaných v rámci obvodu pracuje v oblasti služeb, které hrají v rámci regionu v oblasti zaměstnanosti klíčovou roli. Co se týče oblasti rekreace a cestovního ruchu, území správního obvodu patří do turistického regionu Severní Morava a Slezsko, turistické oblasti Beskydy – Valašsko. Největší atrakcí cestovního ruchu jsou Moravskoslezské Beskydy. Mezi oblíbené aktivity zde patří například lyžování, pěší turistika, cykloturistika, běžkování apod. Největší počet turistů každoročně navštěvuje nejvyšší vrchol Beskyd - Lysou horu, na jejíž vrchol vedou turistické stezky i silnice. Významnou destinací v SO ORP je obec Čeladná, která nabízí využití golfového areálu či pobytů v rehabilitačním centru. Mimo Čeladnou má golfové hřiště také obec Ostravice, avšak ne tak známé, jako na Čeladné. V obci

Bílá je ski areál, který patří mezi největší areály v Moravskoslezských Beskydech a je velmi oblíben u příznivců zimních sportů. Z hlediska kapacity ubytovacích zařízení je jich největší počet ve městě Frýdlantu nad Ostravicí (17), dále na Bílé (15), Ostravici a Čeladné (13). Mimo sportovní areály v SO ORP nalezneme i kulturní památky, jako je například Památník Josefa Kaluse na Čeladné, Galerii uměleckého smaltu a litiny ve Frýdlantu nad Ostravicí či Galerii Karla Svobinského v Kunčicích pod Ondřejníkem (ČSU, 2022, Blokšová a kol, 2014).

Obrázek 9: Počet dokončených bytů na území SO ORP mezi roky 2001 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Za účelem vytvoření obrázku č. 9 byly obce správního obvodu rozděleny do 4 skupin. O velikosti 251 až 500 obyvatel, do které patří pouze obec Bílá, dále skupina obcí velikostní kategorie 501–2000 obyvatel, které náleží obce Janovice, Malenovice, Metylovice, Pržno, Pstruží a Staré Hamry. Třetí skupinou jsou obce o velikosti 2001 – 5000 obyvatel, ve které jsou obce Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem a Ostravice. Poslední skupinou jsou obce nad 5000 obyvatel, ve které je pouze město Frýdlant nad Ostravicí.

Z grafu je patrné, že nejvíce bytů bylo dokončeno ve skupině obcí kategorie 2001–5000 obyvatel. K nejvyššímu počtu dokončených bytů došlo v roce 2007, kdy byla na Čeladné otevřena apartmánová rezidence Lara o 53 bytových jednotkách, a následně v roce 2009, kdy bylo dokončeno 120 nových apartmánových bytů ve vilových domech v oblasti Farských Lúk na Čeladné. Poměrně značným způsobem se na výstavbě v celé České republice, v Moravskoslezském kraji, ale i SO ORP Frýdlant nad Ostravicí podílela ekonomická krize.

Jak je z grafu možno vidět, po zásahu ekonomické krize byl zaznamenán velký pokles ve výstavbě zejména v časovém období 2010–2015.

Intenzita bytové výstavby, což je úhrn počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel, za celé sledované období od roku 2001 do roku 2021 v SO ORP dosáhla hodnoty 4,7, což převyšovalo intenzitu výstavby Moravskoslezského kraje (1,75) ale i celorepublikového průměru (2,98). Nejvyšší intenzita výstavby za sledované období byla v obci Čeladná (15,2), Malenovice (12,8) a Pstruží (8). Nejnižší intenzita výstavby byla ve Frýdlantu nad Ostravicí (2,1), obci Bílá (2,2) a Staré Hamry (3,2) (ČSÚ, 2022). V rámci SO ORP je velmi limitující existence CHKO Beskydy, které například v rámci Malenovic pokrývá přes dvě třetiny území a na území obce Bílá je toto zastoupení chráněné krajinné oblasti ještě vyšší. Dalším limitujícím faktorem je VD Šance a její ochranné pásmo, znemožňující zástavbu.

Tabulka 10: Vývoj počtu obyvatel, věkové skupiny a index stáří v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Rok	Stav obyvatel k 31.12.	Věk			Průměrný věk	Index stáří (%)
		0–14	15–64	65 +		
2001	22 067	3 449	15 264	3 354	39,8	97,2
2006	22 501	3 186	15 868	3 447	40,9	108,2
2011	23 698	3 476	16 303	3 919	41,4	112,7
2016	24 607	3 805	16 031	4 771	42,5	125,4
2021	24 915	4 097	15 505	5 313	43,3	129,7

Zdroj: ČSÚ, (2022): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Tabulka č. 10 je zaměřena na věkovou strukturu obyvatelstva SO ORP Frýdlant nad Ostravicí za dvacetileté období mezi lety 2001–2021 po 5 letých skupinách. Nejpočetnější skupinou obyvatel správního obvodu je věková skupina 15–64 let, která se od roku 2006 stále zmenšuje. Lidé z produktivního věku přecházejí do postproduktivní skupiny 65+. Tato skupina obyvatel 65 + se taktéž zvětšuje, což není v celorepublikovém srovnání nijak výjimečný trend. Na druhou stranu počet dětí předproduktivní skupiny ve věku 0–14 let začal od roku 2006 narůstat, za čímž stála silná skupina tzv. „Husákových dětí“, kdy silné ročníky narozené v 70. letech 20. století, začaly mít své první potomky.

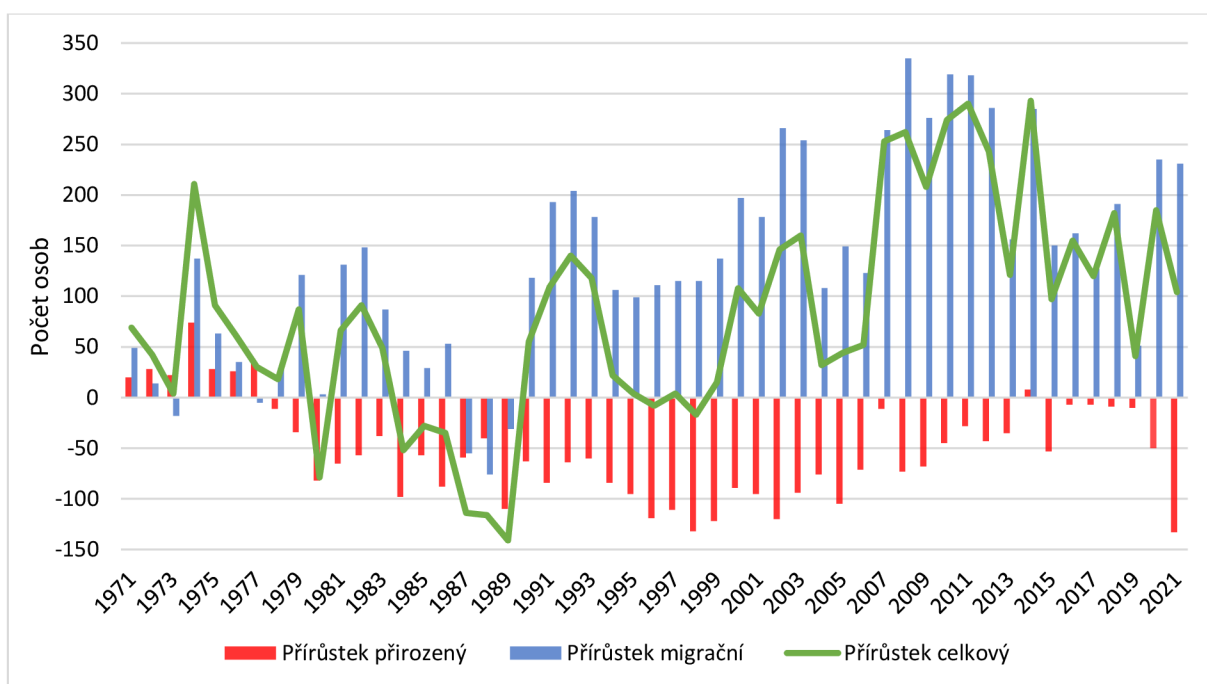
Průměrný věk obyvatel SO ORP neustále narůstá. V roce 2021 průměrný věk v obvodu dosáhl 43,3 let, což je stejný údaj, kterého v roce 2021 dosáhl Moravskoslezský kraj. Ve srovnání s průměrem České republiky za rok 2021 (42,7) je ale průměrný věk SO ORP nadprůměrný, což znamená, že obyvatelstvo ORP je starší než celorepublikový průměr.

Obdobně tak narůstá index stáří, což znamená, že se navyšuje poměr mezi počtem obyvatel v postproduktivní skupině (65 +) k počtu obyvatel ve skupině předproduktivní (0–14 let). Index stáří obyvatel SO ORP byl v roce 2021 129,7 %. Celorepublikový index stáří v roce

2021 dosáhl hodnoty 126,9 %, což značí, že populace obvodu stárne rychleji, než je celorepublikový průměr. Na druhou stranu průměr Moravskoslezského kraje byl v roce 2021 o 8 % vyšší, než byl průměr SO ORP Frýdlant nad Ostravicí.

6. Analýza migračního vývoje

Vývoj počtu obyvatel a migraci správního obvodu obcí s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí lze zanalyzovat na základě databází Českého statistického úřadu, statistických ročenek, databází demografických údajů či dat ze Sčítání lidu domů a bytů. Tato kapitola zahrnuje analýzu dynamiky obyvatelstva, migraci na úrovni regionu, vnitřní stěhování a migraci na úrovni obcí.

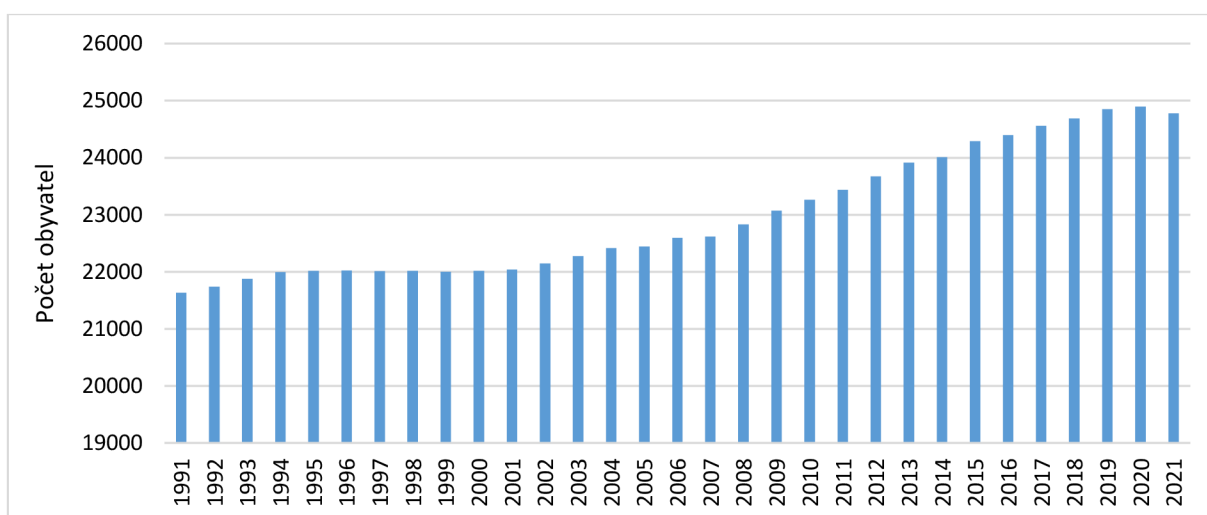
Obrázek 10: Dynamika obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1971 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

V rámci pohybu obyvatel od roku 1971, vykazovaly obce SO ORP až do roku 1990 celkový úbytek obyvatelstva. Od roku 1971 do roku 1977 byl ale v obcích SO ORP zaznamenán přirozený přírůstek, který se v následujících letech vyskytl pouze jednou, a to v roce 2014. V letech 1973, 1977, 1987, 1988 a 1989 došlo k migračnímu úbytku obyvatel a tento fenomén se již po roce 1989 nikdy neopakoval. Po transformačních změnách v roce 1989 se začala postupně měnit sídelní struktura kraje a regionu a začaly růst menší města či obce do 10 000 obyvatel. Lidé se začali stěhovat do zázemí měst a na venkov, což přetrvává až do dnešní doby. Před rokem 1989 byl správní obvod atraktivní zejména pro chataře a chalupáře, vlastníci tyto

typy druhého bydlení. Po roce 1989 se výrazně v rámci obvodu navýšil migrační přírůstek, ačkoliv přirozený přírůstek nebyl příznivý.

Přirozený úbytek dosáhl svých minim v roce 1998 (-138 obyvatel) a také v roce 2021 (-133 obyvatel), což je nejvíce za celé sledované období, což je zapříčiněno nízkým počtem narozených dětí a vysokým počtem zemřelých. Počet nově narozených byl v roce 2021 nejnižší od roku 2015 a počet zemřelých nejvyšší za celé období od roku 2001. Přirozený přírůstek byl od roku 1978 zaznamenán pouze jednou, a to v roce 2014, kdy byla nejnižší úmrtnost za celé sledované období. Co se týče přírůstku stěhováním, rostl počet nově příchozích i odchozích obyvatel. Migrační saldo je ale od roku 1989 kladné a od tohoto roku nikdy nedosáhlo záporných hodnot. Po roce 1989 nastal v roce 1996 a 1998 přirozený úbytek obyvatel SO ORP, kdy migrační saldo převýšilo přirozený přírůstek obyvatel. Nejnižší celkový přírůstek po roce 1998 nastal v roce 2004, kdy se přistěhovalo velké množství obyvatel, narodil se relativně vysoký počet dětí, ale vystěhovalo se dvojnásobně více obyvatel než v předchozích letech. K podobně nízkému celkovému přírůstku došlo také v roce 2019.

Obrázek 11: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 – 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

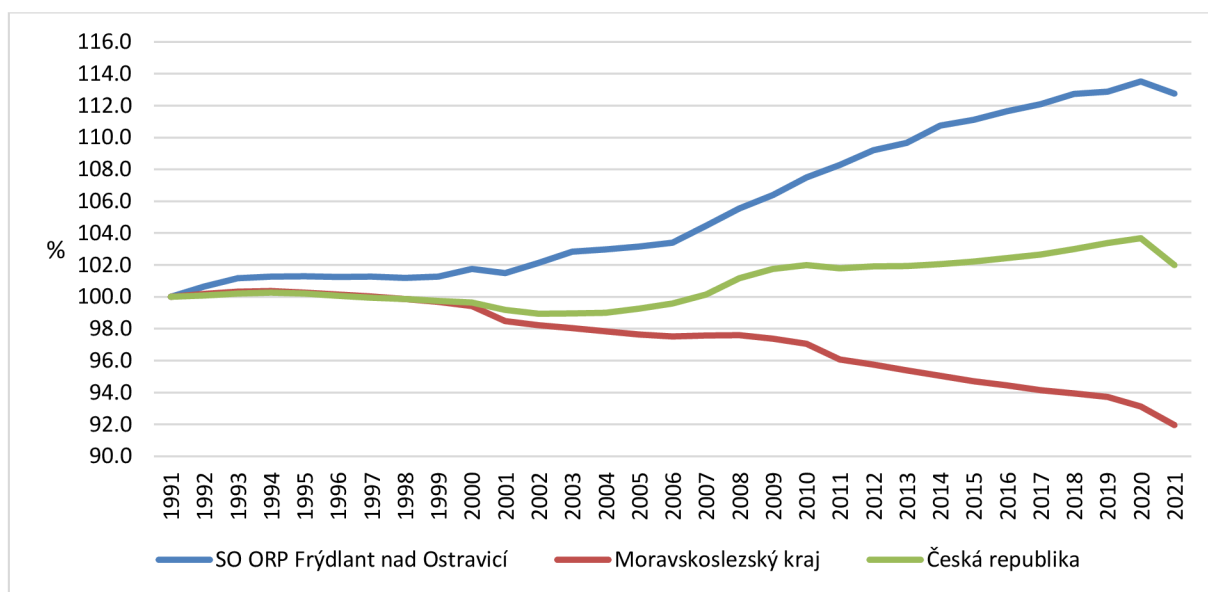
V rámci počtu obyvatel se za posledních dvacet let, od roku 1991, kdy došlo k opětovnému připojení okolních obcí, do roku 2021 navýšil počet obyvatel obcí SO ORP o 12,7 % obyvatel. V meziročním srovnání byl nárůst počtu obyvatel největší mezi roky 2014 a 2015 a to o 1,15 %. Mezi lety 1995–2000, počet obyvatel SO ORP takřka stagnoval. V této třicetileté historii došlo k meziročnímu poklesu počtu obyvatel pouze třikrát, a to mezi lety 1996 a 1997 o 0,03 %, mezi lety 1998–1999 o 0,07 % a v roce 2021 o 0,5 %, což je nejvíce za celé sledované období.

Tabulka 11: Pohyb obyvatelstva v rámci České republiky, Moravskoslezského kraje a SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 – 2021 ke SLDB

SLDB	Česká republika			Moravskoslezský kraj			SO ORP Frýdlant nad Ostravicí		
	Počet obyv.	Bi (%)	Ři (%)	Počet obyv.	Bi (%)	Ři (%)	Počet obyv.	Bi (%)	Ři (%)
1991	10 302 215	100,00	100,00	1 281 031	100,00	100,00	21 626	100,00	100,00
2001	10 230 060	99,30	99,30	1 265 912	98,82	98,82	22 018	101,81	101,81
2011	10 436 560	101,30	102,02	1 230 613	96,06	97,21	23 498	108,66	106,72
2021	10 524 167	102,15	100,84	1 177 989	91,96	95,72	24 801	114,68	105,55

Zdroj: ČSÚ, (2023): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Tabulka č. 11 je srovnání počtu obyvatel s trvalým pobytem na území České republiky, v Moravskoslezském kraji a SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Data jsou v rámci čtyř posledních sčítání lidu domů a bytů. Dle tabulky č. 11 je zřejmé, že vývoj počtu obyvatel ve správním obvodu má mírně stoupající tendenci. Od roku 1991 lze sledovat v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí trend nárůstu počtu obyvatel, kdežto v rámci Moravskoslezského kraje lze dle bazického indexu sledovat od tohoto roku značný úbytek obyvatelstva.

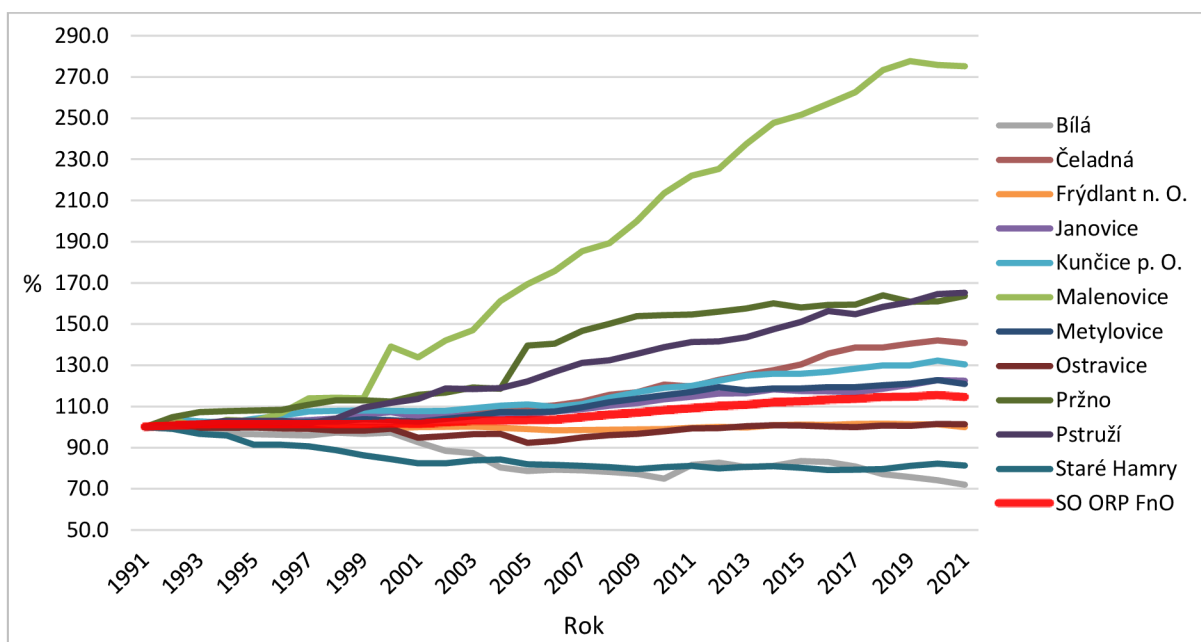

Obrázek 12: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Frýdlant n. O, MSK a ČR mezi lety 1991 a 2021 dle bazického indexu

Zdroj: ČSÚ, (2023): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

Jak lze vidět na obrázku č. 12, vývoj počtu obyvatel byl nejprogressivnější ve srovnání těchto 3 celků v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Přírůstková byla i Česká republika, která sice od roku 1996 do roku 2006 ztrácela obyvatele, nicméně poté byl zaznamenán nárůst počtu obyvatel až do roku 2010, po kterém začal počet obyvatel mírně narůstat a narůstal až do

roku 2020. V roce 2021 byl i SO ORP Frýdlant nad Ostravicí ztrátový. Jiný vývoj byl na území Moravskoslezského kraje. V kraji byl od roku 1991 do roku 1994 zaznamenán mírný nárůst počtu obyvatel, avšak po roce 1994 počet obyvatel v kraji jen klesal vyjma let 2007 a 2008, mezi kterými byl přírůstek obyvatel pouze minimální. SO ORP Frýdlant nad Ostravicí zaznamenal ve sledovaném horizontu nárůst počtu obyvatel o 12,7 %, Česká republika o 2 % a Moravskoslezský kraj ztratil 8 % obyvatel.

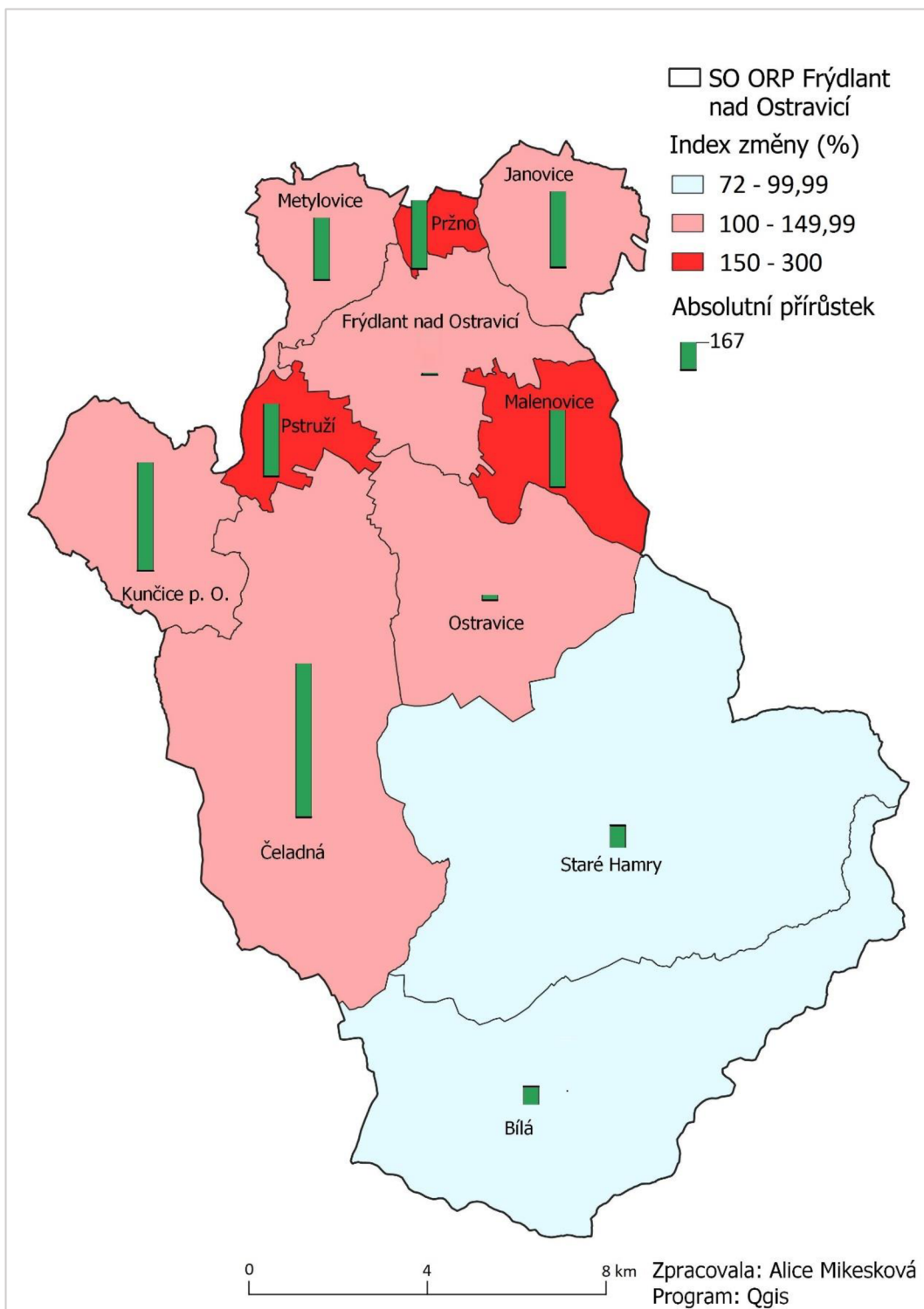
Obrázek 13: Vývoj počtu obyvatel obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 a 2021 dle bazického indexu

Zdroj: ČSÚ, (2023): Veřejná databáze. Zpracování vlastní

V rámci analýzy celkového pohybu obyvatel jednotlivých obcí SO ORP lze použít data od roku 1991 do roku 2021, jelikož tehdejší obce Janovice, Lubno, Malenovice, Metylovice, Nová Ves, Pržno a Pstruží byly v rámci let 1980 – 1990 součástí města Frýdlant nad Ostravicí. Na konci roku 1990 se obce Janovice, Malenovice, Metylovice, Pržno a Pstruží oddělily a vznikly z nich opět samostatné obce. Vyjma Lubna a Nové Vsi, které jsou v současnosti městskými částmi města Frýdlantu nad Ostravicí (ČSÚ, 2022).

Obrázek č. 13 ilustruje bazický index vývoje počtu obyvatel mezi lety 1991 a 2021. Z grafu je zřejmé, že nejvyšší nárůst obyvatelstva v relativních číslech zaznamenala obec Malenovice (275 %) a s velkým odstupem Pstruží (165 %), a Pržno (163 %). Mezi obce, které v průběhu let část obyvatel ztratily, ať už migračním či přirozeným úbytkem patří obec Bílá (72 %) a Staré Hamry (81 %). Úbytek obyvatel zaznamenala také obec Ostravice, přičemž od roku 2005 počet obyvatel mírně roste, nicméně za toto 30 leté období se její počet navýšil pouze

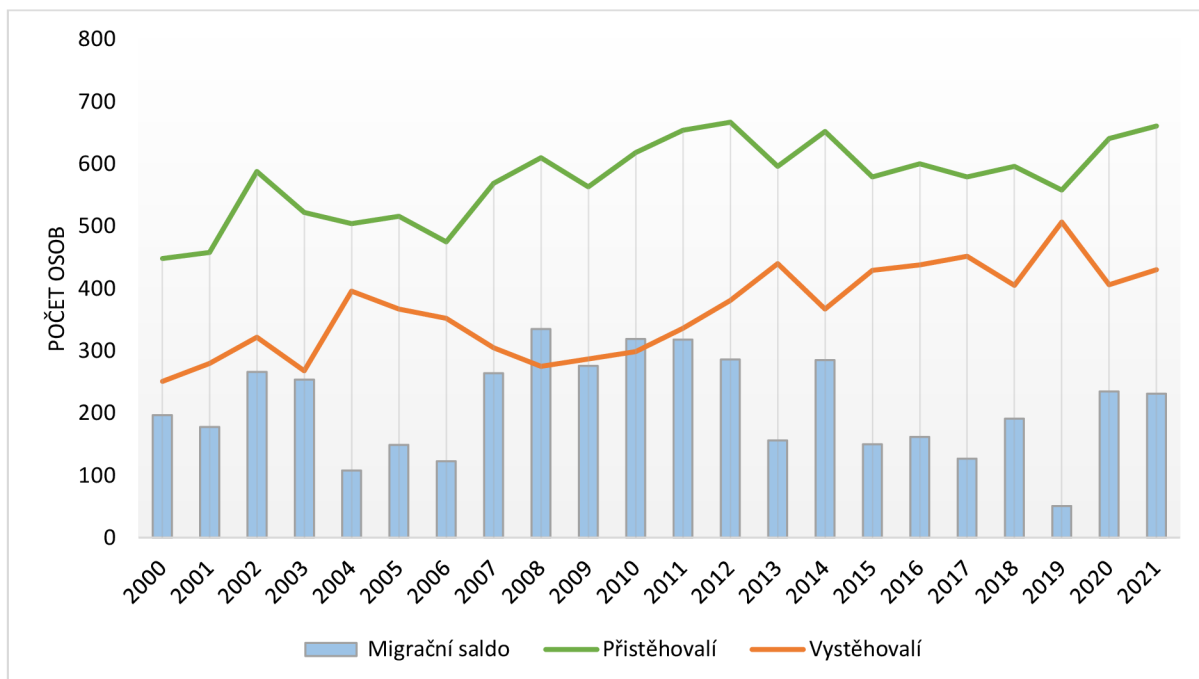
nepatrně (101 %). Co se týče regionálního centra, města Frýdlantu nad Ostravicí, jeho počet obyvatel se za těchto 30 let prakticky nezměnil. V absolutních číslech byla nejvíce zisková obec Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem a obec Malenovice, která měla na počátku období nejméně obyvatel z celého SO ORP.

Obrázek 14: Index změny a absolutní přírůstek SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 a 2021
Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

6.3.1. Migrace na úrovni regionu

K analýze migrace na úrovni regionu bylo zvoleno období 2000–2021, na základě dat z databáze ČSÚ, konkrétně Demografických ročenek správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve kterých jsou dostupná data od roku 2000 do roku 2021.

Obrázek 15: Imigrace a emigrace SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 2000 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

SO ORP Frýdlant nad Ostravicí dlouhodobě patří k regionům, které díky své kladné migraci vykazují nárůst počtu obyvatel, neboli kladné migrační saldo, což je evidentní z obrázku č. 15 a tabulky č. 12. V období od roku 2000, se počet obyvatel díky migraci, v absolutních hodnotách, zvýšil o 4661 obyvatel, což je navýšení počtu obyvatel migrací o 18 %. Ve všech sledovaných letech se jednalo o migrační přírůstek. Nejvyšší počet imigrantů byl v roce 2021, 2012 a 2011 a nejnižší v roce 2019, 2017 a 2013. Celkový přírůstek stěhováním byl nejvyšší v roce 2008, 2010 a 2011 a nejnižší v roce 2019, kdy migrační přírůstek čítal pouze 51 osob.

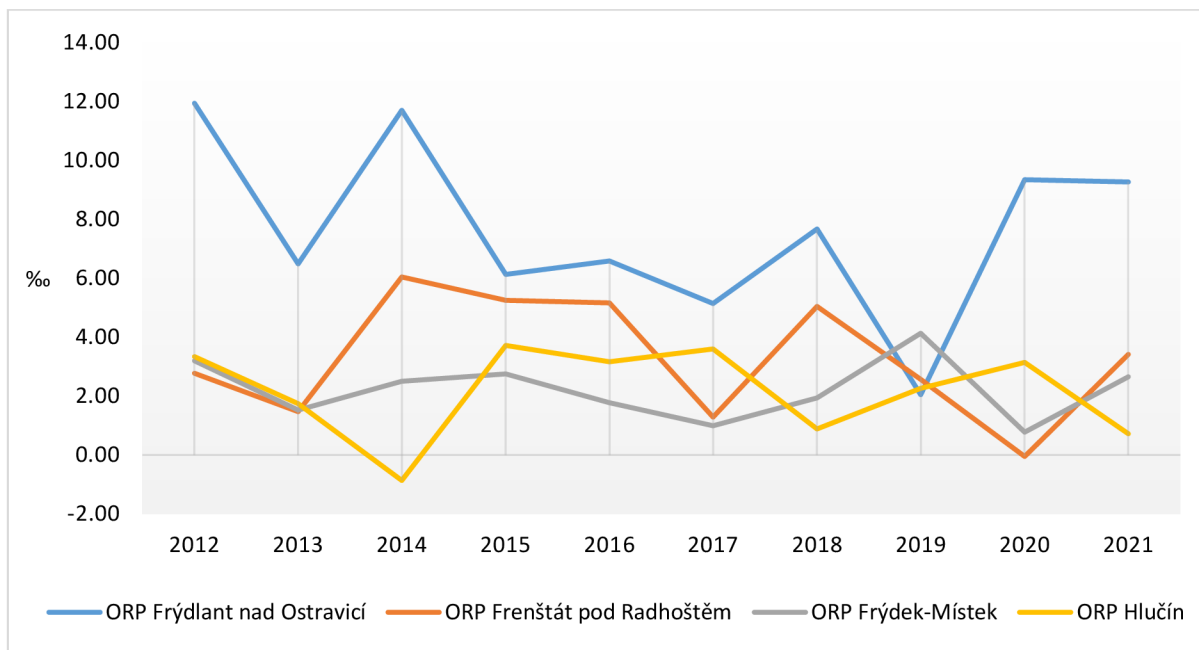
Tabulka 12: Vývoj migrace obyvatelstva SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 2000–2021

Rok	Střední stav obyvatel	Objem migrace	HMMO (v %)	Počet imigrantů	HMI (v %)	Počet emigrantů	HME (v %)	Migrační saldo	HMMS (v %)	IE
2000	22 071	699	31,67	448	20,30	251	11,4	197	8,93	0,28
2001	22 026	738	33,51	458	20,79	280	12,7	178	8,08	0,24
2002	22 140	910	41,10	588	26,56	322	14,6	266	12,01	0,29
2003	22 293	790	35,44	522	23,42	268	12,0	254	11,39	0,32
2004	22 389	900	40,20	504	22,51	396	17,7	108	4,82	0,12
2005	22 427	883	39,37	516	23,01	367	16,4	149	6,64	0,17
2006	22 475	827	36,80	475	21,13	352	15,7	123	5,47	0,15
2007	22 628	874	38,63	569	25,15	305	13,5	264	11,67	0,30
2008	22 885	885	38,67	610	26,66	275	12,0	335	14,64	0,38
2009	23 120	850	36,76	563	24,35	287	12,4	276	11,94	0,32
2010	23 361	917	39,25	618	26,45	299	12,8	319	13,66	0,35
2011	23 553	990	42,03	654	27,77	336	14,3	318	13,50	0,32
2012	23 820	1 048	44,00	667	28,00	381	16,0	286	12,01	0,27
2013	24 002	1 036	43,16	596	24,83	440	18,4	156	6,50	0,15
2014	24 209	1 019	42,09	652	26,93	367	15,2	285	11,77	0,28
2015	24 404	1 008	41,31	579	23,73	429	17,6	150	6,15	0,15
2016	24 530	1 038	42,32	600	24,46	438	17,8	162	6,60	0,16
2017	24 667	1 031	41,80	579	23,47	452	18,3	127	5,15	0,12
2018	24 818	1 001	40,33	596	24,01	405	16,3	191	7,70	0,19
2019	24 930	1 065	42,72	558	22,38	507	20,4	51	2,05	0,05
2020	25 043	1 047	41,81	641	25,60	406	16,2	235	9,38	0,22
2021	24 863	1 091	43,88	661	26,59	430	17,3	231	9,29	0,21

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní, (pozn.: HMMO – hrubá míra migračního obratu, HMI – hrubá míra migrace, HME – hrubá míra emigrace, HMMS – hrubá míra migračního salda, IE – index efektivity migrace)

Nejvyšší migrační obrat regionu neboli objem migrace, což je součet migrujících a emigrujících, od roku 2000 postupně narůstal s počáteční hodnotou 699 osob až do roku 2005, dále do roku 2009 mírně klesal a od roku již 2012 neklesl pod hodnotu 1000 obyvatel/rok. V rámci hrubé míry imigrace (HMI) lze zaznamenat od počátku sledovaného období nárůst až do roku 2014, další roky až do roku 2020 HMI pozvolna klesala. Poslední dva roky období měla imigrace nadprůměrnou míru. Nejvyšší HMI byla zaznamenána v roce 2012, nicméně vyšší míra imigrace byla v období od roku 2010 do roku 2021, v rámci srovnání s předchozím desetiletým obdobím. Hrubá míra emigrace (HME) od počátku období až do roku 2004 narůstala, poté se snižovala až do roku 2017 a od té doby byly zaznamenány poměrně vysoké hodnoty až do konce období. Maxima HME dosáhla v roce 2019, což značně převyšuje průměr za celé období, i posledních 11 sledovaných let. Hrubá míra migračního salda (HMMS) dosahovala nejvyšších hodnot mezi lety 2007 a 2012. V posledních dvou sledovaných letech se HMMS dostala nad průměr celého období, nicméně za posledních 11 let od roku 2010 nedosáhla HMMS průměru za celé sledované období. Jak již bylo zmíněno, migrační saldo je

stále vysoké a v posledních dvou letech sledovaného období bylo velmi nadprůměrné, ačkoliv jeho maximum nastalo před více než 10 lety od konce období. Jak ukazuje index efektivity migrace neboli index migračního salda, nejvyšší hodnoty byly dosaženy mezi lety 2008–2011, kdy byl vysoký počet imigrantů i emigrantů ze správního obvodu. Nejnižších hodnot index dosáhl v roce 2014 díky nízkému migračnímu saldu. Pozitivní ale je, že v žádném období nebylo dosaženo záporných hodnot.

Obrázek 16: Vývoj hrubé míry migračního salda v SO ORP MSK s nejvyššími přírůstky v období 2012–2021

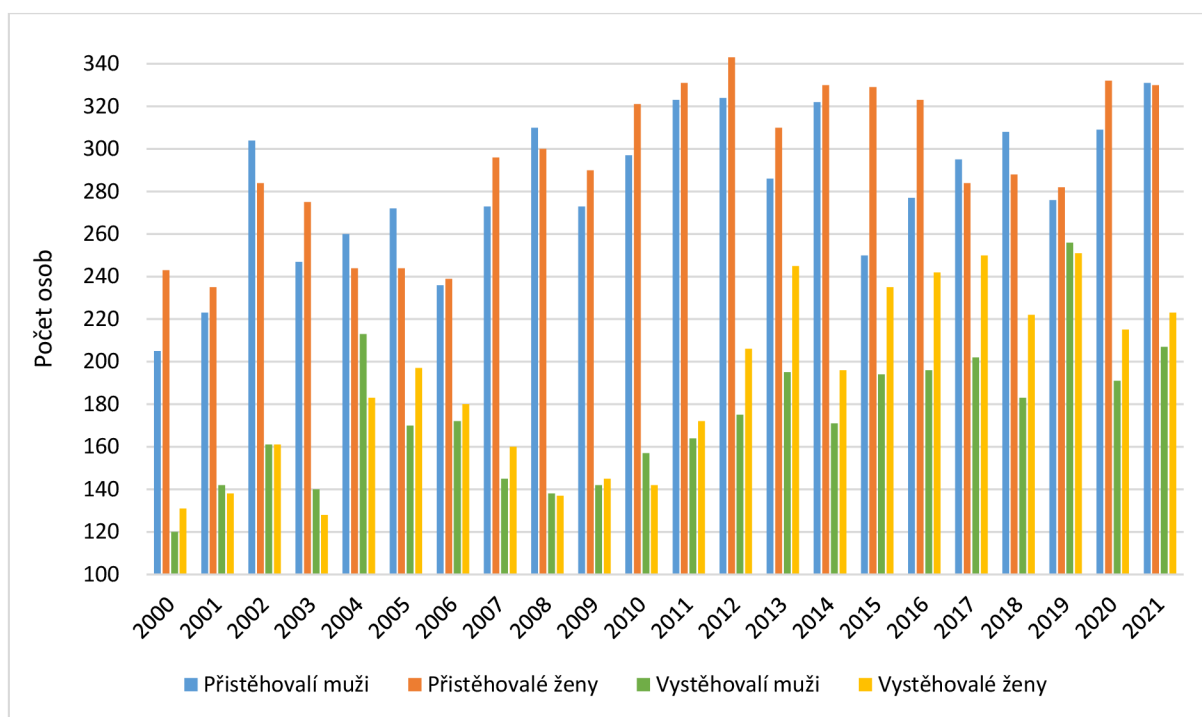
Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

V rámci srovnání hrubé míry migračního salda ve SO ORP Moravskoslezského kraje za desetileté období od roku 2012 do roku 2021, má v rámci kraje nejvyšší HMMS SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, v průměru za celé sledované období 7,62 ‰. Druhým migračně nejziskovějším správním obvodem byl Frenštát pod Radhoštěm, s průměrnou hrubou mírou 3,32 ‰. Dalším ziskovým regionem byl Frýdek-Místek, s mírou 2,22 ‰ a posledním nejziskovějším regionem byl SO ORP Hlučín s mírou 2,17 ‰. Ostatní správní obvody Moravskoslezského kraje se pohybovaly ve sledovaném období kolem míry 0 ‰, či vykazovaly záporné migrační saldo.

Vysoké migrační saldo, zejména v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí a ORP Frenštátu pod Radhoštěm je ovlivněno zejména migrací v rámci kraje. V těchto obvodech jsou příznivé

podmínky pro bydlení, co se týče kvalitnějšího životního prostředí a je zde také dobrá dojezdová vzdálenost do aglomerace Ostravy.

Diferenciace migrantů dle pohlaví

Obrázek 17: Migrační toky dle pohlaví v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v období 2000–2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

Co se týče přistěhovalých osob dle pohlaví, jak demonstruje obr. č. 17, až na 6 let ze sledovaného 22 letého období převyšují v počtech imigrujících ženy, a to v průměru o 11 osob/rok. Stejně tak u vystěhovalých osob dominují ženy, kromě 5 let období, a to v průměru o 15 % na rok, což znamená, že do a z území SO ORP migruje větší počet žen než mužů.

Nejvyšší nárůst v rámci imigrace mužů byl mezi roky 2001 a 2002 a pokles mezi lety 2014 a 2015. U žen tento trend nebyl podobný. Nejvyšší nárůst byl mezi lety 2006 a 2007 a podobně mezi roky 2019 a 2020. Podobný vývoj v rámci mužské a ženské imigrace byl zaznamenán mezi lety 2001–2002, 2006–2007, 2009–2010 a 2019–2020. V ostatních letech se statistiky liší.

Co se týče emigrace, stejně vysoká změna počtu emigrantů mužů byla mezi lety 2003 a 2004, 2018 a 2019. Nejvyšší pokles v rámci dvou let byl zaznamenán mezi lety 2019 a 2020. V rámci ženské emigrace se jednalo o nejvyšší změnu v letech 2003 a 2004, stejně jako u mužů, akorát v menším měřítku. Nejnižší změna byla mezi roky 2013 a 2014, což je odlišné od mužské emigrace. Podobný vývoj mužské a ženské emigrace byl mezi lety 2000–2004, 2006–2008 a

2010 až do konce sledovaného období. Z analýzy lze tedy usoudit, že imigrace mužů a žen se od sebe lišila více, než jejich emigrace.

Věkově diferencovaná migrace

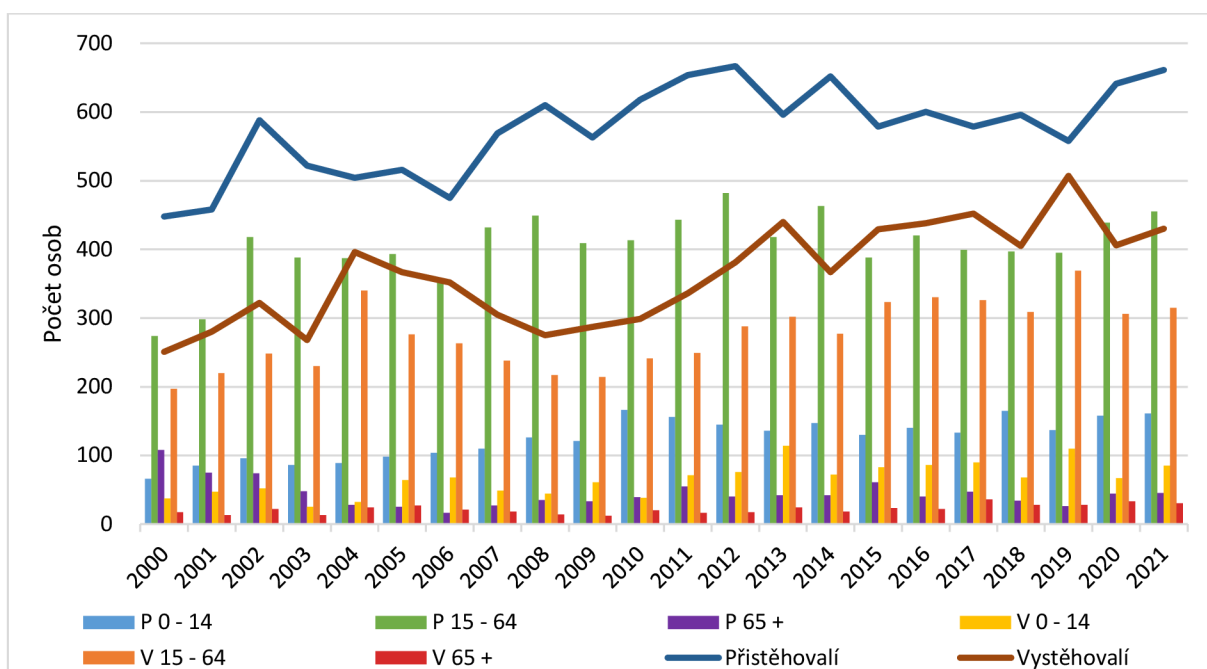
Tabulka 13: Věk vystěhovalých a přistěhovalých SO ORP za období 2000 – 2021

Věk	2000–2021					
	Přistěhovalí	%	Vystěhovalí	%	Celkem	%
0–14	2 755	21,77	1 439	18,00	4 194	20,31
15–64	8 915	70,45	6 078	76,04	14 993	72,62
65+	984	7,78	476	5,96	1 460	7,07
celkem	12 654		7 993		20 647	

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

Jak lze vidět v tabulce č. 13, v rámci migrujících dle věku je nejvyšší podíl zastoupen obyvateli v produktivním věku 15 – 64 let, a to 72,6 % z celkového počtu 20 647 migrujících. Druhou nejpočetnější skupinou jsou děti, respektive předproduktivní skupina ve věku 0–14 let, která tvoří 20,3 % migrujících a nejmenší skupinou jsou osoby v postproduktivním věku 65 let a více (7 %).

Nejpočetnější skupinou za celé sledované období byla skupina imigrujících obyvatel v produktivním věku. Druhá nejpočetnější skupina byla skupina emigrantů, taktéž v této věkové kategorii. Pozitivní je, že počet i podíl imigrantů v předproduktivním věku převyšuje skupinu dětských emigrantů. Nejméně početnou skupinou jsou osoby ve věku 65 +, přičemž přistěhovalí převyšují nad vystěhovalými.

Obrázek 18: Migrační toky dle věku v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v období 2000 – 2021

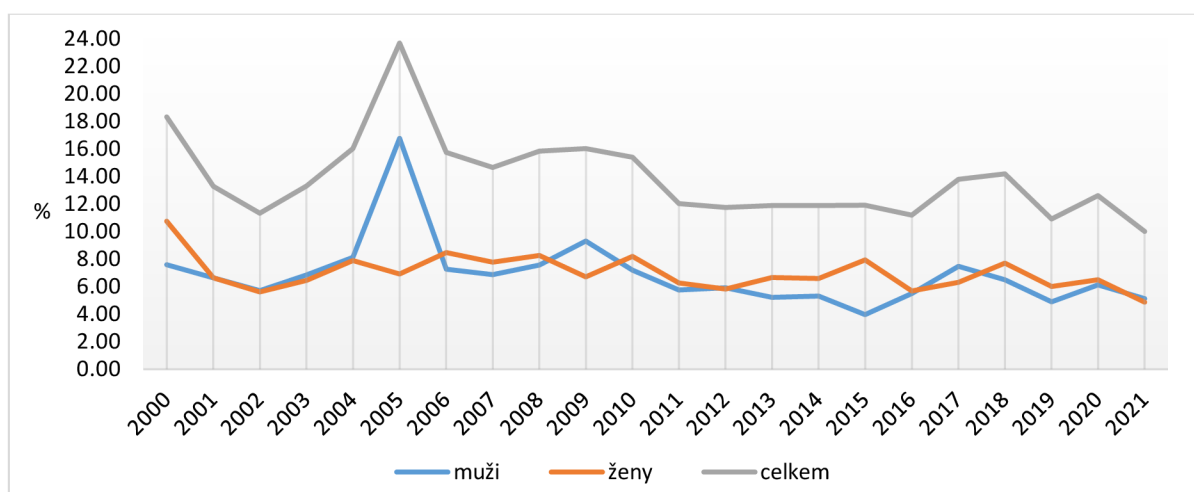
Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní, (pozn.: P- přistěhovalí, V- vystěhovalí)

Obrázek č. 18 demonstruje vývoj počtu migrujících za jednotlivé věkové skupiny. Linie grafu v rámci vystěhovalých a přistěhovalých obyvatel ve věku 15–64 let mají podobný vývoj jako na obr. č. 17. V kategorii 0–14 let se jedná se o osoby, které migrují v závislosti na jejich rodičích, tedy osobách další věkové kategorie, ne na základě jejich vlastního rozhodnutí. Podobný vývoj měli vystěhovalí a přistěhovalí 0–14 let v rámci období 2000–2006, kdy docházelo k trendu nárůstu, poklesu a dále nárůstu imigrujících i emigrujících. Toto období je takřka korespondující s vývojem imigrace i emigrace osob 15–64 let. Od roku 2006 je vývoj počtu migrujících této věkové skupiny opačný, ale v obou dvou případech mírně narůstající. Nejnižší podíl imigrujících dětí, nastal na počátku období v roce 2000, kdy podíl dosáhl pouze 14,7 % všech imigrujících. V rámci přistěhovalých obyvatel do 14ti let byl do roku 2010 (s výjimkou mírného poklesu mezi lety 2007–2009) kladný vývoj, kdy v roce 2010 dosáhl svého druhého nejvyššího maxima (26,8 %). Od tohoto roku, až do roku 2013 počet dětských imigrantů klesal. Další výrazný nárůst byl zaznamenán až v roce 2018 (27,6 %), po kterém následoval mírný pokles a od roku 2019 do roku 2021 počet již jen narůstal. Je ale patrné, že podíl imigrujících obyvatel této věkové skupiny pomalu narůstá. Počet dětských emigrantů má také vzestupnou tendenci. Za celé sledované období má podíl emigrantů předproduktivní skupiny vzestupnou tendenci, jako skupina v produktivním věku, přičemž nejnižší podíl nastal v roce 2003 (9,32) a nejvyšší podíl v roce 2013 (25,9).

Další skupinou jsou lidé v produktivním věku 15 – 64 let. Nejvyšší podíl imigrujících z celkového počtu imigrantů této skupiny, byl mezi lety 2003 a 2009, kdy hodnoty dosahovaly až 76 %. Od roku 2010 do roku 2021 byly podíly imigrantů takřka stagnující mezi hodnotami 66 % – 70 %/rok. Nejméně imigrantů bylo v roce 2000 (61 %), stejně jako u předproduktivní skupiny. Co se týče emigrujících v produktivním věku, jejich nejvyšší podíl byl v letech 2003 a 2004 (85 %), nejnižší v roce 2013 (68 %). Obdobně jako u imigrujících v této skupině podíl imigrantů od roku 2014 do roku 2021 stagnuje mezi hodnotami 72 – 76 %/rok.

Poslední skupinou jsou imigrující obyvatelé 65 +. Mezi lety 2000 a 2003 došlo k výraznému poklesu imigrantů této věkové skupiny. Minima dosáhl počet imigrujících v roce 2006, kdy byl počet příchozích pouze 16, v relativních hodnotách pouze 3,3 % všech imigrujících za daný rok. Od roku 2004 až do konce sledovaného období nebyla roční změna podílu imigrujících nějak výrazně kolísající a průměr za 19ti leté období 2004 – 2021 byl 7 % obyvatel/rok, v absolutních číslech 38, přičemž v posledním sledovaném roce byl počet imigrujících o něco málo vyšší. V rámci imigrace obyvatel v postproduktivním věku je tedy vývoj za posledních 10 let takřka neměnný. Počet osob v rámci emigrující skupiny 65 + má od roku 2009 vzestupnou tendenci. Od počátku sledovaného období se počet těchto osob navýšil, přičemž průměr za celé období je 5,9 %, neboli 22 emigrujících osob ročně. V roce 2021 se počet emigrujících ve věku 65 + nijak nelišil od předchozích let. V rámci emigrujících a imigrujících osob nad 65 let je migrační saldo za celé sledované období kladné. Dle grafu je zřejmé, že počty imigrujících převyšují nad počty emigrujících ve všech třech věkových kategoriích.

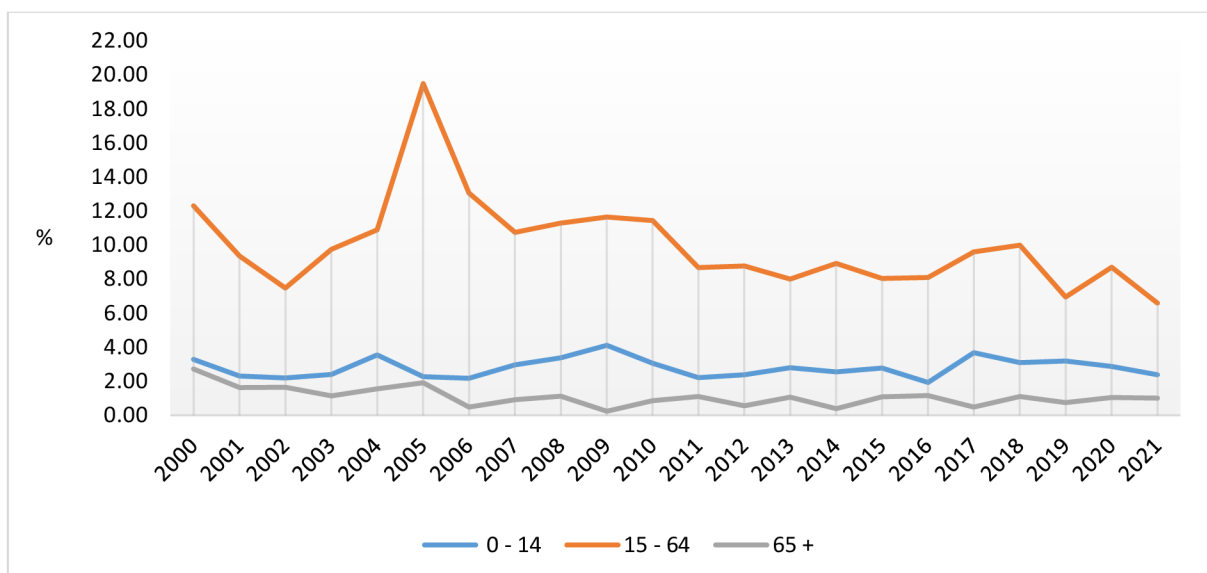
Vnitřní stěhování

Obrázek 19: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci z hlediska pohlaví mezi lety 2000 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

Vnitřní stěhování v rámci SO ORP je fenomén změny bydliště mezi obcemi obvodu, ke kterému docházelo a stále dochází. Tendence vývoje vnitřní migrace za celé období je jak lze vidět z grafu mírně klesající. V roce 2021 podíl vnitřní migrace na celkové migraci dosáhl svého minima (9,9 %), kdežto rok 2005 vykazoval maximum podílu (23,66 %). Z celkového počtu obyvatel obvodu se v průměru jednalo o 0,54 % účastníků vnitřní migrace za rok a z celkového objemu migrace zastupovala vnitřní migrace v průměru 13,88 %. I v tomto případě více migrují ženy než muži, ale pouze nepatrně, jelikož migrace žen převyšuje muže pouze o 27 osob (1,9 p. b.), přičemž z obrázku č. 19 je patrné, že ve srovnání počtu migrujících mužů a žen, v roce 2005 došlo ke značnému nárůstu mužské migrace. Jedná se o převyšující počet mužů, pacientů dnes již Prženského pečovatelského komplexu pro postižené, do kterého byli z Ostravice přemístěni (více na další straně).

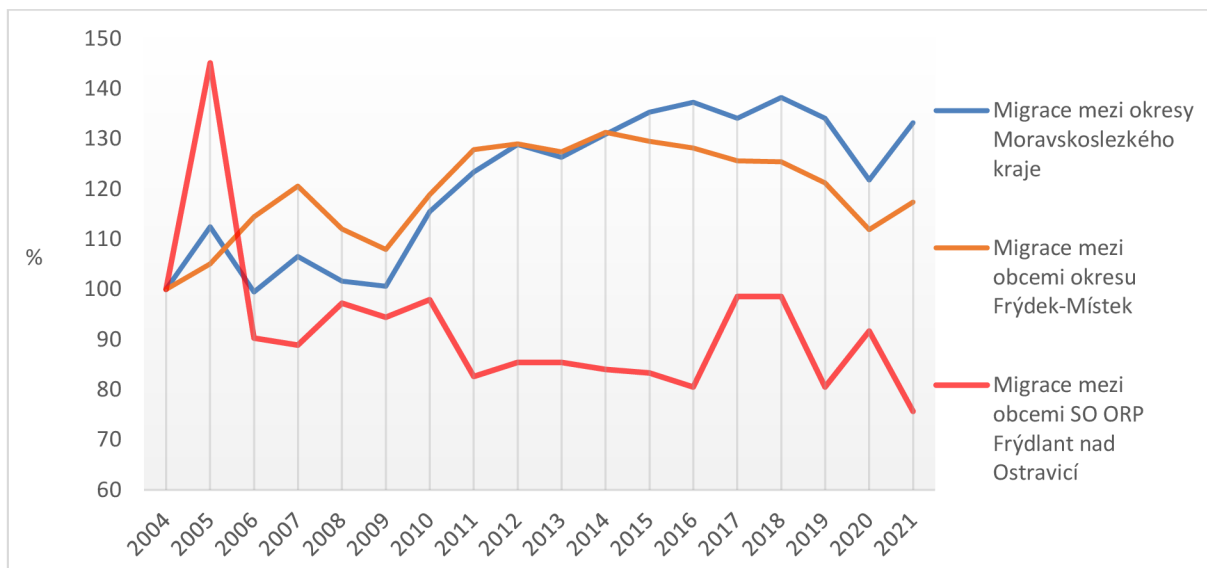

Obrázek 20: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci z hlediska věku mezi lety 2000 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

Co se týče srovnání věku vnitřních migrantů, největší migrující skupinou jsou osoby v produktivním věku 15–64 let. Tato skupina značně převyšuje předproduktivní a postproduktivní skupinu osob SO ORP. V procentuálním zastoupení vnitřních migrantů se v průměru jedná o necelých 72 % osob. Dále složka osob 0–14 let je v průměru zastoupena 20 % migrujícími a tato skupina se vůči celkové migraci nijak zvlášť nezvětšuje. Složka postproduktivních obyvatel v rámci sledovaného časového horizontu zaznamenala pokles od roku 2005 do roku 2014, nicméně po posledních letech se tato skupina osob mírně zvětšuje a v průměru tvoří necelých 8 % vnitřních migrantů.

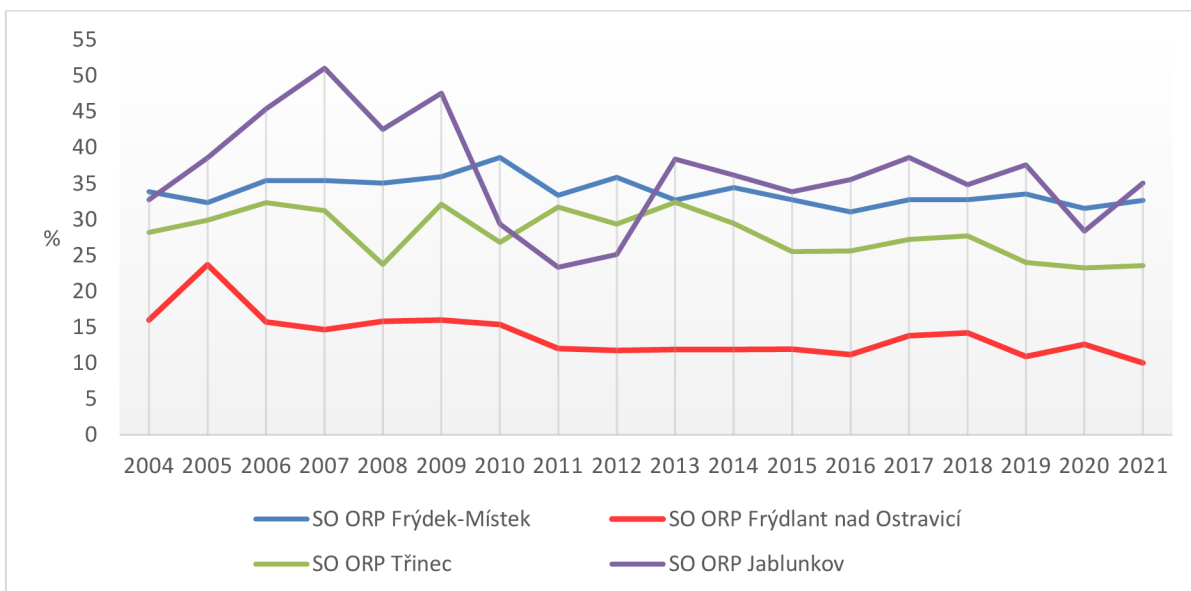
Důvodem nárůstu migrantů v roce 2005, a to zejména mužského pohlaví, jak již bylo zmíněno, bylo otevření pečovatelského komplexu, se zaměřením na postižené v kombinaci s tělesným, smyslovým a duševním onemocněním, Náš Svět v Pržně, s kapacitou 142 osob. Migrující osoby byly zejména z domu se zvláštním režimem Medela nacházející na Ostravici, který se v dnešní době specializuje na péči o seniory. Trend migrace těchto osob v roce 2005 lze také vidět na následujícím obrázku.

Obrázek 21: Vývoj vnitřní migrace jednotlivých územních celků dle bazického indexu mezi lety 2004 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Statistické ročenky Moravskoslezského kraje. Zpracování vlastní

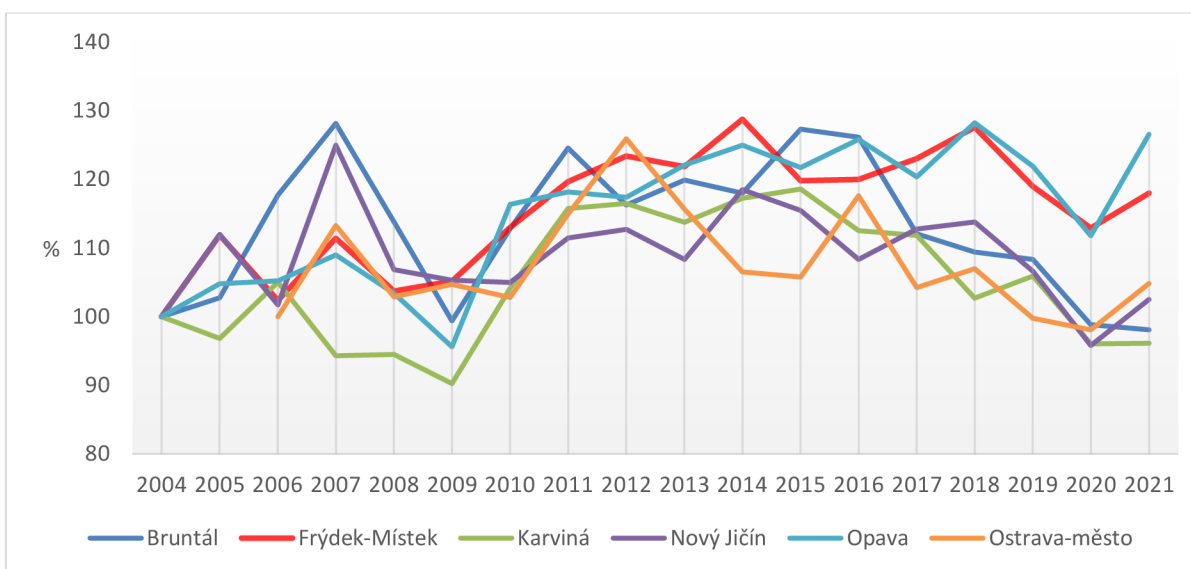
Jak lze vidět na obrázku č. 21, ve srovnání s vnitřní migrací mezi okresy MSK a obcemi okresu Frýdek-Místek, vnitřní migrace na úrovni správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí má klesající tendenci. Vývoj migrace mezi obcemi okresu Frýdek-Místek a mezi okresy Moravskoslezského kraje má dosti podobnou tendenci. K tvorbě obrázku č. 21 byla použita data od roku 2004, jelikož v rámci statistické ročenky Moravskoslezského kraje jsou data za vnitřní migraci dostupná až od tohoto roku.

Obrázek 22: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci správních obvodů s rozšířenou působností mezi lety 2004 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zpracování vlastní

V rámci srovnání podílu vnitřní migrace na celkové migraci správních obvodů s rozšířenou působností spadajících pod okres Frýdek-Místek, vykazoval správní obvod ORP Frýdlant nad Ostravicí nejnižší podíly. Procentuálně nejvyšší vnitřní migrace probíhala v rámci území SO ORP Jablunkov a SO ORP Frýdek-Místek. Jak lze tedy z obrázku vidět, v rámci migrace SO ORP Frýdlant n. O. se vnitřní migrace zásadně nepodílí na celkové migraci správního obvodu.

Obrázek 23: Vývoj vnitřní migrace okresů Moravskoslezského kraje dle bazického indexu mezi roky 2004 a 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Statistické ročenky Moravskoslezského kraje. Zpracování vlastní

Co se týče srovnání na úrovni kraje a jeho okresů, jak lze vidět na obrázku č. 23, dle bazického indexu je vnitřní migrace v rámci okresu Frýdek-Místek a okresu Opava již několik let nejvyšší a v roce 2014 a 2018 dosáhla svého maxima. Stále klesající počet vnitřních migrantů lze ale v rámci kraje zaznamenat na území okresu Ostravy, Nového Jičína, Bruntálu a Karviné.

6.1.2. Migrace na úrovni obcí

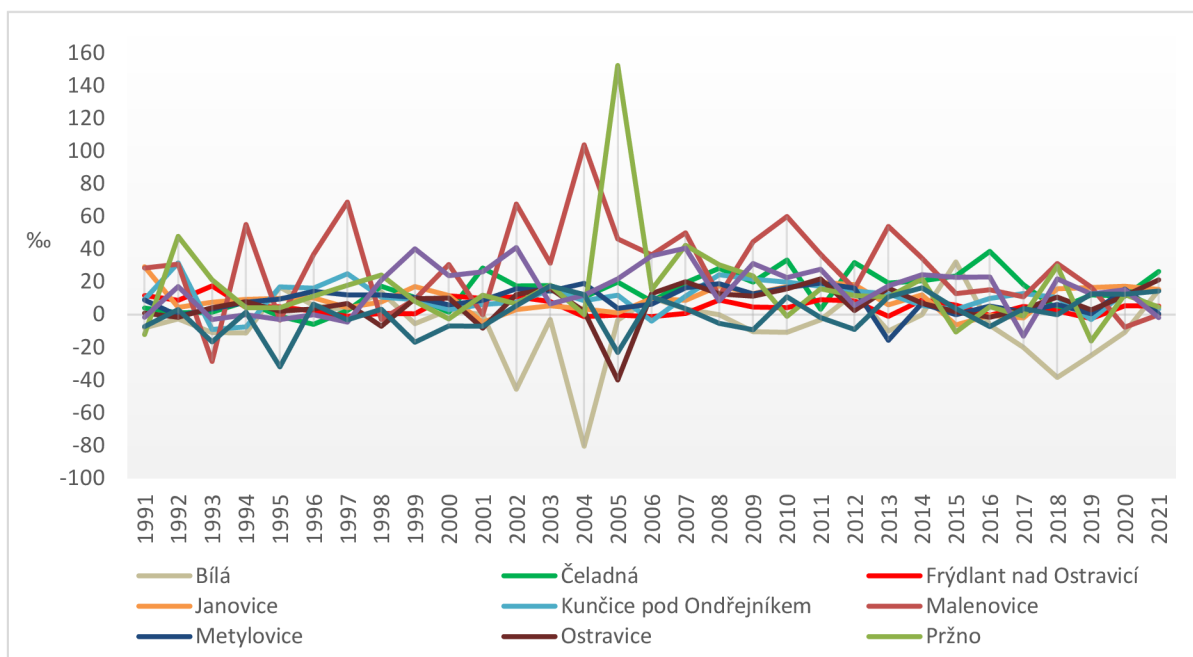
Analýza migrace na úrovni obcí je provedena v časovém horizontu mezi rokem 1991 a rokem 2021. Jak již bylo zmíněno, na konci roku 1990, byly od Frýdlantu nad Ostravicí odděleny části Janovice, Malenovice, Metylovice, Pržno a Pstruží a vznikly z nich samostatné obce. Analýza je provedena pomocí hrubé míry migračního salda, což je zrelativizování absolutních hodnot migračního salda pomocí vztažení k 1000 obyvatelům středního stavu.

Jak prezentuje obr. č. 24 a tabulka č. 14, nejvyšší relativní nárůst počtu obyvatel byl v rámci horizontu sledovaných 30 let na území Malenovic, Pržna, Pstruží a Čeladné. Nejvyšší hodnoty HMMS byly dlouhodobě naměřeny u obcí Malenovice, Čeladné a Pstruží. U těchto obcí se jednalo o proces suburbanizace. Pouze v rámci obce Pržno se o proces suburbanizace nejednalo. Nicméně v rámci obce Malenovice se v posledních dvou sledovaných obdobích, zejména v roce 2020, jednalo o migrační úbytek, jak demonstruje obr. č. 24. Obdobně tak Pstruží v roce 2021, které mělo stejně jako v roce 2017 zápornou hrubou míru migračního salda. Naopak obec Čeladná měla v roce 2021 nejvyšší HMMS ze všech obcí SO ORP a od roku 1996 nezaznamenala zápornou míru migračního salda.

Suburbanizace obcí Malenovic, Pstruží a Čeladné neboli stěhování obyvatel do zázemí města Frýdlantu nad Ostravicí, či širšího zázemí ostravské aglomerace je zapříčiněno zejména z důvodu velmi dobré dopravní dostupnosti ze silnice I. třídy I/56 vedoucí z Opavy přes Ostravu, Frýdek Místek, Frýdlant nad Ostravicí a Ostravicí, kde se silnice mění v horskou silnici vedoucí až do obce Bílá.

V rámci hrubé míry migračního salda a horizontu 30 sledovaných let byla jedinou ztrátovou obcí obec Bílá. V rámci této obce byly zaznamenány nejnižší hrubé míry migračního salda v roce 2004 (-77,1 ‰) a v roce 2002 (- 44,6 ‰) za celé sledované období a všechny obce SO ORP. Obec Staré Hamry měla takřka nulovou koncovou hodnotu HMMS. Nízké hodnoty migračního salda v absolutních hodnotách, tak i v relativních hodnotách HMMS jsou zapříčiněny špatnou dopravní dostupností, nízkou dopravní obslužností (po vybudování vodního díla Šance v roce 1969 zrušení vlakového spojení) nebo také nedostatečnou nabídkou pracovních míst. Tyto dvě obce vykazují rysy periferie. Na druhou stranu jsou obě obce velmi

atraktivní pro svou lesnatost a potenciál sportovního vyžití. Pro bydlení jsou ale z výše uvedených důvodů poměrně neatraktivní.

Obrázek 24: Hrubá míra migračního salda obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991–2021

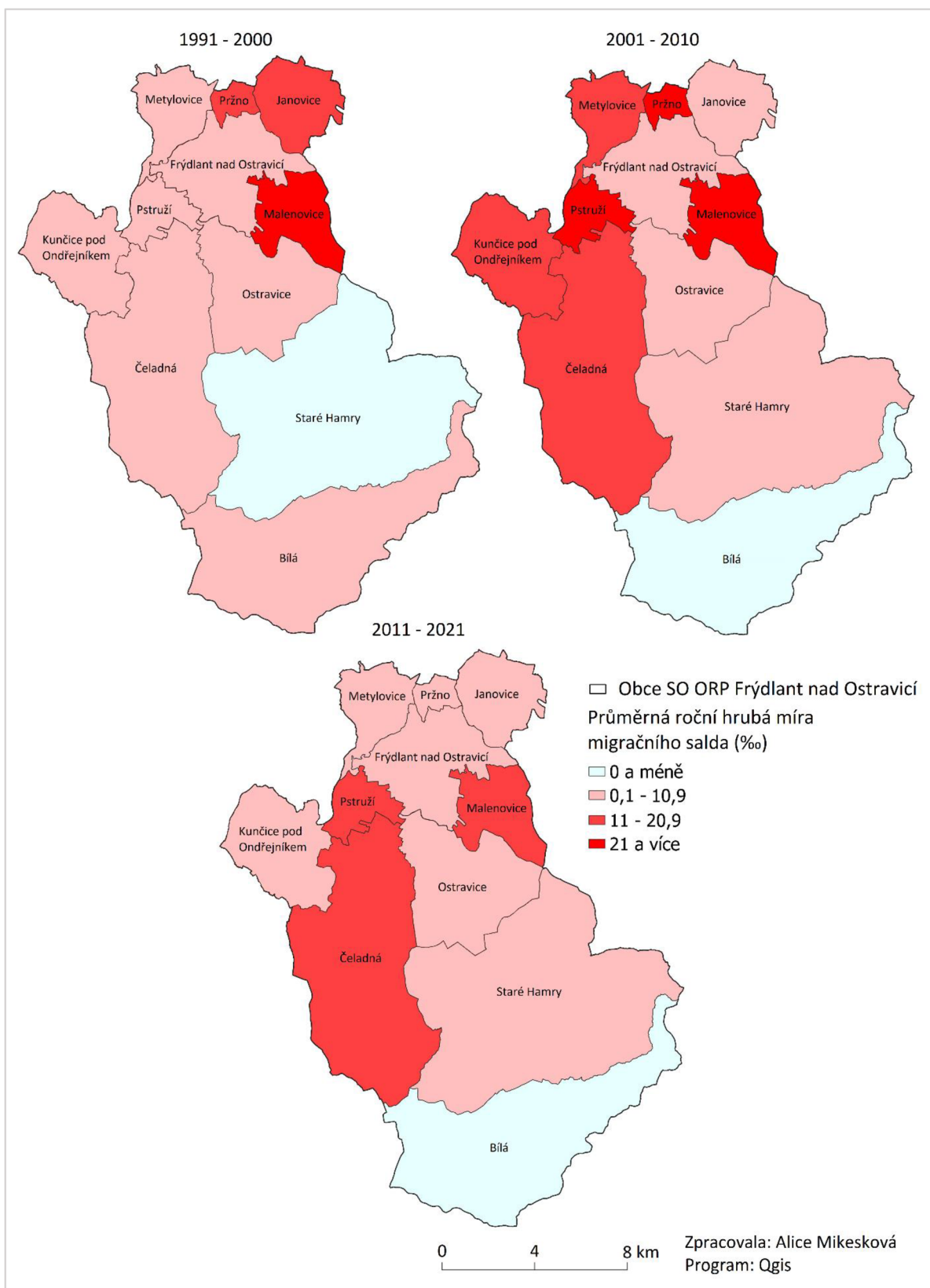
Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

Jak demonstruje tabulka č. 14 a obr. č. 24, v rámci průměrné roční hrubé míry migračního salda za 3 sledovaná období, obec Bílá zaznamenala značně zápornou hrubou míru migračního salda. Další obce správního obvodu migračně rostly ve všech 3 sledovaných obdobích. Nejvyšší HMMS byla v obci Malenovice, Pržno, Pstruží a Čeladná. Nejnižší nárůst počtu obyvatel migrací zaznamenalo v relativních hodnotách město Frýdlant nad Ostravicí obec Ostravice a Staré Hamry.

Tabulka 14: Vývoj průměrné hrubé míry migračního salda obcí SO ORP mezi lety 1991–2021

Obce	Průměrná roční hrubá míra migračního salda (‰)		
	1991–2000	2001–2010	2011–2021
Bílá	0,35	-13,56	-4,68
Čeladná	3,92	20,52	19,15
Frýdlant nad Ostravicí	6,10	4,42	4,17
Janovice	11,20	7,47	10,24
Kunčice	10,63	12,31	9,19
Malenovice	23,07	46,50	20,39
Metylovice	8,36	13,38	5,21
Ostravice	3,60	5,58	8,87
Pržno	12,57	31,31	7,69
Pstruží	9,13	24,96	14,34
Staré Hamry	-6,77	1,59	5,11

Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

Obrázek 25: Vývoj průměrné roční hrubé míry migračního salda SO ORP Frýdlant n. O. mezi lety 1991 – 2021

Zdroj: ČSÚ, (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR. Zpracování vlastní

V rámci 3 sledovaných období se postupně snižoval přirozený úbytek obyvatelstva. V prvních dvou obdobích se snížil pouze mírně, nicméně mezi rokem 2010 a 2021 se snížil téměř o polovinu. V součtu ale zaznamenaly všechny obce úbytek obyvatelstva přirozenou měnou, kromě Pstruží a Malenovic, kde byl přírůstek v tak dlouhém časovém horizontu kladný pouze nepatrně. (Pstruží + 21 obyvatel a Malenovice + 16). Lze tedy říci, že téměř všechny obce stárnou. Migrační přírůstek se v průběhu let zvyšoval. Mezi lety 1999 a 2009 se zvýšil počet imigrantů téměř o 40 %, ale mezi lety 2010 bylo zvýšení pouze 14%. Migrační saldo ale ve všech letech převýšilo úbytek obyvatel přirozenou měnou, a lze tak říci, že obce SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, rostou pouze díky kladné migraci.

Jedinou obcí, která v rámci těchto 3 sledovaných období zaznamenala v součtu přirozený úbytek i migrační úbytek obyvatel, byla obec Bílá. Díky záporným hodnotám se v průběhu sledovaného časového horizontu tato nejhůře dopravně dostupná obec stala v relativních hodnotách nejvíce ztrátovou obcí v celém správním obvodu.

Podobný vývoj byl v o něco lépe dopravně dostupné obci Staré Hamry. První dvě období obec ztrácela obyvatele jak přirozenou měnou, tak migrací, nicméně poslední období bylo ve znamení kladného migračního salda a nejnižšího přirozeného úbytku, který znamenal pro obci mírný celkový přírůstek obyvatel. Lze tedy říci, že obec se v období druhé dekády 21. století stala migračně atraktivnější, ve srovnání se dvěma předešlými obdobími, avšak za celý časový horizont ztratila nejvíce obyvatel z celého SO ORP.

Nejnižší migrační přírůstek za celý sledovaný horizont mělo město Frýdlant nad Ostravicí. V prvním období město přirozenou měnou ztratilo jednoho obyvatele, v druhém období se jednalo o pokles počtu obyvatel zejména díky přirozenému úbytku, ale v posledním období město zaznamenalo vysoký migrační přírůstek, což způsobilo nepatrný nárůst počtu obyvatel za celý třicetiletý horizont.

Obdobně jako město Frýdlant nad Ostravicí, nízký populační přírůstek měla obec Ostravice. Díky přirozenému úbytku a nízkému migračnímu přírůstku v prvním období obec vykázala záporný celkový přírůstek. Druhé období bylo ve znamení nárůstu obyvatel migrací, a tudíž obec vyrovnala ztrátu obyvatel z období minulého. Díky vysokému migračnímu saldu a relativně nízkému přirozenému úbytku v posledním období se obec mírně populačně zvětšila.

Kunčice pod Ondřejníkem a Metylovice měly poměrně homogenní vývoj počtu obyvatel. V prvním i druhém období obě obce vykazovaly přirozený úbytek obyvatel, nicméně měly kladné migrační saldo převyšující ztrátu obyvatel přirozenou měnou. V posledním období měly Kunčice pod Ondřejníkem i Metylovice kladné migrační saldo, ale i přirozený přírůstek.

Obec Čeladná zaznamenala ve všech třech obdobích záporný přirozený přírůstek. V prvním období migrační saldo jen mírně převyšovalo přirozený úbytek obyvatel. Následující období bylo ve znamení vysokého migračního přírůstu, stejně tak jako poslední období, ve kterém se mírně zvýšil úbytek obyvatel přirozenou měnou. Nárůst obyvatel migrací byl ale nejvyšší za všechny sledovaná období v rámci všech obcí správního obvodu.

Obec Pstruží je jedinou obcí, která měla v prvním období kladný přirozený přírůstek. V následujícím období jej měla záporný, ale v posledním sledovaném období vykázala taktéž kladný přirozený přírůstek. Tato obec měla ve všech obdobích kladné migrační saldo.

Obec Pržno a Janovice vykázaly ve všech 3 sledovaných obdobích přirozený úbytek obyvatel. Migrační saldo ale mělo ve všech obdobích hodnoty vysoce převyšující přirozenou ztrátu obyvatel, což pro obce znamenalo kladný celkový přírůstek.

Nejvyšší nárůst počtu obyvatel v relativních hodnotách byl na území obce Malenovice, která ačkoliv v prvním období vykázala přirozený úbytek obyvatel, další dvě období byly ve znamení přirozeného přírůstu. Malenovice jsou jedinou obcí, která v rámci první dekády 21. století zaznamenala přirozený přírůstek obyvatel. Zejména migrací ale tato obec získala velké množství obyvatel ve všech 3 sledovaných obdobích.

7. Rezidenční preference obyvatel obcí SO ORP Frýdlant n. O.

Tato kapitola obsahuje vyhodnocení dotazníkového šetření zaměřeného na rezidenční preference obyvatelstva vybraného správního obvodu, který byl pro použití této práce vytvořen. Počet, věk a nejvyšší dosažené respondentů je popsán v metodologii této práce, spolu s použitými metodami vyhodnocování.

Typ bydlení

Z celkového počtu respondentů, 75,74 % bydlí v rodinném domě, 17,65 % v panelovém bytovém domě, 5,88 % bydlí v cihlovém bytovém domě a 0,74 % dotázaných v chalupě/chatě. 100 % respondentů z obcí Bílá, Janovice, Malenovice, Metylovice, Pržno a Staré Hamry bydlí v rodinném domě. Vyšší podíl žijících v panelových bytových domech je na území Kunčic pod Ondřejníkem, Ostravice a Frýdlantu nad Ostravicí.

Tabulka 15: Preferovaný typ bydlení

Typ současného bydlení	Ideální typ bydlení			
	Rodinný dům	Panelový bytový dům	Chata/chalupa	Cihlový bytový dům
Rodinný dům	97,09%	0,00%	1,94%	0,97%
Panelový bytový dům	54,17%	29,17%	12,50%	4,17%
Chata/chalupa	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Cihlový bytový dům	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%
Celkem	86,76%	5,14%	3,67%	4,41%

Znění otázek: „Typ Vašeho současného bydlení“, „Jaký typ bydlení preferujete?“

75,73 % dotázaných obyvatel aktuálně žije v rodinném domě a bydlení v něm by upřednostnilo 86,76 % respondentů. Z tohoto lze jasně spatřit výraznou inklinaci obyvatel k tomuto typu bydlení. Relativně nízký podíl preferencí zastupuje panelový bytový dům (5,14 %), ve kterém aktuálně žije 17,65 % dotázaných a cihlový bytový dům (3,67 %), kde žije 5,88 % respondentů. Nejméně preferovaným typem je dle respondentů chata či chalupa (3,67 %), avšak preference tohoto typu bydlení je vyšší, než aktuální podíl obyvatel v ní žijících (0,74 %). Z tohoto faktu lze usoudit, že pouze rodinný dům a chata/chalupa má vyšší preference, než je aktuální podíl žijících v těchto typech bydlení.

Téměř všichni dotázaní bydlící v rodinných domech preferují bydlení v rodinném domě. 2 % respondentů by ale raději upřednostnilo chatu či chalupu nebo cihlový bytový dům (0,97 %). Obyvatelé panelových bytových domů by taktéž v 54,17 % upřednostnily rodinný dům, avšak ne tak významně jako obyvatelé rodinných domů. Necelých 30 % respondentů z panelových bytových domů by zvolilo stejný typ, v jakém aktuálně žijí, nicméně 12,5 % by raději žilo v chatě/chalupě. Pouze 4,17 % by upřednostnilo cihlový bytový dům. Lze tedy

usoudit, že chata či chalupa je nejoblíbenější u respondentů žijících v panelovém bytovém domě. Co se týče obyvatel chat či chalup, 100 % dotázaných by upřednostnilo žití v rodinném domě. Obyvatelé cihlových bytových domů by také zvolili cihlové bytové domy (50 %) a rodinné domy (50 %).

Tabulka 16: Preferovaný typ bydlení v závislosti na věku respondenta

Věk respondenta	Ideální typ bydlení			
	Rodinný dům	Panelový bytový dům	Chata/chalupa	Cihlový bytový dům
15–19	89,47%	0,00%	7,89%	2,63%
20–29	90,63%	3,13%	3,13%	3,13%
30–39	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
40–49	75,00%	10,71%	3,57%	10,71%
50–59	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
60–69	83,33%	8,33%	0,00%	8,33%
70 a více	71,43%	28,57%	0,00%	0,00%

Znění otázek: „Věk“, „Jaký typ bydlení preferujete?“

Co se týče preferencí dle věku respondentů, ve všech věkových kategoriích převažuje ideál rodinného domu. Nejmladší dotázaní v kategorii 15–19 let, by kromě rodinného domu (89,47 %) zvolili k bydlení také chatu či chalupu (7,89 %) nebo cihlový bytový dům (2,63 %). Podíl respondentů volících chatu či chalupu je ze všech věkových kategorií nejvyšší právě u této nejmladší skupiny dotázaných. U dotázaných z jiných věkových kategorií chata/chalupa nijak zvlášť v oblibě není. V druhé věkové kategorii 20–29 let by nejvíce dotázaných upřednostnila bydlení v rodinném domě (90,63 %). Další typy bydlení jsou zastoupeny 3,13 %. Věková kategorie respondentů 30–39 let má 100% preferenční zastoupení v rámci rodinného domu. Nikdo z dotázaných by nepreferoval jiný typ.

U respondentů věkové kategorie 40–49 let se ale preference liší. Tato kategorie má spolu s dotázanými ve věku 70 let a více nejnižší podíl volby rodinného domu. Kategorie 40–49 let by pouze ze 75 % volila rodinný dům. Relativně vysoký podíl odpovědí byl zaznamenán v rámci typu panelového bytového domu a cihlového bytového domu, oba typy 10,71 %. Pouze 3,57 % by zvolilo k žití chatu/chalupu. Následující věková kategorie 50–59 let upřednostňuje rodinný dům (100 %). Dotázaní z kategorie 60–69 let by ve většině případů taktéž volili rodinný dům (83,33 %), přičemž stejné zastoupení mají panelové bytové domy a cihlové bytové domy (8,33 %). Poslední věková kategorie 70 let a více, již tak zásadně neupřednostňuje bydlení v rodinném domě (71,43 %), přičemž tato preference je stále převyšující ostatní. Vysoký podíl odpovědí byl uveden i u panelového bytového domu (28,57 %). Absence preference je ale u chaty/chalupy či cihlového bytového domu.

Z odpovědí je zřejmé, že respondenti ve věku 15–39 let upřednostňují rodinné domy a chaty a chalupy. Dotázaní nad 40 let volí rodinné domy, nicméně s přibývajícím věkem, od 60 let, upřednostňují i panelové či bytové domy.

Forma bydlení

Na otázku formy současného bydlení skoro tři čtvrtě respondentů odpovědělo, že bydlí ve vlastním domě a další velká část dotázaných bydlí ve vlastním bytě. 89 % dotázaných tedy bydlí v jedné z forem vlastního bydlení. Pouze 11 % bydlí v nájmu či vlastní družstevní podíl. Z odpovědí lze tedy usoudit, že v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí převažuje fenomén vlastnického bydlení nad jinými typy.

Tabulka 17: Preferovaná forma bydlení

Současná forma bydlení	Ideální forma bydlení		
	Vlastní	Družstevní	Nájemní
Vlastní	100,00%	0,00%	0,00%
Družstevní	100,00%	0,00%	0,00%
Nájemní	100,00%	0,00%	0,00%

Znění otázek: „Forma Vašeho současného bydlení“, „Jakou formu bydlení preferujete?“

V rámci otázky na ideální formu bydlení 100 % respondentů preferuje vlastní bydlení. Tento fakt potvrzuje obecné tvrzení, že vlastnické bydlení je nejpreferovanější formou bydlení.

Dispozice domu nebo bytu

V rámci bytové dispozice nejvíce dotázaných bydlí ve větší dispozici než je 4+1 nebo 5+kk (32,35 %). Druhý nejvyšší podíl obyvatel bydlí v dispozici 4+1 nebo 5+kk (24,26 %). Nejméně respondentů bydlí v dispozici 1+kk (1,47 %).

Tabulka 18: Preferovaná dispozice bytu nebo domu

Současná bytová dispozice	Ideální bytová dispozice					
	1+kk	1+1 nebo 2+kk	2+1 nebo 3+kk	3+1 nebo 4+kk	4+1 nebo 5+kk	Větší
1+kk	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
1+1 nebo 2+kk	0,00%	40,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%
2+1 nebo 3+kk	0,00%	5,00%	30,00%	45,00%	20,00%	0,00%
3+1 nebo 4+kk	0,00%	0,00%	9,38%	78,13%	12,50%	0,00%
4+1 nebo 5+kk	6,06%	0,00%	9,09%	18,18%	63,64%	3,03%
Větší	2,27%	0,00%	9,09%	11,36%	29,55%	47,73%
Celkem	2,21%	2,21%	13,97%	33,82%	31,62%	16,18%

Znění otázek: „V jaké bytové dispozici právě bydlíte?“, „Jaká je Vaše preferovaná dispozice domu či bytu?“

V rámci ideální bytové dispozice velká většina respondentů preferuje bytovou dispozici, ve které právě bydlí. V rámci 1+kk dispozice by ale respondenti zvolili 2+1 nebo 3+kk. Dotázaní bydlící v dispozici 1+1 nebo 2+kk by dle odpovědí zvolili stejnou dispozici ve 40 % odpovědí. Zbýlých 60 % by zvolilo větší bytové dispozice, jak lze vidět v tabulce č. 15. Obyvatelé bytů 2+1 nebo 3+kk by menší dispozici zvolili pouze v 5 % případů a stávající dispozici ve 30 % případů. 45 % dotázaných by volilo spíše větší dispozici 3+1 nebo 4+kk. Menší podíl žijících v této dispozici by preferoval 4+1 nebo 5+kk dispozici.

Obyvatelé větších bytových dispozic, 3+1 nebo 4+kk, by preferovali zejména tu dispozici, ve které právě bydlí ze 78,13 %. 12,5 % respondentů by raději bydlelo v dispozici 4+1 nebo 5+kk a pouze 9,38 % dotázaných preferuje 2+1 nebo 3+kk. Obyvatelé dispozice 4+1 nebo 5+kk taktéž preferují stávající dispozici z 63,64 %. 33,33 % by preferovalo menší dispozice. Pouze malé procento dotázaných by preferovalo bydlení ve větší dispozici, než aktuálně žijí. Obyvatelé větších bytových dispozic také zejména preferují žití ve větších dispozicích v 47,73 %. 29,55 % dotázaných by zvolilo 4+1 nebo 5+kk a zbylých 22,72 % by preferovalo menší dispozice.

Dalo by se říci, že nejpreferovanější bytovou dispozicí je 3+1 nebo 4+kk (33,82 %) a 4+1 nebo 5+kk (31,62 %), tyto dispozice tedy dohromady zaujímají 65,44 % odpovědí. Nejméně preferovanou dispozicí je 1+kk a 1+1 nebo 2+kk, obě se stejným procentem zastoupení 2,21 %.

Tabulka 19: Preferovaná bytová dispozice v závislosti na věku respondenta

Věk respondenta	Ideální bytová dispozice					
	1+kk	1+1 nebo 2+kk	2+1 nebo 3+kk	3+1 nebo 4+kk	4+1 nebo 5+kk	Větší
15–19	5,26%	2,63%	13,16%	21,05%	21,05%	36,84%
20–29	0,00%	0,00%	15,63%	28,13%	53,13%	3,13%
30–39	0,00%	0,00%	0,00%	30,00%	60,00%	10,00%
40–49	0,00%	3,57%	7,14%	46,43%	28,57%	14,29%
50–59	11,11%	0,00%	22,22%	22,22%	33,33%	11,11%
60–69	0,00%	8,33%	33,33%	41,67%	8,33%	8,33%
70 a více	0,00%	0,00%	14,29%	85,71%	0,00%	0,00%

Znění otázek: „Věk“, „Jaká je Vaše preferovaná dispozice domu či bytu?“

Mladší ročníky mají zastoupení odpovědí u všech typů bytových dispozic. Nejvíce kategorie 15–19 let preferuje větší bytové dispozice než je 4+1 nebo 5+kk, dále také preferuje 4+1 nebo 5+kk či 3+1 nebo 4+kk. Menší dispozice mají nižší zastoupení odpovědí. Věková skupina 20–29 let preferuje byty větší než 2+1 nebo 3+kk, přičemž nejpreferovanější byty jsou o dispozici 4+1 nebo 5+kk. Tato věková kategorie ale takřka nemá preference u větších

bytových dispozic. Respondenti věkové kategorie 30–39 let taktéž nejvíce upřednostňují byty 4+1 nebo 5+kk a méně také 3+1 nebo 4+kk, nicméně nepreferují menší byty. Dotázaní ve věku mezi 40 a 49 lety upřednostňují byty 3+1 nebo 4+kk a byty 4+1 nebo 5+kk. Další věková kategorie 50–59 let preferuje byty 4+1 nebo 5+kk a se stejným procentem zastoupení 22,22 % byty 2+1 nebo 3+kk nebo 3+1 nebo 4+kk. Postproduktivní věkové kategorie 60 let a více již velké dispozice nepreferuje. Nejpreferovanějšími dispozicemi v rámci těchto dvou kategorií 60–69 let a 70 let a více jsou dispozice 3+1 nebo 4+kk a 2+1 nebo 3+kk.

Z odpovědí lze tedy usoudit, že mladší ročníky bydlící s rodiči preferují větší bytové dispozice. Rodiny s dětmi taktéž preferují větší bytové dispozice 4+1 nebo 5+kk, ale ne větší. Postproduktivní kategorie 60 let a více upřednostňuje zejména 3+1 nebo 4+kk dispozice.

Migrační potenciál

V rámci otázky rodáctví bylo 55 % dotázaných rodáků z dané obce. 30 % obyvatel žije v jejich obci již delší část života a 10 % kratší část života a pouze 5 % teprve krátce. Co se týče konkrétních obcí, nejvíce rodáků bylo z obce Bílá, Kunčice pod Ondřejníkem a Janovic. Nejnižší počet byl v rámci obce Čeladná, Pstruží a Metylovice.

Tabulka 20: Migrační potenciál v závislosti na rodáctví

Rodáctví	Plán stěhování		
	Určitě ano	Určitě ne	Uvažuji o tom
Ano	6,67%	70,67%	22,67%
Ne, v obci bydlím delší část života	14,63%	63,41%	21,95%
Ne, v obci bydlím kratší část života	0,00%	100,00%	0,00%
Ne, v obci bydlím teprve krátce	42,86%	28,57%	28,57%
Celkem	10,29%	69,12%	20,59%

Znění otázek: „Jste rodák z dané obce?“, „Plánujete se odstěhovat?“

Na otázku, zdali se respondenti plánují odstěhovat, odpovědělo necelých 70 % respondentů, že se určitě odstěhovat neplánují, 20,59 % nad tím uvažuje a 10,29 % respondentů se určitě plánuje odstěhovat.

Rodáci se převážně odstěhovat nehodlají, nicméně 22,67 % nad tím uvažuje a 6,67 % se určitě hodlá přestěhovat. Část dotázaných, kteří bydlí v obci delší část života, se také odstěhovat neplánují (63,41 %). Je zde ale více těch, kteří se odstěhovat určitě chtějí (14,63 %). Žádný z respondentů, který žije v obci kratší část života, se neplánuje odstěhovat, nicméně z dotázaných, kteří žijí v obci teprve krátce, se převážná část odstěhovat plánuje.

Tabulka 21: Migrační potenciál v závislosti na věku respondenta

Věk respondenta	Plán stěhování		
	Určitě ano	Uvažuji o tom	Určitě ne
15–19	23,60%	36,80%	39,60%
20–29	16,50%	37,50%	46,00%
30–39	0,00%	20,00%	80,00%
40–49	0,00%	0,00%	100,00%
50–59	0,00%	0,00%	100,00%
60–69	0,00%	0,00%	100,00%
70 a více	0,00%	0,00%	100,00%

Znění otázek: „Věk“, „Plánujete se odstěhovat?“

Z tabulky č. 21 vyplývá, že mladí lidé mají vyšší sklony k migraci, než ve vyšším věku. Nejvyšší podíl respondentů (23,60 %), kteří mají v plánu se odstěhovat je ve věkové kategorii 15–19 let, nicméně i v této věkové kategorii převyšuje podíl dotázaných, kteří nemají v plánu se odstěhovat. Druhou kategorií s nejvyšším podílem lidí plánujících odchod z obce, je kategorie 20–29 let. Ta má ale patřičně nižší podíl těchto respondentů (16,5 %) a i v této kategorii převyšuje podíl obyvatel, kteří nemají v plánu se odstěhovat. V rámci dalších 4 věkových kategorií 40–70 let a více se nenašel nikdo, kdo by zvažoval odchod nebo by byl rozhodnut se odstěhovat. Z odpovědí tedy vyplývá, že obyvatelé těchto věkových kategorií jsou s životem v obcích SO ORP spokojeni.

Tabulka 22: Migrační potenciál v závislosti na nejvyšším dosaženém vzdělání respondenta

Nejvyšší dosažené vzdělání	Plán stěhování		
	Uvažuji o tom	Určitě ne	Určitě ano
Základní	33,33%	66,67%	0,00%
Středoškolské bez maturity	0,00%	100,00%	0,00%
Středoškolské s maturitou nebo vyšší odborné	20,00%	72,50%	7,50%
Vysokoškolské	11,90%	83,33%	4,76%
Celkem	14,29%	80,61%	5,10%

Znění otázek: „Nejvyšší dosažené vzdělání“, „Plánujete se odstěhovat?“

Do analýzy migračního potenciálu dle nejvyššího dosaženého vzdělání nebyli zahrnuti respondenti věkové kategorie ve věku 15–19 let, jelikož tato skupina má v budoucnu potenciál vyššího stupně vzdělání. Z výsledků se ukázalo, že u respondentů nad 19 let s nejvyšším dokončeným vzděláním základním není potenciál migrace nijak zvlášť vysoký. Výzkumu se zúčastnili pouze 3 respondenti nad 19 let s tímto nejvyšším stupněm vzdělání, a tak nelze z výsledků vyvodit jasný závěr. Avšak z této kategorie nemá ani jeden respondent jasný záměr stěhování. Kategorie respondentů se vzděláním středoškolským s maturitou ze 100 % odpovědí neplánuje migrovat. Někteří respondenti s nejvyšším vzděláním středoškolským s maturitou či

VOŠ mají ale záměr se přestěhovat, nebo nad tím uvažují a u kategorie vysokoškolsky vzdělaných již záměr stěhování není tak značný. Vyšší podíl kladných odpovědí byl tedy uveden u středoškolsky či VOŠ vzdělaných respondentů. Domnívám se tedy, že z hlediska migrace je SO ORP Frýdlant nad Ostravicí právě pro skupinu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva atraktivním regionem.

Tabulka 23: Migrační potenciál v závislosti na věku a cílové destinaci

Určitě ano	Věk respondenta		
	15–19	20–29	30–39
Do jiné obce v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	33,33%	80,00%	0,00%
Mimo SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v rámci MSK	44,44%	20,00%	0,00%
Mimo Moravskoslezský kraj	11,11%	0,00%	0,00%
Mimo Českou republiku	11,11%	0,00%	0,00%
Uvažují o tom			
Do jiné obce v rámci SP ORP Frýdlant nad Ostravicí	46,15%	54,55%	0,00%
Mimo SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v rámci MSK	15,38%	36,36%	50,00%
Mimo Moravskoslezský kraj	7,69%	9,09%	0,00%
Mimo Českou republiku	30,77%	0,00%	50,00%

Znění otázek: „Věk“, „Plánujete se odstěhovat? Pokud ano, napište kam.“

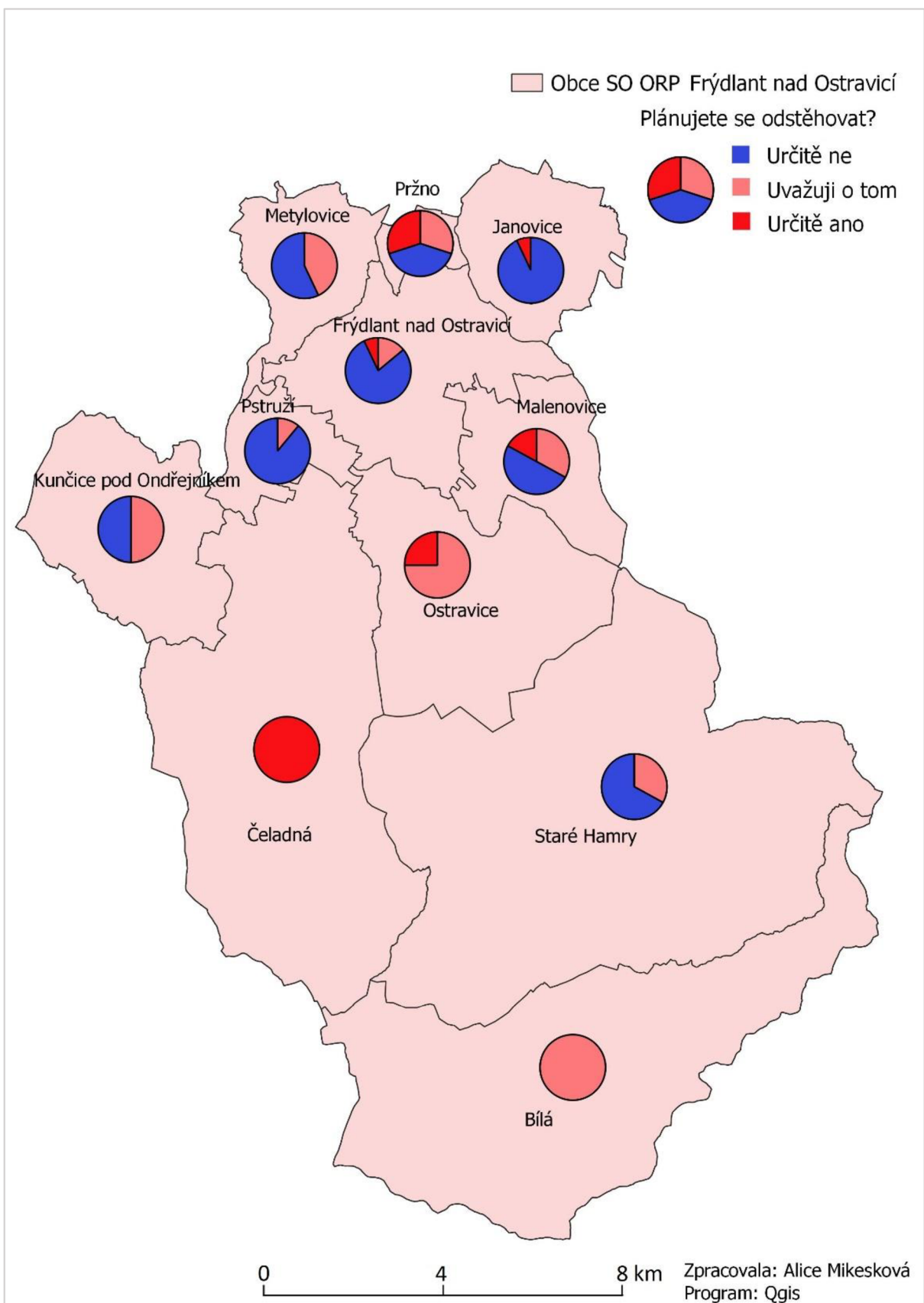
Co se týče cílové destinace respondentů, v rámci nejmladší věkové kategorie 15–19 let a dotázaných kteří jsou rozhodnuti se přestěhovat, má záměr 44,44 % opustit SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, ale zůstat v rámci Moravskoslezského kraje. Jako cílová města dotázaní uvedli 1x Ostravu a 2x Frýdek-Místek, další respondenti neuvedli konkrétní město či obec. Do jiné obce v rámci SO ORP má v plánu se přestěhovat 33,33 % dotázaných a mezi uvedenou obcí zde patří 1x Pržno. Mimo Moravskoslezský kraj má záměr se přestěhovat 11,11 % dotázaných. Zde respondenti uvedli 1x Olomouc, v tomto případě se pravděpodobně jedná o budoucího studenta VŠ. Mimo Českou republiku se plánuje přestěhovat taktéž 11,11 % dotázaných.

V rámci této věkové kategorie a těch, kteří zatím jen zvažují odchod z dané obce, uvedlo nejvíce dotázaných možnou migraci v rámci obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí (46,15 %). Jako cílové obce zde respondenti uvedli 2x Malenovice, 1x Metylovice, 1x Čeladnou a 1x Frýdlant nad Ostravicí. Druhý nejvyšší podíl odpovědí byl v rámci migrace mimo Českou republiku (30,77 %). Mimo SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, ale v rámci kraje by chtělo migrovat 15,37 % dotázaných. V tomto případě byla 1x uvedena Ostrava. Mimo Moravskoslezský kraj se uvažuje odstěhovat 7,69 % dotázaných a byla zde 1x uvedena Praha.

Z druhé věkové kategorie 20–29 let a těch, kteří mají v plánu migrovat, zahrnuje 80 % respondentů ty, kteří by určitě chtěli migrovat do jiné obce v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Mezi zmíněné cílové obce patří 2x Janovice, 1x Pstruží a 1x Frýdlant nad Ostravicí. 20 % zvažuje stěhování v rámci Moravskoslezského kraje, konkrétně do města Ostravy.

V rámci této kategorie uvažuje 54,55 % dotázaných migraci v rámci obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Mezi uvedené obce patří 1x Ostravice, 1x Čeladná a 1x Frýdlant nad Ostravicí, ostatní respondenti zvažovanou obci neuvedli. 36,36 % zvažuje migraci v rámci Moravskoslezského kraje, do Frýdku-Místku (4x) a 9 % zvažuje mimo Moravskoslezský kraj, do Brna (1x). Mimo Českou republiku nikdo z této věkové kategorie stěhování nezvažuje.

V kategorii 30–39 let není nikdo rozhodnut ke stěhování, nicméně jsou zde dva respondenti, kteří uvažují nad odchodem mimo SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Jeden respondent zvažuje odchod v rámci kraje do Frýdku-Místku a jeden respondent uvažuje nad emigrací mimo Českou republiku.

Obrázek 26: Otázka: Plánujete se odstěhovat?

Dotazníkového šetření se zúčastnili pouze 2 obyvatelé Čeladné, 2 obyvatelé Bílé a 4 obyvatelé z Ostravice, tudíž nelze udělat jasný závěr. Z odpovědí lze ale usoudit, že ve více než polovině obcí převažují respondenti, kteří nezvažují a ani nemají v plánu se z dané obce odstěhovat.

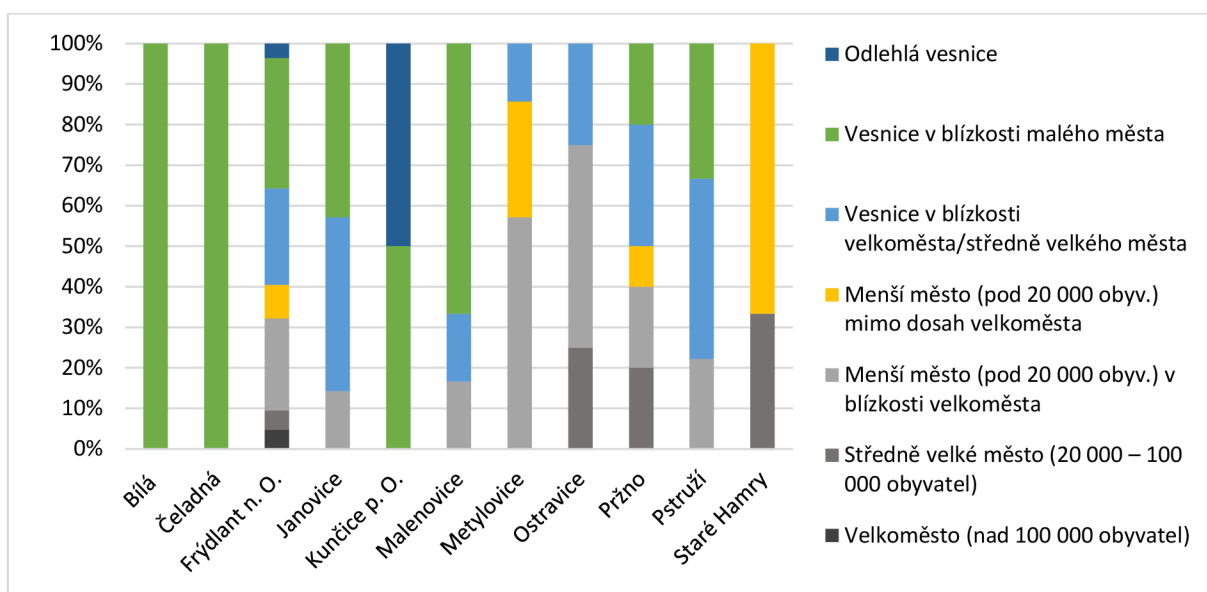
Preferovaný typ sídla

Tabulka 24: Preferovaný typ sídla

Preferovaný typ sídla	
Vesnice v blízkosti malého města	32,35%
Vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města	24,26%
Menší město (pod 20 000 obyv.) v blízkosti velkoměsta	22,79%
Menší město (pod 20 000 obyv.) mimo dosah velkoměsta	8,82%
Středně velké město (20 000 – 100 000 obyvatel)	5,88%
Odlehlá vesnice	2,94%
Velkoměsto (nad 100 000 obyvatel)	2,94%

Znění otázky: „Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?“

V rámci otázky preferovaného typu sídla je dle respondentů nejpreferovanějším typem vesnice v blízkosti malého města, které je v rámci dotazníkového šetření Frýdlant nad Ostravicí. Tuto odpověď zvolilo 32,35 % dotázaných. Druhou nejpreferovanější odpovědí je vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města (24,26 %). Středně velkým městem může v tomto případě být nedaleké město Frýdek-Místek a velkoměstem Ostrava. Třetí nejpreferovanější odpovědí je menší město (pod 20 000 obyvatel) v blízkosti velkoměsta. Nejméně preferovaným sídlem je dle odpovědí velkoměsto a odlehlá vesnice, oba dva typy sídel byly zastoupeny 2,94 %.

Obrázek 27: Otázka: Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?

Co se týče zastoupení odpovědí v rámci obcí správního obvodu, odpovědi jsou zde relativně diverzifikované. V mnoha případech obyvatelé vesnic upřednostňují právě vesnici, nicméně v několika případech se jedná o preferenci jiného sídla, než kde respondenti žijí. Například obyvatelé Starých Hamer by upřednostnili spíše menší město či obyvatele Ostravice by zvolili k žití menší město nebo středně velké město. Preference velkoměsta byla uvedena pouze respondenty žijícími ve Frýdlantu nad Ostravicí.

Tabulka 25: Preferovaný typ sídla v závislosti na věku respondenta

Věk	Preferovaný typ sídla						
	Odehlá vesnice	Vesnice v blízkosti malého města	Vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města	Menší město (pod 20 000 obyv.) mimo dosah velkoměsta	Menší město (pod 20 000 obyv.) v blízkosti velkoměsta	Středně velké město (20 000 – 100 000 obyv.)	Velkoměsto (nad 100 000 obyv.)
15–19	2,63%	23,68%	34,21%	5,26%	18,42%	13,16%	2,63%
20–29	3,13%	34,38%	18,75%	3,13%	34,38%	3,13%	3,13%
30–39	0,00%	30,00%	20,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%
40–49	7,14%	25,00%	28,57%	10,71%	14,29%	7,14%	7,14%
50–59	0,00%	66,67%	11,11%	22,22%	0,00%	0,00%	0,00%
60–69	0,00%	50,00%	16,67%	8,33%	25,00%	0,00%	0,00%
70 a více	0,00%	28,57%	14,29%	42,86%	14,29%	0,00%	0,00%

Znění otázky: „Věk“, „Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?“

Jak již bylo zmíněno, nejvíce zastoupeným typem odpovědi je vesnice v blízkosti malého města a tento typ je nejvíce upřednostňován kategoriemi 50–59 let a 60–69 let. Nejnižší zastoupení odpovědi byl ale u obyvatel 15–19 let, 40–49 let a 70 let a více. Vesnici v blízkosti velkoměsta/středně velkého města upřednostňují nad vesnici v blízkosti malého města respondenti ve věku 15–19 let. Menší město mimo dosah velkoměsta je nejvíce preferovaným typem u respondentů 70 let a více a u respondentů ve věku 50–59 let. Menší město v blízkosti velkoměsta nejvíce preferují dotázaní 30–39 let a 20–29 let. (U mladších ročníků 20–29 let je vesnice v blízkosti malého města stejně procentuálně zastoupena jako menší město v blízkosti velkoměsta). Středně velké město není nijak preferovaným typem sídla, pouze u kategorie 15–19 let je zastoupena pouhými 13,16 %. Odlehlá vesnice a velkoměsto jsou oblíbenější spíše u mladších věkových kategorií 15–29 let a 40–49 let, nicméně tyto dva typy jsou nejméně oblíbené z vybraných možností.

Tabulka 26: Preferovaný typ sídla v závislosti na počtu stěhování

Preferovaný typ sídla	Počet stěhování			
	Nikdy	Jednou	Dvakrát	Více než dvakrát
Menší město (pod 20 000 obyv.) mimo dosah velkoměsta	9,76%	10,20%	4,55%	8,33%
Menší město (pod 20 000 obyv.) v blízkosti velkoměsta	24,39%	18,37%	22,73%	29,17%
Odlehlá vesnice	4,88%	2,04%	0,00%	4,17%
Středně velké město (20 000 – 100 000 obyvatel)	7,32%	6,12%	0,00%	8,33%
Velkoměsto (nad 100 000 obyvatel)	2,44%	2,04%	0,00%	8,33%
Vesnice v blízkosti malého města	29,27%	40,82%	40,91%	12,50%
Vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města	21,95%	20,41%	31,82%	29,17%
Celkem	30,15%	36,03%	16,18%	17,65%

Znění otázky: „Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?“, „Stěhoval/a jste se někdy?“

V rámci preferovaného typu sídla v závislosti na počtu stěhování je nejvyšší podíl odpovědí u respondentů, kteří se stěhovali jednou v životě a druhý nejvyšší podíl je u dotázaných, kteří se nestěhovali nikdy. Relativně stejný podíl odpovědí je u dvou a více než dvou stěhování. Co se týče preferovaného typu sídla v závislosti na počtu stěhování, ti, kteří se nikdy nestěhovali, preferují zejména vesnici v blízkosti malého města a menší město v blízkosti velkoměsta, což naznačuje efekt sousedství. Respondenti, kteří se stěhovali jednou, preferují zejména vesnici v blízkosti malého města a s velkým odstupem odpovědi vesnici v blízkosti velkoměsta/středně velkého města spolu s menším městem v blízkosti velkoměsta. Respondenti, kteří se stěhovali dvakrát, upřednostňují zejména vesnici v blízkosti malého města a vesnici v blízkosti velkoměsta/středně velkého města. U dotázaných, kteří se stěhovali více

než dvakrát, je stejná preference menšího města v blízkosti velkoměsta jako u vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města. Pouze u této skupiny dotázaných nepřevládá preference vesnice v blízkosti malého města nad dalšími odpověďmi. Lze tedy říci, že preference obyvatel, kteří se minimálně jednou stěhovali, se liší od těch, kteří se nestěhovali nikdy. Stejně tak jako se zásadně liší preference dotázaných, kteří se stěhovali více než dvakrát, od těch, kteří se stěhovali maximálně dvakrát.

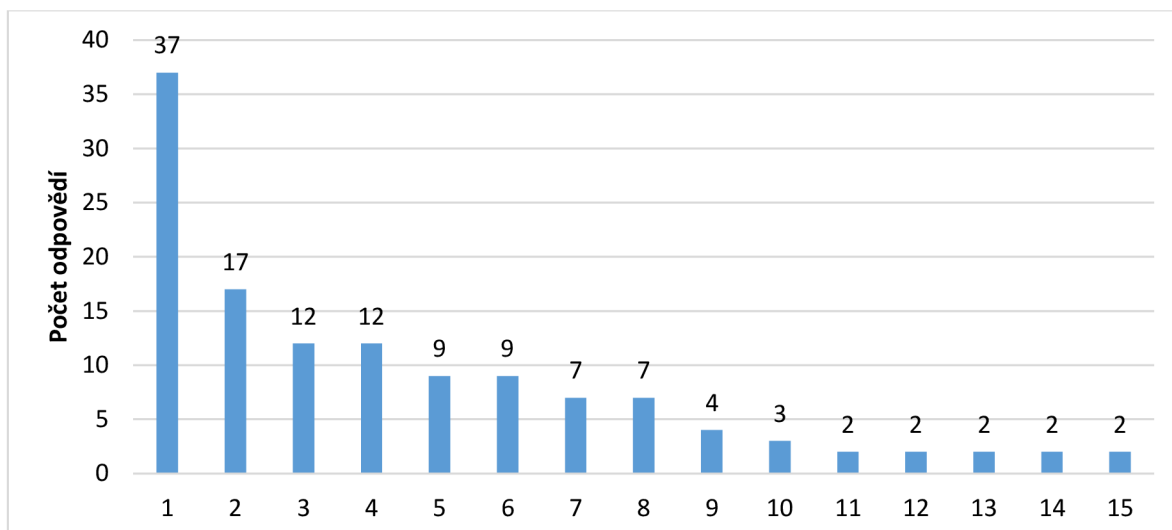
Důvod bydlení v obcích SO ORP

Na otázku, z jakého důvodu respondenti bydlí v dané obci, odpovídali respondenti různě, nicméně ve většině případů převažovalo rodáctví (56,6 %). Druhou nejvíce zastoupenou odpovědí bylo přestěhování se do dané obce kvůli rodině nebo vztahu (21,3 %) a třetí nejvíce zastoupenou odpovědí bylo přestěhování se kvůli kvalitnějšímu bydlení (17,6 %). Nikdo se ale do obcí správního obvodu nepřestěhoval z důvodu levnějšího bydlení.

Vyskytlo se i 5 jiných odpovědí. Dva respondenti se nastěhovali do jedné z obcí z důvodu nalezení dostupného podnájmu, další respondent zvolil jednu z obcí SO ORP kvůli čistějšímu prostředí a přírodě a jiní dva respondenti bydlí v jedné z obcí z důvodu oblíbenosti regionu a absence romských komunit.

Z těchto 17,6 % přistěhovaných obyvatel odpovědělo 71 %, že je životní úroveň v obci spíše lepší. 29 % přistěhovaných dotázaných odpovědělo, že je životní úroveň v obci výborná. Žádný z respondentů nezvolil odpověď spíše horší nebo špatná životní úroveň v obci, ve které žijí. Respondenti, kteří se přistěhovali do obcí z důvodu rodiny nebo vztahu jsou dle odpovědí, taktéž spokojeni. Dle 57 % těchto přistěhovaných je životní úroveň spíše lepší a 43 % odpovědělo, že je úroveň výborná. Z odpovědí lze tedy usoudit, že respondenti, kteří k bydlení zvolili obce SO ORP jsou s kvalitou života relativně spokojeni.

Migrační motivace

Obrázek 28: Otázka: Jaké důvody by Vás přiměly se odstěhovat z Vaší obce?

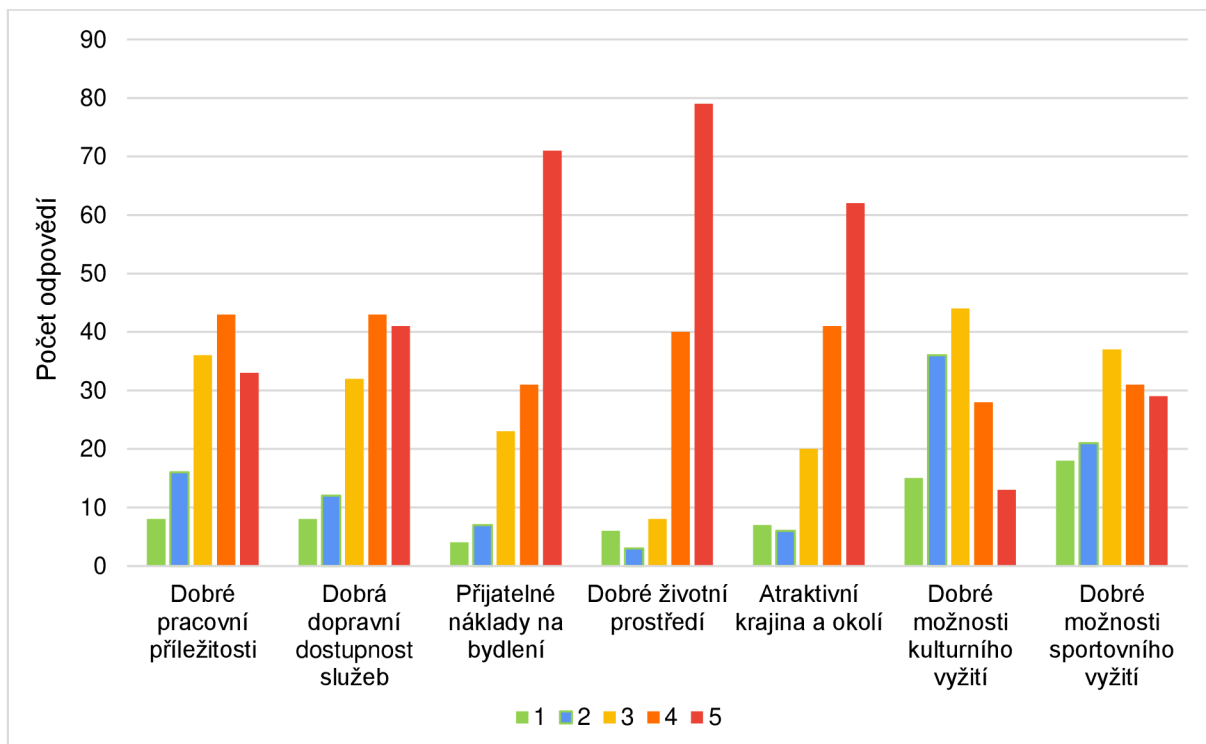
Nejčastější odpovědi respondentů:

1. Rodina nebo vztah
2. Nabídka lepší práce v jiném městě/obci, Rodina nebo vztah
3. Nabídka lepší práce v jiném městě/obci
4. Možnost kvalitnějšího bydlení, Rodina nebo vztah
5. Možnost kvalitnějšího bydlení
6. Vysoké náklady na bydlení
7. Možnost kvalitnějšího bydlení, Nabídka lepší práce v jiném městě/obci
8. Rodina nebo vztah, Vysoké náklady na bydlení
9. Žádné
10. Nabídka lepší práce v jiném městě/obci, Rodina nebo vztah, Vysoké náklady na bydlení
11. Možnost kvalitnějšího bydlení, Nabídka lepší práce v jiném městě/obci, Rodina nebo vztah
12. Možnost kvalitnějšího bydlení, Nabídka lepší práce v jiném městě/obci, Rodina nebo vztah, Vysoké náklady na bydlení
13. Možnost kvalitnějšího bydlení, Vysoké náklady na bydlení
14. Nabídka lepší práce v jiném městě/obci, Vysoké náklady na bydlení
15. Rodina nebo vztah, Nelíbí se mi v obci, kde právě bydlím

V rámci otázky na důvody, které by přiměly respondenta se odstěhovat z dané obce, mohli respondenti zvolit z nabídky 5 různých odpovědí, které mohli i kombinovat či zvolit možnost „jiné“. Nejčastější odpovědí byla migrace kvůli rodině nebo vztahu a druhou nejčastější odpovědí bylo opuštění obce z důvodu nabídky lepší práce v jiném městě/obci spolu

s důvodem rodiny nebo vztahu. Mimo jiné, řada dotázaných uvedla, že by je přiměla odstěhovat se možnost kvalitnějšího bydlení, či vysoké náklady na bydlení.

V rámci možnosti „jiné“ respondenti uvedli ve čtyřech případech, že by je nic nepřimělo se z dané obce odstěhovat. Dále také například dotázaný uvedl, že nechce být s rodinou, dále že obec respondenta je moc daleko od měst, další dotázaný uvedl absenci vysoké školy či že jedinou hrozbou je vystěhování přítelem (vyhození z domu).

Obrázek 29: Otázka: U uvedených skutečností uveďte, jaký jim přikládáte význam

(1 = nejméně důležité, 5 = nejdůležitější)

V rámci významu jednotlivých skutečností z odpovědí vyplývá, že obyvatelé SO ORP přikládají nejvyšší význam dobrému životnímu prostředí, přijatelným nákladům na bydlení a atraktivní krajině a okolí. Na druhou stranu dobrým možnostem kulturního a sportovního vyžití respondenti nepřikládají zásadní váhu. Relativně stejné procento rozložení odpovědí zastupují dobré pracovní příležitosti a dobrá dopravní dostupnost služeb.

Shrnutí výsledků analýzy primárních dat

Jak ukázalo dotazníkové šetření, nejpreferovanější bydlení je ve vlastním rodinném domě o dispozici 3+1 nebo 4+kk či 4+1 nebo 5+kk. Mladší respondenti 15–19 let preferují ještě větší bytové dispozice. Od 60 let a více u respondentů klesá preference žití v bytech či domech větších dispozic, dále klesá preference bydlení v rodinných domech a tyto nižší ročníky upřednostňují menší dispozice v panelových domech. Bez ohledu na reálné možnosti, by nejvíce dotázaných zvolilo žití ve vesnici v blízkosti malého města nebo ve vesnici v blízkosti velkoměsta či středně velkého města. Mladší ročníky by převážně zvolily vesnici v blízkosti velkoměsta a středně velkého města, respondenti mezi 20 a 69 lety upřednostňují vesnici v blízkosti malého města a respondenti 70 + by zvolili spíše menší město mimo dosah velkoměsta. Respondenti ve věku 15–19 let by převážně k bydlení zvolili vesnici.

V rámci migračního potenciálu se respondenti ve velké většině neplánují odstěhovat z jejich obce. Migrovat chtějí převážně respondenti ve věku mezi 15 až 39 lety. Ostatní dotázaní vyšších věkových kategorií migrovat neplánují a ani nad tím neuvažují. Respondenti, kteří mají záměr se přestěhovat, by převážně zvolili jinou obec v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí či jinou obec v Moravskoslezském kraji. V rámci vzdělání, zvažuje či plánuje migrovat zejména skupina dotázaných s nejvyšším dosaženým vzděláním středoškolským s maturitou nebo s vyšším odborným vzděláním. SO ORP shledávám jako atraktivní region pro skupinu dotázaných s vysokoškolským vzděláním.

Mezi důvody, na základě kterých by respondenti byli ochotni se přestěhovat, patří například rodina nebo vztah, nabídka lepší práce v jiném městě/obci, možnost kvalitnějšího bydlení či vysoké náklady na bydlení. Nejvíce si respondenti při výběru bydlení zakládají na dobrém životním prostředí, přijatelných nákladech na bydlení a atraktivní krajině a okolí.

8. Ověření hypotéz

H1: Bydlení ve vlastní nemovitosti představuje nejpreferovanější formu bydlení.

Z výsledků výzkumu vyšlo najevo, že 100 % respondentů preferuje vlastní formu bydlení, a tak na základě třídění primárních dat lze tuto hypotézu potvrdit.

H2: Sídelní preference vykazují efekt sousedství, což je preference podobných typů sídel či lokalit, se kterými mají obyvatelé největší zkušenosti.

Dle výsledku Pearsonova X^2 testu nezávislosti a Cramerova V se ukázalo, že existuje silná statistická souvislost v rámci preference typu bydlení a typu bydlení, ve kterém daní respondenti právě bydlí. Výsledek výpočtu Cramerova V byl 0,80 a na základě těchto statistických výpočtů a vyřídění primárních dat lze potvrdit tuto hypotézu efektu sousedství.

V rámci preferencí lokality, existuje nízká statistická souvislost. Pomocí výpočtu Cramerova V byl výsledek 0,28. V rámci této otázky, zda respondenti preferují vesnici v blízkosti malého města, středně velkého města či menší město aj. byly výsledky analýzy primárních dat různorodé, viz kapitola Preferovaný typ sídla. Nicméně statistickou souvislost, byť nižší, lze nalézt, a tak i tímto způsobem potvrzují tuto hypotézu.

H3: Lidé ve věku 20–39 let mají tendenci migrovat více než obyvatelstvo nad 39 let.

Z výsledků dotazníkového šetření vyšlo najevo, že 54 % respondentů ve věku 20–29 let zvažuje migraci, stejně jako 20 % dotázaných mezi 30 a 39 lety. V rámci statistické souvislosti dle Cramerova V výpočtu mezi věkem a tendencí migrace mladých existuje střední souvislost s výsledkem 0,53. Z řad respondentů nad 40 let nezvažuje migraci žádný respondent, a tak mohou tuto tezi potvrdit.

H4: Nejmladší generace (15–19 let) preferuje městský styl života.

Z analýzy primárních dat vyšlo najevo, že v této věkové kategorii preferuje městský styl života 39,47 % dotázaných. 60,53 % respondentů v tomto věku preferuje život na vesnici. V rámci analýzy pomocí Cramerova V se ukázalo, že se souvislost v tomto případě nepotvrdila. Tudíž na základě práce s daty a statistické souvislosti nemohu tuto hypotézu potvrdit.

9. Závěr

Diplomová práce se zabývala tematikou migrace a rezidenčních preferencí správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí. Hlavním cílem diplomové práce bylo zhodnotit migraci na území vybraného správního obvodu a vyhodnotit dotazníkové šetření migračních preferencí, které bylo vytvořeno za účely této práce. Pro zhodnocení migrace na území správního obvodu bylo použito veřejně dostupných dat z Českého statistického úřadu, jeho databází, statistik, ročenek a dalších sekundárních zdrojů. V rámci rezidenčních preferencí bylo provedeno dotazníkové šetření, které probíhalo od začátku února roku 2023 do poloviny března roku 2023 na území SO ORP Frýdlant nad Ostravicí na vzorku 136 respondentů. Analýza rezidenčních preferencí probíhala na základě těchto primárních dat.

Prvním dílčím cílem bylo v dlouhodobé perspektivě zhodnotit populační dynamiku zájmového regionu. Tato analýza ukázala, že po transformačních změnách v roce 1989 se v rámci správního obvodu navýšil migrační přírůstek a od tohoto roku, do roku 2021, což je v rámci diplomové práce poslední sledovaný rok, migrační saldo nikdy nedosáhlo záporných hodnot. Projevuje se zde tedy silný efekt suburbanizace. Pouze díky kladnému migračnímu saldu můžeme v rámci správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí hovořit o celkovém přírůstku, ačkoliv přírůstek přirozený byl ve většině let záporný. Analýza sekundárních dat ukázala, že za sledované období 2000–2021 migroval mírně větší počet žen než mužů a největší podíl na celkové migraci regionu měli obyvatelé v produktivním věku od 15 do 64 let. Tendence vývoje počtu přistěhovalých a vystěhovalých je v tomto horizontu stále narůstající. Vnitřní migrace mezi lety 2000–2021 vykazovala taktéž nepatrně vyšší počet migrujících žen než mužů a nejvíce zastoupenou věkovou kategorií migrace byla kategorie 15–64 let. Specifikem ve vnitřní migraci byl rok 2005, kdy se z obce Ostravice do obce Pržno přesunulo velké množství pacientů s postižením z pečovatelského domu Medela na Ostravici do zařízení Náš Svět v Pržně. Jednalo se zejména o pacienty ve věku mezi 15–64 lety. Ve srovnání s migrací mezi okresy Moravskoslezského kraje a mezi obcemi okresu Frýdek-Místek, vykazuje vnitřní migrace SO ORP Frýdlant nad Ostravicí nejnižší hodnoty. Vyšší podíl migrujících je mezi okresy Moravskoslezského kraje a mezi obcemi okresu Frýdek-Místek a i ve srovnání s ostatními SO ORP v rámci Moravskoslezského kraje je podíl vnitřní migrace značně nižší než v rámci ostatních správních obvodů.

Co se týče migrace jednotlivých obcí, od roku 1991 do roku 2021 měla nejdynamičtější vývoj obec Malenovice, kde došlo k 275% nárůstu počtu obyvatel a za stejný sledovaný horizont byla z hlediska počtu obyvatel nejvíce ztrátová obec Bílá, která se dostala na 75 % své

původní velikosti. Bílá je obec v pohraničí, kde významnými faktory, kvůli kterým je tato obec postižena odchodem obyvatel, patří špatná dopravní dostupnost, nízká dopravní obslužnost a nedostatek volných pracovních míst. Téměř všechny obce za toto sledované období zaznamenaly pokles počtu obyvatel přirozenou měnou, až na obec Malenovice, která jako jediná vykázala za tento třicetiletý horizont přirozený přírůstek obyvatel.

Druhým dílčím cílem práce bylo identifikovat pozici zájmového regionu související s populačním vývojem v rámci Moravskoslezského kraje. Ve srovnání s Moravskoslezským krajem má počet obyvatel správního obvodu od roku 1991 stoupající tendenci, kdežto Moravskoslezský kraj zaznamenal v průběhu let značný úbytek obyvatelstva. Z SO ORP nacházejících se na území Moravskoslezského kraje je právě SO ORP Frýdlant nad Ostravicí nejziskovějším správním obvodem. Lze se domnívat, že je to zapříčiněno lepším životním prostředím, příznivými podmínkami pro bydlení a dobrou dojezdovou vzdáleností do aglomerace Ostravy. Dalšími nejvíce přírůstkovými správními obvody, byť s velkým odstupem je SO ORP Frenštát pod Radhoštěm a SO ORP Frýdek-Místek.

Třetí dílčí cíl diplomové práce zahrnoval rozpoznání rezidenčních preferencí obyvatel zájmového regionu se zaměřením na mladou populaci a zjištění jejich emigračního potenciálu. Z dotazníkového šetření se ukázalo, že bez ohledu na věk, celý vzorek respondentů preferuje vlastnické bydlení. Mladší respondenti preferují větší bytové dispozice a se zvyšujícím se věkem respondentů vzrůstají preference menších dispozic. Respondenti by většinou upřednostnili život ve vesnici v blízkosti menšího města, přičemž mladí respondenti by upřednostnili zejména vesnici v blízkosti středně velkého města nebo velkoměsta. Populace respondentů 70+ by naopak zvolila k žití menší město mimo dosah velkoměsta. Co se týče migrace ze správního obvodu, plán stěhování má část respondentů ve věku mezi 15 a 39 lety. Žádný z respondentů ve věku 39 až 70+ se nemá dle dotazníkového šetření v plánu odstěhovat, což je na vzorku 136 dotázaných poměrně zajímavé zjištění. Migraci nejvíce zvažuje skupina dotázaných s dosaženým vzděláním středoškolským s maturitou nebo s vyšším odborným vzděláním. Mezi důvody, na základě kterých by byli respondenti ochotni odstěhovat se, patří zejména rodina nebo vztah, nabídka lepší práce v jiném městě/obci či možnost kvalitnějšího bydlení.

V rámci hypotéz došlo na základě statistické analýzy k potvrzení první hypotézy, že bydlení ve vlastní nemovitosti představuje nejpreferovanější formu bydlení. Dále byla také potvrzena druhá hypotéza, která tvrdila, že sídelní preference vykazují efekt sousedství, což je preference podobných typů sídel či lokalit, se kterými mají obyvatelé největší zkušenosti. Třetí hypotéza, která tvrdila, že lidé ve věku 20–39 let mají tendenci migrovat více, než obyvatelstvo

nad 39 let se taktéž potvrdila. Vyvrátila se ale hypotéza, že nejmladší generace (15–19 let) preferuje městský styl života.

Na základě provedených analýz a výpočtů, se mohu domnívat, že SO ORP Frýdlant nad Ostravicí bude růstovým z hlediska migrace i do budoucna, nicméně se bude potýkat se ztrátou mladého obyvatelstva, což je trendem venkovských oblastí. Z výsledků analýzy sekundárních dat se tento region jeví jako oblíbené místo k žití, což také potvrdila i analýza rezidenčních preferencí. Zajímavé by bylo, provést stejný výzkum rezidenčních preferencí na obdobném vzorku o několik let později a sledovat, jak se preference stejných lidí mění v čase. Dle mého názoru, by podobné výzkumy v širším rozsahu, mohly kladně přispět k plánování rozvoje regionu.

10. Summary

This theses was focused on migration and residential preferences in the administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí. The main aim was to evaluate the migration of this region and also evaluate the questionnaire survey of residential preferences. To evaluate the migration, the data from Czech statistical office, its public databases and other secondary sources were used. Within analysis of residential preferences was made the questionnaire survey, which last from the beginning of February till the end of March 2023 in the area of chosen administrative district. 136 respondents were interviewed.

The first sub-goal was to evaluate the population dynamics of the region of interest in a long-term perspective. This analysis showed that after the transformational changes in 1989, the migration increased and until 2021 the migration balance never reached negative rates. This region shows strong suburbanisation effect. Due to the positive migration rates, we can speak about total population increase within this administrative district, although the natural increase was negative in most years. The analysis of secondary data showed that during period 2000–2021 slightly larger number of migrating woman then men migrated and the largest group of migrants was in productive age between 15–64 years. Number of immigrants and emigrants is still increasing in this horizon. Internal migration between the years 2000-2021 also showed a slightly higher number of migrating women than men, and the most represented age category was 15–64 years as well. The year 2005 was a specific year within internal migration, because large number of patients with disabilities moved from the Medela nursing home located in Ostravice to the Náš Svět facility in Pržno. These were mainly patients between the ages of 15-64. Compared to migration between the districts of the Moravian-Silesian region and between the municipalities of the Frýdek-Místek district, the internal migration of the administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí shows the lowest values. The most dynamic development was in the municipality of Malenovice, where was about 275 % increase of population between 1991 and 2021. In the same period the municipality of Bílá lost lot a of inhabitants and reached 75 % of its original population size. The municipality of Malenovice was the only municipality which reached natural population increase in this thirty-year horizon.

The second partial goal of the theses was to identify the position of the region related to population development within the Moravian-Silesian Region. Compared to the Moravian-Silesian Region, the population of the administrative district has been on the rise since 1991, while the Moravian-Silesian Region has experienced a significant decrease of population. Of another administrative districts located in the Moravian-Silesian Region, is the administrative

district of MEP Frýdlant nad Ostravicí the most profitable. This is probably caused by a better living environment, good living conditions and great driving distance to the Ostrava agglomeration.

The third sub-goal of the diploma thesis contained recognizing the residential preferences of the residents of the region of interest with a focus on the young population and determine their emigration potential. The questionnaire survey showed that, regardless of age, the entire sample of respondents prefers own housing. Younger respondents prefer larger housing layouts, and older respondents prefer smaller layouts increase. Respondents would mostly prefer to live in a village near a small town, while young respondents would especially prefer a village near a medium-sized town or a large city. The population of respondents 70+, would choose to live in a smaller town out the reach of a big city. Some respondents between the ages of 15 and 39 are planning to move, but on the other hand, no one of respondents between the age of 39 and 70+ have a plan to move. Migration is most considered by the group of interviewees with a high school diploma. The reasons why would the respondents would be willing to move away are family of a relationship, offer of a better job in another town or city or possibility of better housing.

Based on the analyses I assume that the administrative district of MEP Frýdlant nad Ostravicí will grow thanks to migrants, however district will struggle with the loss of young population. According to the results of the analysis of secondary and primary data, this region appears to be a popular place to live. In my opinion, similar research of residential preferences, as I made, on a higher range of respondents could make a positive contribution to regional development planning.

11. Seznam použité literatury a zdrojů

- Adey, Peter. 2010.** *Mobility*. Londýn, New York : Routledge, 2010.
- Berg, Nina Gunnerud. 2020.** Geographies of wellbeing and place attachment: Revisiting urban–rural migrants. *Journal of Rural Studies* 78 (2020): 438-446.
- Bernard, Josef. 2006.** Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku. *Sociologický časopis*. 2006, 42,4, s. 741-760.
- Bijak, Jakub. 2006.** *Forecasting International Migration: Selected Theories, Models, and Methods*. Warsaw : Central European Forum For Migration Research, 2006. 83-60462-03-8.
- Binek, Jan a kolektiv. 2007.** *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno : Georgetown, 2007. 80-251-19-5.
- Čermák, Zdeněk. 1996.** *Transformační procesy a migrační vývoj v České republice*. s. 179-197, Praha : Přírodověcká fakulta UK, 1996, Sv. In: Hampl, M. a kol., Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České .
- Drbohlav, Dušan a Uherek , Zdeněk. 2007.** Reflexe migračních teorií. *Geografie - Sborník ČGS*. 112, 2007, Sv. 2.
- Drbohlav, Dušan. 1999.** Geografické aspekty v rámci interdisciplinárního výzkumu migrace obyvatelstva. *Geografie - Sborník České Geografické Společnosti*. 1999, 2, roč. 104.
- Drbohlav, Dušan. 1995.** Hlavní trendy mezinárodní migrace. *Demografie*. 37, 1995, Sv. 4.
- Drbohlav, Dušan. 1991.** *Mentální mapa ČSFR. Definice, aplikace podmíněnost*. Praha : Geografie, 1991. 96, č. 3, s. 163–176.
- Drbohlav, Dušan. 1989.** *Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva*. Praha : Kandidátská práce. Katedra ekonomické a regionální geografie, PřF UK, 1989.
- Etzo, Ivan. 2008.** *Internal migration: a review of the literature*. Cagliari : University of Cagliari, 2008.
- Faltová Leitmanová, Ivana. 2012.** *Venkov jako místo pro život*. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 8073579111.
- Gould, Peter a White, Rodney. 1974.** *Mental maps*. Harmondsworth : Pelican Books, 1974. 0-203-11151-6 .
- Halás, Marián, Klapka, Pavel a Tonev, Petr. 2016.** The use of migration data to define functional regions: The case of the. *Applied Geography*. 2016.
- Hampl, Martin. 1990.** Populační vývoj velkých měst a jejich zázemí v České. *Sborník Československé geografické společnosti*. roč. 95, 1990, 3.
- HAMPL, Martin. 1996.** *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha: Universita Karlova. Přírodovědecká fakulta, 1996, 395 s. ISBN 80-902154-2-4.

- Hoskovcová, Markéta. 2008.** *Rozvoj bydlení v příměstských oblastech města Brna: problematika suburbanizace.* Brno : Vysoké učení technické, 2008.
- Hruška, Vladan. 2013.** *Diferenciace venkovského prostoru na příkladu Moravskoslezského kraje, disertační práce.* Brno, 2013.
- Chromý, Pavel, a další. 2011.** Venkov – žitý prostor: regionální diferenciace percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku. *Geografie*. 2011, Sv. 116, 1.
- Illner, Michal a Vajdová, Zdenka. 1992.** *Územní preference obyvatel ČR – Praha a jih republiky jsou v čele žebříčku. Data & Fakta, č. 9.*, Praha : Sociologický ústav ČSAV, 1992.
- Jacquet, Jeffrey. a kol. Guthrie, E., & Jackson, H. 2017.** *Swept out: Measuring rurality and migration intentions on the Upper Great Plains.* *Rural Sociology*, 82(4), 601-627.
- Jamieson, Lynn. 2000.** *Migration, place and class: Youth in a rural area* . místo neznámé : The Sociological Review, 2000.
- Kellerman, Aharon. 2006.** *Personal Mobilities.* New York : Routledge, 2006.
- King, Russel. 2012.** *Theories and typologies of migration: an overview and a primer.* Malmö : Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations 3/12. Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare (MIM)., 2012.
- Knox, Paul L. a Sallie, Marston A. 2007.** *Human Geography: Places and Regions in Global Context.* New Jersey, USA : Pearson Prentice Hall, 2007. 0-13-149705-7.
- Kotačka, Lubomír. 1974.** *Preference základních typů sídel. Rozbor výsledků.* Praha : VÚVA, 1974. 127 s..
- Kotačka, Lubomír. 1972.** *Vývoj a formy urbanizace ve světle výzkumu preference sídel.* Praha : VÚVA, 1972. 59 s..
- Kotačka, Lubomír. 1973.** *Výzkum migračních motivací.* Praha : VÚVA, 1973. 93 s..
- Lee, Everett S. 1966.** A theory of Migration. *Demography*. 3 (1), 1966, Sv. 47-57.
- Leibert, Tim a Karin Wiest. 2016.** “The interplay of gender and migration in Europe's remote and economically weak rural regions: Introduction to a special issue.” *Journal of Rural Studies* 43 (2016): 261-266.
- Létal, Aleš, Smolová, Irena a Szczyrba, Zdeněk. 2001.** *Transformace příměstské krajiny. Urbanismus a územní rozvoj.* Brno : Ústav územního rozvoje, 2001. 1212-0855.
- Lynch, Kevin. 1960.** *Image of the city.* New York : New York: Press, 1960. 80-7273-094-0.
- McClelland, David C. 1987.** *Human Motivation.* New York : Cambridge University Press, 1987. 978-0-521-36951-0.
- Musil, Jiří, Ryšavý, Zdeněk a Velíšková, Libuše. 1984.** *Dlouhodobý vývoj aglomerací v ČSR I. vydání.* Praha : Výzkumný ústav výstavby a architektury, 1984.

- Nový, Alois. 2004.** *Brownfields – šance pro budoucnost. 1. vyd.* Brno : Fakulta VUT , 2004. ISBN 80-214-2697-7.
- Nugin, Raili. 2014.** *Rural youth policies in Estonia: promoting leaving or staying?* Tallin : Tallin University, 2014.
- Ouředníček, Martin. 2000.** teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace. *Geografie - Sborník České geografické společnosti.* 105, 2000, 4, 361-369.
- Ouředníček, Martin, Špačková, Petra a Novák, Jakub. 2013.** *Sub Urbs: krajina, sídla a lidé.* Praha : Academia, 2013. 978-80-200-2226-4.
- Ouředníček, Martin, špačková, Petra, Feřtřová, Marie. 2011.** *Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky.* Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 47, č. 4, s. 777-803.
- Paasi, Anssi. 1986.** *The institutionalization of regions: a theoretical framework for understanding the emergence of regions and the constitution of regional identity.* Fennia, : autor neznámý, 1986. 64, č. 1,s. 105–146.
- Palát, Milan. 2014.** *Příčiny vzniku migrace a reflexe souvisejících teorií.* Hustopeče : Mendelova univerzita v Brně, 2014. P210-6840-2014-91.
- Pavlík, Zdeněk, Rychtaříková, Jitka a Šubrtová, Alena. 1986.** *Zaklady demografie.* Praha : Academia, 1986. váz..
- Perlín, Radim. 2002.** *Nizkopodlažní výstavba v územních plánech obcí zázemí Prahy. In: Šýkora, L.: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. 1. vydání.* Praha : Ústav pro ekopolitiku, 2002. 80-901914-9-5.
- Perlín, Radim, Kučerová, Silvie a Kučera, Zdeňěk. 2010.** Typologie venkovského prostoru Česka. *Geografie.* 2010, 2.
- Popjaková, Dagmar. 2013a.** *Identifikácia a evaluácia migračných prúdov obyvateľstva v zázemí Českých Budějovic, v: Svobodová, H. (ed.): Nové výzvy pro geografii. Výroční konference České geografické společnosti 3.-7. září 2012.* Brno : Masarykova univerzita Brno, 2013a.
- Portes, Alejandro. 1997.** Immigration Theory for a New Century: Some Problems and Opportunities. *The International Migration Review* . 1997, Sv. Sage Publications, pp. 799-825.
- Roubíček, Vladimír. 1997.** *Úvod do demografie.* Praha : Codex Bohemia, 1997. 80-85963-43-4.
- Rubenstein, James M. 2005.** *The Cultural Landscape: An Introduction to Human Geography 8th.* Upper Saddle River : earson Prentice Hall, 2005. 0-13-142939-6.
- Siwek, Tadeusz. 2011.** *Percepce geografického prostoru.* Praha : Česká geografický společnost, 2011. 78-80-904521-7-6.
- SRB, Vladimír, ANDRLE, Alois. 1997b.** *Vnitřní stěhování v České republice 1993-1995 podle vzdělání.* Demografie, 39, č. 4, s. 300-301.

- Stojanov, Robert, a další. 2006.** *Migrace jako globální fenomén. Mezinárodní politika*, 2006. 0543 – 7962.
- Sýkora, Luděk a Posová, Darina. 2011.** Formy urbanizace: kritické zhodnocení modelu stadií vývoje měst a návrh alternativní metody klasifikace forem urbanizace. *Geografie*. 2011, 1, roč. 116.
- Sýkora, Luděk. 2002.** *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha : Ústav pro ekopolitiku, 2002. 80-901914-49-5.
- Šilhánková, Vladimíra. 2007.** *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 978-80-7395-019-4.
- Šimon, Martin a Ouředníček, Martin. 2010.** Migrace na venkov a kontraurbanizace: přehled konceptů a diskuze jejich relevance pro výzkum v Česku. *XXII sjezd České geografické společnosti, Ostrava*. 2010.
- Šimon, Martin. 2013.** Exploring Counterurbanisation in a Post-Socialist Context: Case of the Czech Republic. *Sociologia Ruralis*. 2013, DOI: 10.1111/j.1467-9523.2012.00576.x.
- Šimon, Martin. 2011a.** Kontraurbanizace: chaotický koncept? *Geografie*. roč. 116, 2011a, 3, s. 231-255.
- Šimon, Martin. 2011b.** Únik z měst na venkov. *Geografické rozhledy*. roč. 20., 2011b, 3, s. 6-7.
- Štefánková, Marie a Drbohlav, Dušan. 2014.** "Zlatá Praha", "Zaslíbený jih" a to ostatní...? :regionální a sídelní preference obyvatelstva Česka. *Geografie*. 2014, Sv. č. 3., roč. 119.
- Šustrová, Klára a Šimon, Martin. 2012.** Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov. [autor knihy] Jana Temelová, Lucie Pospíšilová a Martin Ouředníček. *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012.
- T.S.Gould, William. 1981.** *Education and Internal Migration : A Review of Trends and Issues. Working Paper 2*. Liverpool : University of Liverpool, 1981.
- Tönnies, Ferdinand. 1887.** *Gemeinschaft und Gesellschaft*. Lipsko, 1887.
- Toušek, Václav, Kunc, Josef a Vystoupil, Jiří. 2008.** *Ekonomická a sociální geografie*. místo neznámé : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 978-80-7380-114-4.
- Van den Berg, L. a et al. 1982.** *A Study of Growth and Decline*. Oxford : Urban Europe, 1. Pergamon Press, 1982.
- Veselá, Jana. 2004.** *Pohyb obyvatelstva - demografická dynamika*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2004. 80-7194-701-6.
- Waters, Tony. 2016.** *Gemeinschaft and Gesellschaft Societies*. Chico : Encyclopedia of Sociology, 2016.
- Waugh, David. 2002.** *Geography: An Integrated Approach, 3rd edition*. Cheltenham : Nelson Thornes , 2002. 0-17-444706-X.

Woods, Michael. 2005. *Rural geography: Processes, Responses and Experiences in Rural Restructuring*. London : SAGE, 2005. 9780761947615.

Internetové zdroje

Alston, Margaret. 2004. 'You don't want to be a check-out chick all your life': The out-migration of young people from Australia's small rural towns. *Australian Journal of Social Issues*, 39: 299-313. [Online] 2004. [Citace: 10. listopad 2023.] <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/j.1839-4655.2004.tb01178.x>

Beskydy.cz. 2008. *Přehrada Šance*. [Online] 2008. [Citace: 4. únor 2023.] <https://www.beskydy.cz/content/beskydy-technicke-zajimavosti-vyznamne-stavby-prehrada-sance.aspx>

Blokšová, Veronika, a další. 2014. Strategie území správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a bezpečnosti. [Online] 2014. [Citace: 27. únor 2023.] https://www.frydlantno.cz/assets/File.ashx?id_org=3517&id_dokumenty=12755.

Castles, Stephen a Miller, Mark J. . 2014. *The Age of Migration*. [Online] 2014. [Citace: 12. prosinec 2022.] <http://migrationmatters.me/wp-content/uploads/2016/11/AgeOfMigrationChapter1and.pdf>.

de Groot, Calroa, Mulder, Clara. H., a Manting, Dorien. 2011. *Life Events and the Gap between Intention to Move and Actual Mobility*. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 43(1), 48–66. [Online] 2011. [Citace: 20. listopad 2022.] <https://journals.sagepub.com/doi/10.1068/a4318>

Drápela, Emil. 2021. Praktická humánní geografie. [Online] 2021. [Citace: 30. prosinec 2022.] <https://elearning.tul.cz/mod/resource/view.php?id=300189&forceview=1>.

Drbohlav, Dušan. 1990. Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva - teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře. *JSTOR*. [Online] 1990. https://www.jstor.org/stable/41130638?seq=3#metadata_info_tab_contents.

EDPP. 2023. Povodňový plán SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. *Frýdlant nad Ostravicí EDPP*. [Online] EDPP, 2023. [Citace: 19. únor 2023.] <https://www.edpp.cz/orpfn0 Charakteristika-zajmoveho-uzemi/>.

Fiala, Tomáš a Langhamrová, Jitka. 2014. Porovnání vnitřní a zahraniční migrace v jednotlivých krajích ČR v letech 1993-2014. *Migrace a demografické výzvy, Sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. [Online] 2014. [Citace: 9. duben 2023.] <https://www.czechdemography.cz/res/archive/002/000322.pdf?seek=1485543411>.

Haartsen, Tialda a Thissen, Frans. 2014. ResearchGate. *The success–failure dichotomy revisited: young adults' motives to return to their rural home region*. [Online] 2014. [Citace: 8. duben 2023.] https://www.researchgate.net/publication/262908904_The_success-failure_dichotomy_revisited_Young_adults'_motives_to_return_to_their_rural_home_region.

Haartsen, Tialda a Venhorst, Viktor. 2010. EconPapers. *Planning for decline: anticipating on population decline in the netherlands*. [Online] 2010. [Citace: 8. duben 2023.]

https://econpapers.repec.org/article/blatvecsg/v_3a101_3ay_3a2010_3ai_3a2_3ap_3a218-227.htm.

Hilde, Bjornå a Nils, Aarsæther. 2009. *Combating Depopulation in the Northern Periphery: Local Leadership Strategies in two Norwegian Municipalities*, *Local Government Studies*, 35:2, 213-233, [Online] 2021. [Citace: 19. listopad 2022.] https://www.researchgate.net/publication/232880136_Combating_Depopulation_in_the_Northern_Periphery_Local_Leadership_Strategies_in_two_Norwegian_Municipalities

Halás, Marián. 2021. Vývoj sídel a urbanizace. [Online] 2021. [Citace: 19. listopad 2022.] https://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/HG1/08_vyvoj%20sidel%20a%20urbanizace.pdf.

Herber, Vladimír. 2010. Geografie: Současné dominantní procesy v městském prostředí v ČR. *Masarykova univerzita v Brně*. [Online] 2010. [Citace: 14. prosinec 2022.] http://ucitele.sci.muni.cz/materialy/124_1.pdf.

Johnson, Kenneth M. a Lichter, Daniel. 2022. "Growing Racial Diversity in Rural America: Results from the 2020 Census" (2022). *The Carsey School of Public Policy at the Scholars' Repository*. 449. [Online] leden 2016. [Citace: 31. prosinec 2022.] <https://scholars.unh.edu/carsey/449/>

Kazmer, Ladislav a Boumová Půžová, Irena. 2016. Researchgate. *Spokojenost s bydlením v České republice – výsledky šetření 2001 a 2013*. [Online] leden 2016. [Citace: 31. prosinec 2022.] <https://www.researchgate.net/publication/305747942>.

Krasulja, Nevena, Blagojevic, Milica Vasiljevic a Radojevic, Ivana. 2016. Brain-drain –the positive and negative aspects of the phenomenon. [Online] 2016. [Citace: 12. prosinec 2022.] https://www.researchgate.net/publication/309141234_Brain-drain_The_positive_and_negative_aspects_of_the_phenomenon

Lux, Martin. 2015. Standardy bydlení 2014/2015: Sociální normy a rozhodování na trhu bydlení. [Online] 2015. [Citace: 31. prosinec 2022.] https://www.academia.edu/20314694/Lux_M_H%3%A1jek_M_Gibas_P_Boumov%3%A1_I_and_Sunega_P_2015_Vliv_soci%3%A1ln%3%ADch_norem_na_popt%3%A1vku_po_bydlen%3%AD_ekonomick%3%A1_iracionalita_jedn%3%A1n%3%AD_a_nestabilita_trh%3%AF_bydlen%3%AD_In_M_Lux_ed_.

Lysá hora. 2008. Lysá hora. *lysahora.cz*. [Online] 2008. <http://www.lysahora.cz/tema/tema.phtml?id=6617>.

Malpass, Peter a Murie, Alan. 1999. *The Origins of Housing Policy*. In: *Housing Policy and Practice*. Public Policy and Politics. Palgrave, London. [Online] 1993. [Citace: 19. listopad 2022.] https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-27443-7_2

Meyer, Frank. 2017. Navigating aspirations and expectations: adolescents' considerations of outmigration from rural eastern Germany. *Journal of Ethnic and Migration studies*. [Online] 2017. [Citace: 14. prosinec 2022.] <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369183X.2017.1384163>

- Meyer Sarah, Lasater Molly. 2017.** *Migration and Mental Health in Low- and Middle-Income Countries: A Systematic Review.* *Psychiatry.* 2017 Winter;80(4):374-381. [Online] 2017. [Citace: 19. listopad 2022.] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6594379/>
- Mberu, B.U. a Pongou, R. 2016.** *Crossing Boundaries: Internal, Regional and International Migration in Cameroon.* *International Migration,* [Online] 2016. [Citace: 19. listopad 2022.] 54: 100-118. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2435.2012.00766.x>
- Magistrát města Ostravy. 2018.** Talents in focus. *FajnOVA.* [Online] duben 2018. [Citace: 12. prosinec 2022.] <https://fajnova.cz/projekt/in-focus/>
- Mangalam, J. J., a Schwarzweller, H. K. 1968.** General theory in the study of migration: Current needs and difficulties. *International Migration Review,* 3(1), 3–18. [Online] 1968. [Citace: 19. listopad 2022.] <https://www.jstor.org/stable/3002178?origin=crossref>
- Massey, Douglas S., a kol. 1993.** *Theories of International Migration: A Review and Appraisal* . 12 prosinec. 2022 : Review and Appraisal. *Population and Development Review,* 1993. vol. 19, no. 3, 1993, pp. 431–66. [Online] 1993. [Citace: 19. listopad 2022.] <https://doi.org/10.2307/2938462>.
- MMR. 2019.** Ministerstvo pro místní rozvoj . *Koncepce rozvoje venkova 2021 - 2027.* [Online] 2019. [Citace: 7. březen 2023.] https://mmr.cz/getmedia/279d5264-6e9e-4f80-ba4a-c15a26144cd0/Koncepce-rozvoje-venkova_202001.pdf.aspx.
- MMR. 2016.** Úřad vlády České republiky. *Ministerstvo pro místní rozvoj.* [Online] 21. duben 2016. [Citace: 14. prosinec 2022.] https://www.mmr.cz/getmedia/78127a2e-ade4-4460-92dc-726e2bce6d16/2_Podklad-pro-kulaty-stul-21-04-2016_udrzitelna-sidla.pdf.
- MPSV. 2022.** Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Měsíční nezaměstnanost - vývoj na trhu práce pro vybrané kraje a ČR.* [Online] 2022. [Citace: 1. leden 2023.] <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace15?mesic=12&rok=2014>.
- MPSV. 2022.** Ministerstvo práce a sociálních věcí. <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=1&rok=2023>. [Online] 2022. [Citace: 16. únor 2023.] <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=1&rok=2023>.
- Mulíček, Ondřej a Sýkora, Luděk. 2012.** ResearchGate. *Urbanizace a suburbanizace v Česku na počátku 21. století.* [Online] leden 2012. [Citace: 14. prosinec 2022.] https://www.researchgate.net/publication/273927055_Urbanizace_a_suburbanizace_v_Cesku_na_pocátku_21_stoleti.
- MVČR. 2022.** Slovníček pojmů. *Ministerstvo vnitra České republiky.* [Online] 2022. [Citace: 12. listopad 2022.] <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.
- Ní Laoire, Caitroina. 2000.** *Conceptualising Irish Rural Youth Migration: A Biographical Approach.* *International Journal of Population Geography,* 6: 229-243. [Online] 2000. [Citace: 16. listopad 2022.] [https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1099-1220\(200005/06\)6:3%3C229::AID-IJPG185%3E3.0.CO;2-R](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1099-1220(200005/06)6:3%3C229::AID-IJPG185%3E3.0.CO;2-R)
- Perlín, Radim. 2009.** Deník veřejné správy. *Vymezení venkovských obcí v Česku.* [Online] 14. červenec 2009. [Citace: 18. prosinec 2022.] <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6384068%20>.

- Perlín, RNDr. Radim. 1998a.** Venkov, typologie venkovského prostoru. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] 1998a. [Citace: 28. leden 2021.] <https://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf>.
- Povolný, David. 2011.** Co přineslo poválečné vysídlení Němců. *MUNI*. [Online] 23. květen 2011. [Citace: 4. únor 2023.] <https://www.em.muni.cz/tema/2203-tema-povalecne-vysidleni-nemcu>.
- Polášek, Vladimír. 2005.** *Vnitřní stěhování v ČR 1991 až 2004*. Olomouc: Český statistický úřad, 90 s. [Online] 2005. [Citace: 17. únor 2022.] <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0>
- Prumyslove-zony. 2008.** Prumyslove-zony.cz. *Akreditace průmyslových zón v ČR*. [Online] 2008. [Citace: 17. prosinec 2022.] <https://www.prumyslove-zony.cz/blog/akreditace-prumyslovych-zon-v-cr-54>.
- Daniel Rauhut, Helene Littke. 2016.** ‘a One Way Ticket to the City, Please!’ On Young Women Leaving the Swedish Peripheral Region Västernorrland. *Journal of rural studies*, v. 43, pp. 301-310. [Online] 2016. [Citace: 16. listopad 2022.] <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0743016715000480>
- Ravenstein, Ernest Georg. 1885.** The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*. Vol. XLVIII, Part II, 1885, Sv. 167-235, dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2979181>.
- RES. 2022.** Registr ekonomických subjektů. [Online] 2022. [Citace: 10. březen 2023.] <https://apl.czso.cz/res/>.
- Rezková, Miluše. 2003.** Sociologický ústav AV ČR. *Naše společnost 2003*. [Online] 2003. [Citace: 1. leden 2023.] https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a326/f9/100238s_or30627.pdf.
- Sedláček, Jan. 2017.** Gemeinschaft a Gesellschaft. *Sociologická encyklopedie*. [Online] Sociologický ústav AV ČR, 12. listopad 2017. [Citace: 18. prosinec 2022.] https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Gemeinschaft_a_Gesellschaft.
- Sedlacek, Sabine, Kurka, Bernhard a Maier, Gunther. 2009.** Regional identity: a key to overcome structural weaknesses in peripheral rural regions? *European Countryside*, 1(4), 180 - 201. [Online] 2009. [Citace: 8. prosinec 2022.] <https://doi.org/10.2478/v10091-009-0015-3>
- Stedman, Richard C. 2002.** *Toward a Social Psychology of Place: Predicting Behavior from Place-Based Cognitions, Attitude, and Identity*. *Environment and Behavior*, 34(5), 561–581. [Online] 2002. [Citace: 17. listopad 2022.] <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0013916502034005001>
- Stockdale, Aileen. 2002.** *Out-migration from rural Scotland: The importance of family and social networks*. *Sociologia Ruralis*, 42: 41-64. [Online] 2002. [Citace: 18. prosinec 2022.] [Out-migration from rural Scotland: The importance of family and social networks - Stockdale - 2002 - Sociologia Ruralis - Wiley Online Library](https://www.wiley.com/doi/10.1017/S0022258X02000001)

Stockdale, Aileen. 2004. *Rural Out-Migration: Community Consequences and Individual Migrant Experiences.* Sociologia Ruralis, 44: 167-194. [Online] 2004. [Citace: 18. prosinec 2022.] <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9523.2004.00269.x>

Stockdale, Aileen. 2006. *Migration: Prerequisite for Rural Economic Regeneration?* Journal of Rural Studies, 22, 354-366. [Online] 2006. [Citace: 18. prosinec 2022.] [Migration: Prerequisite for rural economic regeneration? - ScienceDirect](#)

Toušek, Václav, a další. 2005. *Největší centra dojížděky za prací na Moravě a ve Slezsku v letech 1991-2001.* [Online] 2005. [Citace: 17. listopad 2022.] <https://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanek2005-3.pdf>.

Vavrečková, Jana a Baštýř, Ivo. 2009. *The Effect of Brain Drain in the Czech Republic and Earnings Motivation for Qualified Specialists to Work Abroad.* [Online] 2009. [Citace: 17. listopad 2022.] https://katalog.vupsv.cz/Fulltext/vz_303en.pdf

Vojtková, Michaela. 2005. *Teorie mezinárodní migrace.* Sociologický web. [Online] 27. říjen 2005. [Citace: 17. listopad 2022.] <https://www.soc.cas.cz/aktualita/vyslo-5-cislo-sociowebu>

Wiborg, Agnete. 2004. *Place, Nature and Migration: Students' Attachment to their Rural Home Places.* Sociologia Ruralis, 44: 416-432. [Place, Nature and Migration: Students' Attachment to their Rural Home Places - Wiborg - 2004 - Sociologia Ruralis - Wiley Online Library](#)

Wolpert, Julian. 1966. *Migration as an Adjustment to Environmental Stress.* Journal of Social Issues, 22: 92-102. [Migration as an Adjustment to Environmental Stress - Wolpert - 1966 - Journal of Social Issues - Wiley Online Library](#)

Zhang, Nana. 2014. *Performing identities: women in rural-urban migration in contemporary China.* *Geoforum*, 54, 17-27. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S001671851400061X?via%3Dihub>

Zipf, George, Kingsley. 1946. *On the dynamic structure of concert-programs.* *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 41(1), 25-36. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fh0057524>

Datové zdroje

ArcČR, ARCDATA PRAHA. 2016. *Digitální geografická databáze 1:500 000 – ArcČR 500 – verze 3.* 3. 2016 [online]. [Citace: 17. prosinec 2022.] <https://www.arccr.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>>

ČSÚ. 2018. Český statistický úřad. *Proces suburbanizace pokračuje ve všech krajích.* [Online] 13. únor 2018. [Citace: 17. prosinec 2022.] <https://www.czso.cz/csu/czso/proces-suburbanizace-pokracuje-ve-vsech-krajich>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů.* [Online] 24. listopad 2022. [Citace: 18. prosinec 2022.] <https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu>.

ČSÚ. 2009. Český statistický úřad. *Postavení venkova v jihočeském kraji.* [Online] 2009. [Citace: 18. prosinec 2022.]

<https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109.pdf/6650f2d4-6111-4270-add8-48619b03522d?version=1.0>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Veřejné databáze*. [Online] leden 2022. [Citace: 18. prosinec 2022.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [Online] 2022. [Citace: 8. leden 2023.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=65&uroven=50&w=>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [Online] 2022. [Citace: 8. leden 2023.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=65&uroven=50&w=>.

ČSÚ. 2020. Český statistický úřad. *Časová řada - vybrané ukazatele za SO ORP Frýdlant nad Ostravicí*. [Online] 2020. [Citace: 8. leden 2023.] https://www.czso.cz/documents/11288/26133517/orp_fro.pdf/1d5826d3-3499-427b-bee0-66e84d5b01a5?version=1.17.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Veřejná databáze, Počet dokončených bytů*. [Online] 2022. [Citace: 21. prosinec 2023.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností 2001-2021*. [Online] 2022. [Citace: 10. leden 2023.] <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-spravnich-obvodu-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2012-2021>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů za obce ČR*. [Online] 10. květen 2022. [Citace: 6. leden 2023.] <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>.

ČSÚ. 2023. Český statistický úřad. *Stav a pohyb obyvatelstva v ČR*. [Online] 22. leden 2023. [Citace: 1. únor 2023.] <https://www.czso.cz/csu/czso/stav-a-pohyb-obyvatelstva-v-cr-rok-2022>.

ČSÚ. 2011. Český statistický úřad. *Sčítání lidu domů a bytů 2011*. [Online] 2011. [Citace: 23. únor 2023.] https://www.czso.cz/csu/czso/otevrena_data_pro_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011_sldb_2011.

ČSÚ. 2021. Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů 2021*. [Online] 2021. [Citace: 12. leden 2023.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=1&pvokc=65&uroven=50&w=>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného SO ORP*. [Online] 2022. [Citace: 20. únor 2023.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=SLD210072-OB-OR&skupId=4292&pvokc=65&katalog=33519&pvoch=8107&&str=v105&kodjaz=203>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností*. [Online] 30. září 2022. [Citace: 30. leden 2023.] <https://www.czso.cz/csu/czso/so-orp-moravskoslezsky-kraj-529rq6kq7u>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Statistické ročenky Moravskoslezského kraje*. [Online] 22. prosinec 2022. [Citace: 7. duben 2023.] <https://www.czso.cz/csu/xt/statisticke-rocenky-moravskoslezskeho-kraje>.

ČSÚ. 2005. Český statistický úřad. *Demografický vývoj pardubického kraje v letech 1991 až 2004*. [Online] 2005. [Citace: 4. prosinec 2022.] <https://www.czso.cz/documents/10180/20536792/530305a4.pdf/5b3beaa9-1ab1-4546-9902-1aa8146b7f59?version=1.0>.

ČSÚ. 2022. Český statistický úřad. *Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869*. [Online] 2022. [Citace: 6. leden 2023.] <https://www.czso.cz/csu/slodb/pocet-obyvatel-a-domu-podle-vysledku-scitani-od-roku-1869>.

ČSÚ. 2021. Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2011. [Online] Český statistický úřad, 2021. [Citace: 4. únor 2023.] <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>.

ČSÚ. 2023. Registr ekonomických subjektů. [Online] 2023. [Citace: 20. leden 2023.] https://www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomickyh_subjektu.

ČÚZK. 2022. Český úřad zeměměřický a katastrální. *Obec s rozšířenou působností (ORP) - detail*. [Online] 2022. [Citace: 8. leden 2023.] <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/orp/1759>.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nástroje k vymezení venkova	36
Tabulka 2: Počet a podíl respondentů	47
Tabulka 3: Věk a pohlaví respondentů	48
Tabulka 4: Věk a nejvyšší dosažené vzdělání	48
Tabulka 5: Základní statistické údaje o obcích SO ORP Frýdlant nad Ostravicí.....	52
Tabulka 6: Vzdělanostní struktura obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí ve věku 15 let a více v roce 2011.....	53
Tabulka 7: Vzdělanostní struktura obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí ve věku 15 let a více v roce 2021.....	54
Tabulka 8: Nezaměstnanost v obcích zájmového regionu, regionu, MS kraji a ČR v prosinci roku 2014 a 2021	55
Tabulka 9: Největší zaměstnavatelé působící na území SO ORP k 31. 12. 2022	57
Tabulka 10: Vývoj počtu obyvatel, věkové skupiny a index stáří v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	59
Tabulka 11: Pohyb obyvatelstva v rámci České republiky, Moravskoslezského kraje a SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 – 2021 ke SLDB	62
Tabulka 12: Vývoj migrace obyvatelstva SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 2000–2021	66
Tabulka 13: Věk vystěhovalých a přistěhovalých SO ORP za období 2000 – 2021	69
Tabulka 14: Vývoj průměrné hrubé míry migračního salda obcí SO ORP mezi lety 1991–2021	76
Tabulka 15: Preferovaný typ bydlení	80
Tabulka 16: Preferovaný typ bydlení v závislosti na věku respondenta	81
Tabulka 17: Preferovaná forma bydlení	82
Tabulka 18: Preferovaná dispozice bytu nebo domu	82
Tabulka 19: Preferovaná bytová dispozice v závislosti na věku respondenta.....	83
Tabulka 20: Migrační potenciál v závislosti na rodáctví.....	84
Tabulka 21: Migrační potenciál v závislosti na věku respondenta.....	85
Tabulka 22: Migrační potenciál v závislosti na nejvyšším dosaženém vzdělání respondenta .	85
Tabulka 23: Migrační potenciál v závislosti na věku a cílové destinaci	86
Tabula 24: Preferovaný typ sídla.....	89
Tabulka 25: Preferovaný typ sídla v závislosti na věku respondenta.....	90

Tabulka 26: Preferovaný typ sídla v závislosti na počtu stěhování.....	91
Tabulka 27: Počet obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	118
Tabulka 28: Bazický index obcí SO ORP	118
Tabulka 29: Vnitřní stěhování v rámci kraje	119
Tabulka 30: Podíl mužů a žen na celkové vnitřní migraci SO ORP	119

Seznam obrázků

Obrázek 1: Typy prostorové mobility obyvatel ČR	20
Obrázek 2: Vývoj sídel, Zdroj:	32
Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel největších měst ČR za SLDB 1991–2021	34
Obrázek 4: Vymezení venkovského a městského prostoru v Moravskoslezském kraji	36
Obrázek 5: Typologie území (MMR, 2019).....	39
Obrázek 6: Poloha SO ORP Frýdlant nad Ostravicí.....	49
Obrázek 7: Obce SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	50
Obrázek 8: Ekonomické subjekty SO ORP podle převažující činnosti CZ-NACE k 31. 12. 2022	56
Obrázek 9: Počet dokončených bytů na území SO ORP mezi roky 2001 a 2021	58
Obrázek 10: Dynamika obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1971 a 2021.....	60
Obrázek 11: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 – 2021 ..	61
Obrázek 12: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Frýdlant n. O, MSK a ČR mezi lety 1991 a 2021 dle bazického indexu	62
Obrázek 13: Vývoj počtu obyvatel obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 a 2021 dle bazického indexu	63
Obrázek 14: Index změny a absolutní přírůstek SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991 a 2021	64
Obrázek 15: Imigrace a emigrace SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi let 2000 a 2021	65
Obrázek 16: Vývoj hrubé míry migračního salda v SO ORP MSK s nejvyššími přírůstky v období 2012–2021	67
Obrázek 17: Migrační toky dle pohlaví v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v období 2000– 2021	68
Obrázek 18: Migrační toky dle věku v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí v období 2000 – 2021	70
Obrázek 19: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci z hlediska pohlaví mezi lety 2000 a 2021	71

Obrázek 20: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci z hlediska věku mezi lety 2000 a 2021	72
Obrázek 21: Vývoj vnitřní migrace jednotlivých územních celků dle bazického indexu mezi lety 2004 a 2021	73
Obrázek 22: Podíl vnitřní migrace na celkové migraci správních obvodů s rozšířenou působností mezi lety 2004 a 2021	74
Obrázek 23: Vývoj vnitřní migrace okresů Moravskoslezského kraje dle bazického indexu mezi roky 2004 a 2021	74
Obrázek 24: Hrubá míra migračního salda obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991–2021	76
Obrázek 25: Vývoj průměrné roční hrubé míry migračního salda SO ORP Frýdlant n. O. mezi lety 1991 – 2021	77
Obrázek 26: Otázka: Plánujete se odstěhovat?	88
Obrázek 27: Otázka: Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?	90
Obrázek 28: Otázka: Jaké důvody by Vás přiměly se odstěhovat z Vaší obce?	93
Obrázek 29: Otázka: U uvedených skutečností uveďte, jaký jim přiřkládáte význam.....	94

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tab. č. 27.: Dotazníkové šetření

Příloha č. 2: Tab. č. 27.: Počet obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991–2021

Příloha č. 3: Tab. č. 27.: Bazický index obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí mezi lety 1991–2021

Příloha č. 4: Tab. č. 27.: Vnitřní stěhování v rámci kraje mezi lety 2004–2021

Příloha č. 5: Tab. č. 27.: Podíl mužů a žen na celkové vnitřní migraci SO ORP mezi lety 2000–2021

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření

Sídelní preference obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Dobrý den. Jmenuji se Alice Mikesková a jsem studentkou Geografie a regionálního rozvoje na Univerzitě Palackého v Olomouci. V rámci mé diplomové práce zpracovávám výzkum rezidenčních preferencí obyvatel správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí. Cílem mé práce je zjistit důvody migrace a preference obyvatel při výběru bydlení. V rámci tohoto výzkumu prosím o vyplnění krátkého dotazníku, který je zcela anonymní. U otázek zaškrtněte pouze jednu odpověď, u některých je možné uvést více odpovědí i odpověď jinou. V případě zájmu mě můžete kontaktovat na můj email alice.mikeskova01@upol.cz. Děkuji mnohokrát.

1. Obec Vašeho současného bydliště (obvyklý pobyt)

.....

2. Z jakého důvodu bydlíte v dané obci?

- a) Narodil/a jsem se zde a zůstal/a jsem tady
- b) Přestěhoval/a jsem se zde kvůli práci
- c) Přestěhoval/a jsem se zde kvůli rodině/vztahu
- d) Přestěhoval/a jsem se zde kvůli kvalitnějšímu bydlení
- e) Přestěhoval/a jsem se zde kvůli levnějšímu bydlení
- f) Jiné:.....

3. Stěhoval/a jste se někdy?

- a) Nikdy
- b) Jednou
- a) Dvakrát
- b) Více než dvakrát

4. Jaká je podle Vás životní úroveň v obci, ve které žijete?

- a) Výborná
- b) Spíše lepší
- c) Spíše horší
- d) Špatná

5. Typ Vašeho současného bydlení

- a) Panelový bytový dům
- b) Cihlový bytový dům
- c) Rodinný dům
- d) Chata/chalupa
- e) Jiné:.....

6. Forma Vašeho současného bydlení

- a) Nájemní byt
- b) Nájemní dům
- c) Vlastní byt
- d) Vlastní dům
- e) Družstevní byt
- f) Vlastní chata/chalupa
- g) Nájemní chata/chalupa
- h) Jiné:.....

7. V jaké bytové dispozici právě bydlíte?

- a) 1+kk
- b) 1+1 nebo 2+kk
- c) 2+1 nebo 3+kk
- d) 3+1 nebo 4+kk
- e) 4+1 nebo 5+kk
- f) Větší

8. Jaký typ bydlení preferujete?

- a) Panelový bytový dům
- b) Cihlový bytový dům
- c) Rodinný dům
- d) Chata/chalupa
- e) Jiné:.....

9. Jakou formu bydlení preferujete?

- a) Vlastní
- b) Družstevní
- c) Nájemní
- d) Jiné:.....

10. Jaká je Vaše preferovaná dispozice domu či bytu?

- a) 1+kk
- b) 1+1 nebo 2+kk
- c) 2+1 nebo 3+kk
- d) 3+1 nebo 4+kk
- e) 4+1 nebo 5+kk
- f) Větší

11. U níže uvedených skutečností uveďte, jaký jim přiřkládáte význam.

1 = nejméně důležité až 5= nejdůležitější

- a) Dobré pracovní příležitosti
- b) Dobrá dopravní dostupnost služeb
- c) Přijatelné náklady na bydlení
- d) Dobré životní prostředí
- e) Atraktivní krajina a okolí
- f) Dobré možnosti kulturního vyžití
- g) Dobré možnosti sportovního vyžití

12. Plánujete se odstěhovat?

- a) Určitě ano
- b) Uvažuji o tom
- c) Určitě ne

Sídelní preference obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

13. Pokud jste odpověděl/a na 12. otázku kladně, napište kam.

- a) Do jiné obce v rámci ORP Frýdlant nad Ostravicí. Do obce:
- b) Mimo ORP Frýdlant nad Ostravicí. Do města/obce:.....
- c) Mimo Moravskoslezský kraj. Do kraje:
- d) Mimo Českou republiku

14. Jaké důvody by Vás přiměly se odstěhovat z Vaší obce? Uvedte i více odpovědí.

- a) Možnost kvalitnějšího bydlení
- b) Nabídka lepší práce v jiném městě/obci
- c) Rodina nebo vztah
- d) Vysoké náklady na bydlení
- e) Nelíbí se mi v obci, kde právě bydlím
- f) Jiné.....

15. Pokud byste se musel/a odstěhovat, jaký typ sídla, bez ohledu na Vaše reálné možnosti, byste preferoval/a?

- a) Velkoměsto (nad 100 000 obyvatel)
- b) Středně velké město (20 000 – 100 000 obyvatel)
- c) Menší město (pod 20 000 obyv.) v blízkosti velkoměsta
- d) Menší město (pod 20 000 obyv.) mimo dosah velkoměsta
- e) Vesnice v blízkosti velkoměsta/středně velkého města
- f) Vesnice v blízkosti malého města
- g) Odlehlá vesnice

16. Pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

17. Věk

- a) 15-19
- b) 20-29
- c) 30-39
- d) 40-49
- e) 50-59
- f) 60-69
- g) 70 a více

18. Jste rodák z dané obce?

- a) Ano
- b) Ne, v obci bydlím delší část života
- c) Ne, v obci bydlím kratší část života
- d) Ne, v obci bydlím teprve krátce

19. Nejvyšší dosažené vzdělání

- a) Základní
- b) Středoškolské bez maturity
- c) Středoškolské s maturitou nebo vyšší odborné
- d) Vysokoškolské

Příloha č. 2

Tabulka 27: Počet obyvatel SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

	Počet obyvatel ke 31.12											
	Bílá	Čeladná	Frýdlant n.O.	Janovice	Kunčice p.O.	Malenovice	Metylovice	Ostravice	Pržno	Pstruží	Staré Hamry	SO ORP
1991	371	2 019	9 793	1 602	1 827	281	1 458	2 409	659	638	682	21739,0
1992	368	2 023	9 840	1 591	1 898	292	1 454	2 401	691	645	676	21879,0
1993	362	2 020	9 976	1 610	1 878	280	1 455	2 401	707	649	659	21997,0
1994	359	2 033	9 965	1 618	1 865	291	1 464	2 402	710	658	654	22019,0
1995	358	2 030	9 933	1 632	1 900	289	1 483	2 404	712	658	624	22023,0
1996	357	2 005	9 898	1 648	1 929	300	1 487	2 395	714	658	624	22015,0
1997	356	2 002	9 836	1 657	1 965	320	1 495	2 390	730	650	618	22019,0
1998	361	2 017	9 782	1 669	1 972	321	1 497	2 367	745	665	606	22002,0
1999	359	2 020	9 732	1 699	1 973	320	1 514	2 368	745	698	589	22017,0
2000	361	2 017	9 740	1 718	1 971	391	1 507	2 390	741	713	576	22125,0
2001	344	2 070	9 796	1 682	1 969	376	1 495	2 286	762	725	562	22067,0
2002	328	2 112	9 810	1 684	1 970	399	1 516	2 305	769	758	562	22213,0
2003	324	2 152	9 824	1 693	1 995	413	1 534	2 324	786	756	572	22373,0
2004	298	2 172	9 752	1 703	2 016	453	1 565	2 330	782	759	575	22405,0
2005	292	2 213	9 698	1 699	2 029	476	1 561	2 223	920	779	559	22449,0
2006	294	2 231	9 645	1 723	2 006	494	1 568	2 248	926	809	557	22501,0
2007	293	2 269	9 652	1 740	2 032	521	1 599	2 290	967	837	554	22754,0
2008	290	2 336	9 674	1 767	2 087	532	1 634	2 313	989	845	549	23016,0
2009	287	2 361	9 681	1 788	2 137	562	1 658	2 328	1 014	865	543	23224,0
2010	278	2 434	9 698	1 818	2 174	600	1 685	2 359	1 017	886	549	23498,0
2011	303	2 415	9 753	1 837	2 193	624	1 707	2 392	1 019	901	554	23698,0
2012	307	2 481	9 808	1 863	2 237	633	1 740	2 396	1 028	903	545	23941,0
2013	299	2 533	9 773	1 866	2 284	667	1 717	2 419	1 038	916	550	24062,0
2014	301	2 575	9 874	1 896	2 301	696	1 732	2 432	1 055	941	552	24355,0
2015	310	2 634	9 910	1 883	2 299	707	1 731	2 425	1 042	964	547	24452,0
2016	308	2 739	9 895	1 881	2 317	722	1 741	2 417	1 050	997	540	24607,0
2017	300	2 798	9 940	1 873	2 347	738	1 741	2 410	1 051	988	541	24727,0
2018	286	2 800	9 964	1 900	2 375	768	1 755	2 428	1 080	1 010	543	24909,0
2019	281	2 836	9 922	1 930	2 373	780	1 766	2 423	1 060	1 025	554	24950,0
2020	275	2 868	9 926	1 967	2 416	775	1 790	2 446	1 061	1 050	561	25135,0
2021	267	2 843	9 796	1 961	2 382	773	1 764	2 442	1 078	1 054	555	24915,0

Příloha č. 3

Tabulka 28: Bazický index obcí SO ORP

	Bazický index											
	Bílá	Čeladná	Frýdlant n.	Janovice	Kunčice p.	Malenovice	Metylovice	Ostravice	Pržno	Pstruží	Staré Hamr	SO ORP FnO
1991	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1992	99,2	100,2	100,5	99,3	103,9	103,9	99,7	99,7	104,9	101,1	99,1	100,6
1993	97,6	100,0	101,9	100,5	102,8	99,6	99,8	99,7	107,3	101,7	96,6	101,2
1994	96,8	100,7	101,8	101,0	102,1	103,6	100,4	99,7	107,7	103,1	95,9	101,3
1995	96,5	100,5	101,4	101,9	104,0	102,8	101,7	99,8	108,0	103,1	91,5	101,3
1996	96,2	99,3	101,1	102,9	105,6	106,8	102,0	99,4	108,3	103,1	91,5	101,3
1997	96,0	99,2	100,4	103,4	107,6	113,9	102,5	99,2	110,8	101,9	90,6	101,3
1998	97,3	99,9	99,9	104,2	107,9	114,2	102,7	98,3	113,1	104,2	88,9	101,2
1999	96,8	100,0	99,4	106,1	108,0	113,9	103,8	98,3	113,1	109,4	86,4	101,3
2000	97,3	99,9	99,5	107,2	107,9	139,1	103,4	99,2	112,4	111,8	84,5	101,8
2001	92,7	102,5	100,0	105,0	107,8	133,8	102,5	94,9	115,6	113,6	82,4	101,5
2002	88,4	104,6	100,2	105,1	107,8	142,0	104,0	95,7	116,7	118,8	82,4	102,2
2003	87,3	106,6	100,3	105,7	109,2	147,0	105,2	96,5	119,3	118,5	83,9	102,9
2004	80,3	107,6	99,6	106,3	110,3	161,2	107,3	96,7	118,7	119,0	84,3	103,1
2005	78,7	109,6	99,0	106,1	111,1	169,4	107,1	92,3	139,6	122,1	82,0	103,3
2006	79,2	110,5	98,5	107,6	109,8	175,8	107,5	93,3	140,5	126,8	81,7	103,5
2007	79,0	112,4	98,6	108,6	111,2	185,4	109,7	95,1	146,7	131,2	81,2	104,7
2008	78,2	115,7	98,8	110,3	114,2	189,3	112,1	96,0	150,1	132,4	80,5	105,9
2009	77,4	116,9	98,9	111,6	117,0	200,0	113,7	96,6	153,9	135,6	79,6	106,8
2010	74,9	120,6	99,0	113,5	119,0	213,5	115,6	97,9	154,3	138,9	80,5	108,1
2011	81,7	119,6	99,6	114,7	120,0	222,1	117,1	99,3	154,6	141,2	81,2	109,0
2012	82,7	122,9	100,2	116,3	122,4	225,3	119,3	99,5	156,0	141,5	79,9	110,1
2013	80,6	125,5	99,8	116,5	125,0	237,4	117,8	100,4	157,5	143,6	80,6	110,7
2014	81,1	127,5	100,8	118,4	125,9	247,7	118,8	101,0	160,1	147,5	80,9	112,0
2015	83,6	130,5	101,2	117,5	125,8	251,6	118,7	100,7	158,1	151,1	80,2	112,5
2016	83,0	135,7	101,0	117,4	126,8	256,9	119,4	100,3	159,3	156,3	79,2	113,2
2017	80,9	138,6	101,5	116,9	128,5	262,6	119,4	100,0	159,5	154,9	79,3	113,7
2018	77,1	138,7	101,7	118,6	130,0	273,3	120,4	100,8	163,9	158,3	79,6	114,6
2019	75,7	140,5	101,3	120,5	129,9	277,6	121,1	100,6	160,8	160,7	81,2	114,8
2020	74,1	142,1	101,4	122,8	132,2	275,8	122,8	101,5	161,0	164,6	82,3	115,6
2021	72,0	140,8	100,0	122,4	130,4	275,1	121,0	101,4	163,6	165,2	81,4	114,6

Příloha č. 4

Tabulka 29: Vnitřní stěhování v rámci kraje

	Vnitřní stěhování																	
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stěhování mezi obcemi kraje	15569	16838	16852	17869	16770	16334	18289	19619	20079	19768	20417	20540	20546	20107	20360	19704	18066	19299
mezi okresy kraje	6454	7258	6418	6877	6558	6495	7454	7964	8317	8154	8450	8732	8863	8657	8925	8654	7863	8597
mezi obcemi okresu	9115	9580	10434	10992	10212	9839	10835	11655	11762	11614	11967	11808	11683	11450	11435	11050	10203	10702
mezi obcemi okresu Frýdek-Místek	2160	2416	2211	2406	2240	2271	2441	2585	2665	2632	2781	2588	2592	2657	2756	2569	2438	2548
mezi obcemi SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	144	209	130	128	140	136	141	119	123	123	121	120	116	142	142	116	132	109
Celková migrace kraje	13131	11640	11605	14798	13252	12541	12875	10629	11388	11923	12648	12931	13507	13611	13553	13942	15534	13970
Podíl vnitřní migrace v rámci okresu	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bruntál	12,01	11,74	12,35	12,76	12,20	11,06	11,40	11,70	10,82	11,31	10,80	11,81	11,82	10,72	10,48	10,73	10,60	10,04
Frýdek-Místek	23,70	25,22	21,19	21,89	21,93	23,08	22,53	22,18	22,66	22,66	23,24	21,92	22,19	23,21	24,10	23,25	23,89	23,81
Karviná	29,71	27,37	27,26	23,24	25,05	24,84	26,03	26,89	26,82	26,52	26,52	27,19	26,08	26,45	24,32	25,95	25,48	24,32
Nový Jičín	17,44	18,58	15,50	18,08	16,64	17,01	15,40	15,20	15,24	14,83	15,74	15,55	14,74	15,66	15,82	15,34	14,93	15,23
Opava	17,14	17,09	15,75	15,48	15,81	15,17	16,77	15,84	15,58	16,42	16,31	16,10	16,82	16,42	17,52	17,23	17,11	18,47
Ostrava-město			7,95	8,55	8,36	8,83	7,87	8,19	8,88	8,27	7,39	7,44	8,35	7,55	7,77	7,49	7,98	8,13
Podíl vnitřní migrace na celkové migraci SO ORP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SO ORP Frýdek-Místek	33,86	32,33	35,43	35,41	35,04	35,97	38,64	33,34	35,85	32,68	34,42	32,73	31,04	32,75	32,72	33,54	31,56	32,65
SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	16,00	23,67	15,72	14,65	15,82	16,00	15,38	12,02	11,74	11,87	11,87	11,90	11,18	13,77	14,19	10,89	12,61	9,99
SO ORP Třinec	28,20	29,88	32,35	31,20	23,73	32,13	26,79	31,73	29,36	32,36	29,42	25,53	25,61	27,21	27,69	23,99	23,27	23,57
SO ORP Jablunkov	32,75	38,58	45,39	51,08	42,56	47,60	29,34	23,33	25,13	38,42	36,16	33,85	35,54	38,64	34,82	37,61	28,35	35,04

Příloha č. 5

Tabulka 30: Podíl mužů a žen na celkové vnitřní migraci SO ORP

	Podíl mužů a žen na celkové migraci SO ORP																					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
muži	7,58	6,64	5,71	6,84	8,11	16,76	7,26	6,86	7,57	9,29	7,20	5,76	5,92	5,21	5,30	3,97	5,49	7,47	6,49	4,88	6,11	5,13
ženy	10,73	6,64	5,60	6,46	7,89	6,91	8,46	7,78	8,25	6,71	8,18	6,26	5,82	6,66	6,58	7,94	5,68	6,30	7,69	6,01	6,49	4,86
celkem	18,31	13,28	11,32	13,29	16,00	23,67	15,72	14,65	15,82	16,00	15,38	12,02	11,74	11,87	11,87	11,90	11,18	13,77	14,19	10,89	12,61	9,99
	Věkové rozložení																					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0 - 14	3,29	2,30	2,20	2,41	3,56	2,27	2,18	2,97	3,39	4,12	3,05	2,22	2,39	2,80	2,55	2,78	1,93	3,69	3,10	3,19	2,87	2,38
15 - 64	12,30	9,35	7,47	9,75	10,89	19,48	13,06	10,76	11,30	11,65	11,45	8,69	8,78	8,01	8,93	8,04	8,09	9,60	9,99	6,95	8,69	6,60
65 +	2,72	1,63	1,65	1,14	1,56	1,93	0,48	0,92	1,13	0,24	0,87	1,11	0,57	1,06	0,39	1,09	1,16	0,48	1,10	0,75	1,05	1,01